

ER VI DE MÆND, DER KAN GENOPBYGGE DANMARKS FLAADE-?

(En Studie over den danske Flaades - og dermed den danske Søofficers - Stilling i det Verdensbillede, der er skabt efter Ophøret af Krigen 1939-45, herunder en Analyse af de Opgave- og Vanskeligheder, som nu efter 2½ Aar truer med at kvæle os - og Forsvarssagen).

Efteraaret 1947.

Indholdsfortegnelse.

1' Afsnit	Indledning	Side	4
2' "	Tidens Vanskeligheder	"	10
3' "	Faktorernes Vekslen 1945-47	"	20
4' "	Videnskabens Metoder	"	24
5' "	Bør vi føle os svigtet?	"	25
6' "	Erkendelse	"	29
7' "	Søofficeren og Samfundet	"	35
8' "	Søkrigskunsten som Videnskab	"	38
9' "	Vort Ansvar overfor Forsvarssagen	"	42
10' "	Hvem bærer Forsvarsideen her i Landet?	"	47
11' "	En militær Videnskabs Opbygning	"	52
12' "	Videnskabers Forgreninger og Samarbejde	"	62
13' "	Kan vi forlænge Nationens Respekt?	"	65
14' "	Dansk Forsvars fundamentale Opgave	"	67
15' "	En logisk Opbygningslinie	"	72
16' "	Fordelene ved en saadan	"	82
17' "	Ledelsens Nødvendighed og Opgaver	"	85
18' "	Vaabnenes Indordning i Krigens Billede	"	88
19' "	Slutning.	"	91

Hvis du kan staa, naar alle rundt om ryster,
 Og deres Vaklen lægges dig til Last;
 Tro paa dig selv, naar trindt du Mistro høster,
 Ej harmes over Tvivlens Øjekast,
 Vente og ej i Ventetiden glemme,
 Og, løjet paa selv Løgnens Væsen sky,
 Og, lagt for Had, dit Had i Fødslen hemme
 Og dog ej virke altfor vis og bly.

Hvis du kan tænke - ej for Tanken tralle,
 Drømme, men ej som om kun Drømmen var,
 Møde Triumf og Nederlag og falde
 Selvsamme Dom om det Bedragerpar,
 Taale at høre Sandhed, du gav Mæle,
 brugt nu til Madding af en Usselkrop,
 Og se dit Livsværk slængt omkuld - og knæle
 Og bygge det med rustnet Værktøj op.

Hvis du kan stable højt hver Stump, du vandt dig,
 Og vove Bunken paa et enkelt Kort,
 Tabt - og starte, hvor du først befandt dig,
 Og aldrig nævne, hvad du tabte bort;
 Hvis du kan tvinge Hjerte, Nerve, Sene
 Til - slappet helt - at lystre hvert dit Bud
 Og holde ud, naar der i dig er ene
 Din Vilje til at sige dem: "Hold ud!"

Hvis du trods Hobens Gunst kan Udyd hade,
 I Konges Følge dog staa Folket nær;
 Hvis Ven saa lidt som Fjende kan dig skade,
 Hvis hver Mand gælde for dig - efter Værd;
 Hvis du kan fylde Timens tres Minutter,
 Saa hvert et grisk Sekund faa lødig Løn.
 Din er vor Jord med alt, den indeslutter,
 Og - mer end det - du er en Mand, min Søn!

Rudyard Kipling.

(Paa Dansk ved K.Friis Møller)

a. INDLEDNING:

Det er ofte nok gentaget, at de sidste 10 Aar er værre, end hvad Menneskeheden nogensinde før har oplevet. Hele Verden blev i Slutningen af 30'erne mere og mere gal og afsindig, indtil man greb til - eller fik paatvunget, alt efter hvem man er - Krigen, som det Middel der blot gjorde det hele endnu værre. Da man startede denne Krig, antog man - hvad formentlig altid er Tilfældet paa mindst den ene af Siderne, at man stort set beherskede dens Forløb og derfor var i Stand til at skønne, hvad Prisen vilde blive.

Imidlertid varede det ikke længe, før Overblikket gled begge Parter af Hænde, og navnlig skal Opmærksomheden henledes paa den lange Periode, hvor begge stilede mod det Maal at blive den, der - selv om Enden laa langt borte - havde det bedste Styr paa Situationen. Foruden den store ideologiske Forskel paa Parterne fra Begyndelsen - som ofte er nævnt - og som gør det let forstaaeligt for mange, at Nazisterne begik uhorste Forbrydelser, fortjener dog denne Periode, hvor begge Parter beherskedes af Begivenhederne i Stedet for at beherske dem, en lidt nøjere Omtale.

Nazismens Lære, som maaske kan forklare den største Del af Tyskernes Fremfærd mod Civilister, forklarer ikke Modpartens haardhændede Fremfærd mod hele Byer, men det gør derimod den Opfattelse, der gaar ud paa, at i Perioder, hvor man er ude i Begivenhedernes Malmstrøm uden Ror, da forfalder man let til, idet man selv synes, at man "tvinges til det", at fire mere og mere paa sine Idealer ud fra den Betragtning, at selv lidt Umoralitet vel nok tilgives, hvis man kan kæmpe sig hen til at beherske og overse Situationen. Om en saadan Tankegang er tilladelig er mere et religiøst præget end et fornuftbegrundet Spørgsmaal, som vanskeligt kan undgaa at ende i Paastand mod Paastand.

Her skal imidlertid peges paa den efter min Mening upaaagtede Lære af Krigen, nemlig at intet faar Moralen til at forfalde saa sikkert og direkte, som naar Overblikket over Situationen glider fra een, og man tumles rundt af Begivenhederne. Den Fornemmelse, der begynder som en uhyggelig Kryben langs Rygraden, kan udvikle sig til Raseri, Sadisme, Forbrydelse med Selvretfærdighed som Grund, Modløshed el. lign., men alle disse Ting er vel inderst inde ~~Rasik~~ Udtryk for Panik.

Der skal her lægges Vægt paa den Kendsgerning, at manglende Overblik og udsigtsløse Situationer ofte giver en Form for Panik, bortset fra Reaktionen af visse virkelig stærke Viljer, hvilket Krigen jo ogsaa til Fulde viser Eksempler paa.

Der er noget beskæmmende i, at denne Erfaring, som iøvrigt de fleste har gjort udenfor Døren til Eksamenslokalet, ikke med større Konsekvens fastholdes som en af Livets vigtigste Læresætninger. Uanset hverledes det gaar, bør enhver fornuftsbegrundet Stræben gaa ud paa for enhver Pris at bevare Overblikket over Aarsagssammenhængen - det er i Virkeligheden mere vigtigt, end om det gaar godt eller daarligt.

Men fra den Tilstand, hvor ingen behersker den militære Situation, til det Punkt, hvor den ene Part kommer militært ovenpaa, er der endnu et langt Spring til at beherske Situationen som Helhed, og derfor er der bortset fra Udebliven af Bomber og Granater ikke sket nogen afgjort Højnelse af den almindelige Moral siden Krigens formelle Ophør.

Vort lille Land, der endda knapt har set en Bombe, er et udpræget Eksempel paa Depression p.Gr. af manglende Overblik over Aarsagssammenhængen, og udvælger vi indenfor dette lille Land igen en mindre Del, nemlig Militæret, i Særdeleshed Marinen, saa ser vi et meget talende Billede af den store Verden. Her skal ikke argumenteres for el. imod, om vi har været ude for større moralsk Belastning end vort øvrige Land, men der skal blot peges paa, at Depressionen indenfor Forsvaret ikke kan tale at blive ret meget større, end den er, og at den i visse Henseender har overskredet Grænsen, hvor der opstaar fundamentale Forstyrrelser, som gensidig vil oparbejde hinanden, d.v.s. - om man vil - fremkalde den paniklignende Tilstand.

At dette i Øjeblikket ikke er overdrevent, fremgaar af de Synspunkter, der hver Dag høres gjort gældende, nemlig at det hele er ved at raadne op, manglende Flaøj baade oppe og nede, manglende Vilje i politisk og militær Ledelse, Sløvhed, Utilfredshed, ingen Paaskønnelse af Militærets Arbejde o.s.v., åabenlys Tale - selv hos høje Offiçerer - om at nu kan, gider el. vil de ikke mere, og en Udvandringstilbøjelighed fra Værnene i et foruroligende Omfang - navnlig af de yngre. De vil nemlig heller ikke mere, og de har andre Chancer endnu.

Hvad enten man tillægger disse Forhold hysteriske el. økonomiske Grunde, el. om man overhovedet nægter at se dem, saa er det en Belastning, som Flaaden ikke vil kunne bære paa den indre Front, hvorfor man vist uden at overdrive kan paa-staa, at der foruden at foreligge en for Landet saare ulykkelig Situation i Krigstilfælde-med alt hvad dertil hører af Ulykker - saa findes der paa vor indre Front et Optrek til en

6

ligesaa stor Ulykke, der ganske direkte truer vor Ideologi, Tradition og sidst og ikke mindst vor Eksistens. Jo flere der gaar, jo færre bliver der til at gøre, hvad vi i Forvejen ikke kan naa. De, der gaar, anfører Grunde, som ikke kan undgaa at paavirke dem, der bliver tilbage - kort og godt, den panikagtige Fase er paa Vej.

Ud fra den Betragtning at intet bør lades uforsøgt for at rette Vognen op, skal her forsøges en Udredning af visse af de Forhold, der meget ofte rodes sammen, saa Aarsag og Virkning ikke skelnes. Resultatet, Marinens absolutte Genrejsning, vil da ses at fortøne sig meget langt borte, og netop den ovenomtalte Hypotese vil ses bekræftet paa det mest fuldendte.

Vejen til den genrejste Flaade kan nemlig ikke erkendes, hvilket netop den moralske Situation og Forklaringen paa dens Opkomst bekræfter, fordi Situationen behersker os i Stedet for vi den. Dette skal ganske kort udtrykkes paa den Maade, at Aarsagssammenhængen er gledet fra os - Panikken breder sig - vi kan nemlig ikke se ret langt frem, og derfor maa den første og mest fundamentale Ting være at faa Aarsagssammenhængen udredet saa vidt muligt, da dette saa fuldstændig givet er den eneste Vej, der fører frem gennem den Urskov af Forvirringer, der skjuler det Omraade, hvorfra man kan se videre frem og afgøre, om den genrejste Flaade er en Realitet, man kan kæmpe sig frem til, el. et Fata Morgana.

Alle vi, der har ofret vore bedste Aar for Flaadens Sag og Forsvarsideen, vil føle noget, som man blankt afstaar fra at beskrive, saafremt vi skuffede maa erkende, at der ingen Vej er det sidste Stykke, og at det altsaa var et Fata Morgana. Men alle, der vil tænke, vil erkende, at denne Skuffelse over at møde en Kendsgerning er for intet at regne mod den Dyne af Usikkerhed og manglende Aarsagssammenhæng, der præger den nuværende Situation.

Det staar derfor for mig, som om Optimister og Pessimister staar omtrent lige usikkert i den nuværende Situation, og jeg begrundet det med, at en manglende Aarsagssammenhæng og deraf manglende Maalestok for Spørgsmaalenes relative Betydning i Virkeligheden forplumrer Grænsen mellem Optimister og Pessimister, idet en Optimists Glæde over f.Eks. Torpedovaabnets Muligheder reelt kan vise sig at basere sig paa mindre Resultater end dem, der begrundet Pessimistens Skuffelse. Spørgsmaalet er blot ikke saa fornuftsmæssigt belyst, at den ene kan begribe, hvad den anden mener.

7

Selv om det rent øjeblikkelige ikke berøres mere end indirekte deraf, men da det er fundamentalt baade for Moralens Genrejsning og et videre fornuftsbegrundet Arbejde for Sagen, er der saaledes kun eet at gøre nu, nemlig at genfinde Aarsagssammenhængen ved en systematisk Undersøgelse af hele Spørgsmaalet helt nede fra de fundamentale Forudsætninger. Det er kun ud fra virkelig Bekymring for Sagen, at en Søofficer griber til at gøre Forstudier og tumle med Problemer, som han i Kraft af sin Uddannelse og Virksomhed saa at sige ingen Forudsætninger har for at overse. Man kan i *dette* Arbejde ogsaa kun finde ringe Støtte for den meget specielle Anvendelse, som her skal gøres af Erkendelsesteoriens og Videnskabens Læresætninger, saaledes som de er tilgængelige. Da Sagen imidlertid skønnes at kræve, at der alligevel gøres en Indsats, er Forarbejderne gjort, og da Resultatet - set ud fra Forfatterens subjektive Synspunkt - blev saa ~~afgjort~~ afgjort positivt, skønnes det forsvarligt at fremlægge det for andre, som - i Fald de kan tiltrede Tankegangen, helt el. delvis - maaske vil genvinde lidt af den samme indre Balance og Iver for Sagen, som Forfatteren i saa høj Grad har faaet ved Arbejdet.

1' AFSNIT:

Betragtes vore Eksistensmuligheder efter Krigen, er det klart for enhver, at en Start fra omtrent intet til Varetagelse af et Antal Opgaver, der alle med kraftige Grunde kunde bevises at være livsnødvendige, er vanskelig - ja, næsten umulig. De kan vel ret beset kun løses, naar man bæres oppe af Nationens Offervillighed, den Velvilje, der vises m.H. til at overse uundgaaelige Mangler og Fejl.

Efter denne første Kraftanstrengelse er Kravene kun faldet i ubetydelig Grad, medens Offervilje - baade den moralske og den økonomiske - har været stærkt paa Retur, og Velviljen er erstattet med den Skepsis og Kritikgløde, ja vel ret beset tilsat en Del Kvarulanteri, som var saa sørgeligt almindelig før Krigen. Personelrammerne kræver Arbejde uden Mulighed for Afløsning, Arbejdet paaskønnes ikke, kort sagt, vi er ved at blive trætte og overanstrengte ved næsten at forløfte os paa disse livsnødvendige Opgaver.

Retningslinien har været, at man skal holde paa, og det maa ogsaa siges at være gjort, men det vilde være en direkte Ulykke, hvis Søofficerer, skønt tvunget af Omstændighederne til at stryge Miner el. sidde paa Kontor, glemte deres oprindelige Berettigelse som Søkrigere.

Derfor bliver det sværere og sværere blot at holde paa, d.v.s. med de halvcivile Opgaver, som er ved at sprænge os, og Modviljen mod disse Opgaver forstærkes gennem den Mangel paa Paaskønnelse, som faktisk sker fra Nationens Side. Mange synes,

at Minefelterne svinder langsommere, end Krigsfaren for næste Krig vokser - og saa er Spørgsmaalet, om man skal tages paa Sengen, paa Kontoret el. beskæftiget med andre Ting, der ^{dog} maa fastslaas at være af sekundær Betydning, naar Landets Livsbetingelser er i Fare.

P.Gr. af den ret aabenlyse Krigsfare er Arbejdet uudholdeligt paa kort Sigt, og hvis Krigen ikke kommer, og den sørgeligt kendte Kurve for Forsvarsviljen fortsætter, bliver Arbejdet uudholdeligt paa længere Sigt, selv om - ja maaske især hvis - man er beredt til at gøre en Indsats. Naar dertil kommer, at ikke saa faa tvivler paa, om Sagen overhovedet er en Indsats værd, er det indlysende, at Opløsningstendenserne øges, især da faa har noget virkelig sagligt at fremføre p. Gr. af Problemets Mangesidighed. - Overblikket mangler!

Marinens Kaar og Vanskeligheder kan altsaa vanskeligt stilles op i Skema, fordi de er kædet sammen i et Virvar, men skal man videre, maa de udredes, og man maa da vælge det ~~Syntax~~ System, der bedst skønnes at passe de fundamentale Problemer og prøve at gennemføre det konsekvent.

Der er først Spørgsmaalet om vore Opgaver. Af disse anviser Statens Interesser Marinen en hel Del, som ganske naturligt lettest kan udføres af Marinen, og i Praksis er de altsaa saa store, at de omtrent har kvalt os. Disse "Oprydningsopgaver", som vilde være en Tilfredsstillelse, saafremt vi havde en længere Fredsperiode foran os, gør det i Forbindelse med internationale og navnlig politiske Aarsager iblandet Personel- og Materielspørgsmaal tilsyneladende umuligt at se fremover rent tjenstligt. Men naar man vender Blikket frem som Dansker, Europæer el. Menne-ske, gyser man ved Tanken om, hvorledes man højst sandsynligt gaar og plukker Blomster og glæder sig over Trækfuglenes Formationer uden at opdage, at det maaske er Krigsmaskiner af en Slags, el. over de smukke drivende Skyer, som maaske indeholder Gas el. Bakterier.

Vi føler, at vi uden at vide det, godt kunde hænge frit i Luften, men hvis een paastaar det, kan han ikke overbevise en anden, der mener at han staar paa fast Grund, for vi føler, at ingen af os som Enkeltperson har tilstrækkeligt med Fakta til at danne os noget ~~sammenhængende~~ Billede - hverken af Nutiden og endnu mindre af Fremtiden. Men ved at se og høre om andres metodiske Fremgangsmaader, faar vi en Anskuelsesundervisning i, hvorledes man laver Infiltration og styrer mod sit Maal med alle koordine-rede Midler, medens man selv blot "holder paa" i en Retning, som maaske er god, maaske daarlig - man ved det faktisk ikke, og man føler ikke nogen Sammenhæng mellem det, man gør, og det, der ellers sker.

Man skal ikke se sig berettiget til at kritisere det

9

Arbejde, som har været saa tvingende nødvendigt, heller ikke skal dets uhyre Omfang negligeres, men man anser det for uheldigt, at der ikke jævnsides med det har kunnet afses blot et Faatal - en lille Hjernetrust - til at overtage den Opgave, der egentlig burde beskæftige mindst Halvdelen og siden flere, nemlig den krigsmæssige Opgave. Mange har holdt paa for at løse deres arbejdsmæssige Del, men efter 2 1/2 Aars Forløb, med Krigsfare i Verden, en fortvivlet Forsvarsvilje, skønnes det at være en direkte Fejl, om ikke den positivt indstillede Officer bliver grebet af enten Resignation, Raseri, Foragt el. Udvandrelyst. Jo mere krigerisk man er, des nødigere vil man tages i Sengen.

Det er væsentligt at fastslaa den uomgængelige Pligt, der forelaa, til at tage de mange samfunds nødvendige ~~krigs~~ Opgaver op, og den dermed forbundne Pligt til blot at holde paa. Hele dette Forsøg paa en Udredning maa ikke paa noget Punkt pege i Retning af, at vi burde have vist disse Opgaver fra os; Fundamentet i disse Synspunkter er nemlig ikke enten - eller, men baade - og.

Netop paa dette Punkt findes nemlig meget Konfliktstof, idet nogle vil hævde, at vi faktisk ikke har haft Tid og Mulighed for at gøre noget ved det krigsmæssige, andre vil hævde, at det bør være forbudt af Hensyn til Politikere at gøre noget ved det krigsmæssige, medens nærstående Rasonnement vil hævde, at man baade kan, bør og - uden at fornærme nogen el. overtræde noget moralsk el. strafferetligt Bud - kunde have gjort og kan gøre Forarbejder paa det krigsmæssige Omraade, der baade vilde sætte os i Stand til at klare os bedre, med det vi har, end vi formentlig vil gøre det, om Krigen kom i Morgen, dels er af uoverskuelig Betydning til Genopnaaelsen af nogenlunde Overblik over Aarsagssammenhængen i Fremtiden.

2' AFSNIT:

Som flere Gange nævnt, og som enhver ved, har Forsvarets og Flaadens Genopbygning foreløbig - med et mildt Udtryk - været brydsom. At give et anskueligt Overblik over Besværlighederne er ikke let, men der skal indledningsvis peges paa et Par højst interessante Hovedtræk, som klart belyser, hvorfor vi alle har saa svært ved at holde sammen baade paa det, der rent materielt udgør Flaaden og dens Muligheder, og det, der udgør Flaaden, vor fælles Ideologi og den enkeltes Livssyn. Selv Søfolk, der er vant til svar Sø, kan - som det hermed er belyst - ikke tage den Bølgebevægelse, der har været i de 5 for os toneangivende Kurver: Krigsfaren, Forsvarsviljen, Materiellet, Økonomien og Personellet.

/moralsk

I 1945 følte alle, bortset fra den uhyre Lettelse det var at komme af med Tyskerne, at nu ophørte den egentlige Krigstilstand. Man havde nok hørt lidt om Smaarivninger mellem Vest og Øst, men det var jo i Hovedsagen Nazismens Propagandadamptrøkle, der havde forsøgt at mase det ind i Folk, hvilket i Forbindelse med andre Faktorer gjorde det baade let og naturligt helt at bagatellisere, at der overhovedet mere kunde blive Tale om Krig.

Selv om Skibe normalt synker af sig selv, naar der gaar Hul i Bunden, og vi ved Flaadens Sænkning den 29' Aug. ikke opnaaede et Resultat, som kommer paa Højde med vore Traditioner, saa forstod Befolkningen, fordi den endnu havde Mærker af Sadismens Slag paa Huden, at det, der opnaaedes, skyldtes en Situation, som var fortvivlet, og som vi ikke var Skyld i, og den almindelige Anskuelsesundervisning i Terror, Mord og anden Forbrydelse, som Besættelsesmagten lod regne ned over dem, der blot tilkendegav deres Mishag med de fremmede, fik enhver til at forstaa, at det, der var sket, var et direkte Slag i Ansigtet paa Tyskerne, uden Hensyn til hvad der saa maatte overgaa Ledelsen el. den enkelte bagefter. Moralsk er Beslutningen om, at nu maa det gaa, som det kan, ikke ringere, end om der materielt havde fulgt militære Resultater efter i Form af Kamp. Forøvrigt mistede vi Kammerater i denne Periode - og om dem kan man i Sandhed sige, at de faldt i Kamp.

At dette Befolkningens Syn paa os virkelig var saaledes ses med Sikkerhed af den "good will", som Flaaden saa afgjort havde netop paa dette Spørgsmaal i Forhold til Hæren. Men iøvrigt var der kun Tale om en Gradsforskel, det væsentlige var, at vi var saa at sige Nationens Kælebørn - Stammen i det Forsvar, ~~vilke~~ vi alle vilde have og aldrig mere vilde undvære.

11

Stod Kurven for Forsvarsviljen højt, stod Materielkurven til Gengæld lavt. Opgaverne var mange, men Skibene faa, og vi kom ind paa det lidt ubehagelige, men nødvendige Skraaplan at arbejde for Dagen og Vejen med alt, hvad der kunde skræbes sammen, og selv om vi vidste, at det var et Skraaplan, saa var det for det første nødvendigt og for det andet en dejlig Fornemmelse alligevel, fordi Forsvarsviljen stod saa højt.

Paa Højde, nej, men omtrent paa Højde med Forsvarsviljen stod Laaget paa Pengekassen. Der ligger maaske en mild Overdrivelse i dette Billede, for maaske kom der reelt ikke saa mange Penge ud, bl.a. fordi der ikke var ret meget at købe, men man mærkede dog tydeligt det Udtryk for Logik, som vi saa længe har savnet, at uden Penge kan det ikke gaa, og vi mærkede - syntes vi da - at vore ihærdige Bestrebelse for med det mangelfulde Materiel at løse de vældige Opgaver ikke yderligere skulde besværliggøres af Pengesorger.

Til at gaa ind i dette Virvar af Oprydning, Genopbygning m.m. fandtes stort set den gamle Stamme af fast Personal, med de Tab som denne Stamme havde lidt, dels ved de direkte Krigshandlinger, dels p.Gr. af, at alle automatisk blev 5 Aar ældre under Krigen, og dels fordi vi næsten alle var mere el. mindre ude af Træning m.H.t. Søkrig. I denne Forbindelse hentydes dog ikke saa meget til moralske og faglige Omraader, men mest til Personernes reelle Antal. Det blev øjeblikkelig klart for os, at vi var for faa, da vi startede, hvorfor en udstrakt Anvendelse af Reserveofficerer straks gennemførtes.

Altsaa med 2 Kurver i Top og 3 i Bund startede Marinen ~~paa~~ fra Grunden i 1945.

Men nu i Efteraaret 1947 - altsaa kun 2 1/2 Aar fra denne glædelige Opvaagnen - staar vi i Sandhed i den graa Hverdag.

Den Krigsfare, som enten ikke var der, ikke saas el. ikke vilde ses, den har nu som et frygteligt Spøgelse næsten formærket Solen. Man staar ligesom en, der fryser - hvad kan det nytte, at du starter noget paa lidt længere Sigt, det hele ramler, hvis der kommer Krig. Dette "hvis" er paa Vej til at blive et "naar", og er man overhovedet modtagelig for Undervisning i sin simpleste Form, nemlig som Anskuelse, saa er det kun, fordi man engang før har hørt Statsmænd tiltale hinanden uden Omsvøb, men med saa mange des flere direkte Trusler, at man bilder sig ind, at man kan se anden Mulighed end Krig.

For, ikke sandt, Hitler snerrede jo en Del af Be-

nes, uden at det blev til Krig - ganske vist var der vist noget om, at Tjekoslovakiet forsvandt af Landkortet, men Krig blev der dog ikke. Men Tankerækkens Fortsættelse paatvinges enhver, hvad enten han ønsker det el. stritter imod - den Form for Diplomati, der endte med Krig, den husker man ganske godt, jo - det maa man indrømme.

Disse ovenstaaende Bemærkninger er dog nærmest beregnet paa at beskrive den Opfattelse af Krigsfaren, som den brede Masse har. For os mere Professionelle ligger Tegnene mere ~~diskre~~ direkte i de rent strategiske og magtpolitiske Forholdsregler, der tages mere el. mindre aabenlyst og i det skjulte.

Ja, Krigsfarens Kurve stiger stadig trods sin vældige øjeblikkelige Ordinat-Værdi, og det maa for en Officer være muligt at erkende dette ganske aabent uden samtidig at blive hængt ud som krigsgal el. Modstander af de Bestræbelser, der gøres for at faa den til at svinde igen.

Trods dette almindeligt anerkendte Faktum, at Krigsfare er til Stede i overvældende Grad, oplever man det mærkværdige og tilsyneladende ganske paradoksale, at Forsvarsviljen er faldet i en ganske foruroligende, ja, katastrofal Grad og over en overraskende bred Front. Kan dette fra en Officers Synspunkt forklares paa anden Maade, end at vi udgør en mere el. mindre raadden Nation, der ikke vil el. gider tilkendegive sin Vilje til at leve - endsige arbejde derfor?

Slet saa enkelt er det nu næppe, men hvordan man end vil udtrykke det, saa er der dog sikkert noget betænkeligt ved at forplumre Retsopfattelsen i en saadan Grad som herhjemme. Politisk Taktik er vel nødvendig, men der maa være en Grænse for den Grad, hvormed man til den ene Side fordømmer Samarbejde med Fjenden og straffer visse af dette Samarbejdes Udøvere, samtidig med at vi skal se op til højterede Ministre af en Kategori, som nærmest kun Politikerne kan skelne fra flere af dem, der bliver straffet. Man kan sige, at dette rent indre Anliggende er Forsvaret mod Landets ydre Fjender uvedkommende, og det er vel rigtigt, at saadan burde det maaske være. Imidlertid forbyder den mest primitive Form for Addition og Subtraktion, at Folk med Begejstring flokkes om at gøre den helt store Indsats for deres Land i Nødens Time, naar samme Stat ikke tilkendegiver den Form for Livskraft, der bestaar i at straffe haardt og retfærdigt ethvert Forsøg paa i den større Maalestok at true dens Liv. Det lyder maaske primitivt, men saadan er det - i alt Fald for de fleste af dem, der sidst satte noget ind i Kampen.

Nu ved vi imidlertid godt, naar vi tænker os om, at medens Tyskerne var her, var Modstandsbevægelsens Størrelse saare begrænset, og - saavidt jeg ved - kunde kun godt 40.000 bevæbnede Folk sættes^{ind} den 5' Maj om Morgenen. Men i Glædesrusen blev disse og hele den øvrige under Krigen ret indifferente Masse eet, noget som man ved nærmere Eftertanke maa indrømme var den gladeste Overvurdering. Efterhaanden falder den indifferente Masse igen til Ro; det gør den, baade naar det drejer sig om Alsang, og naar Fjenden er ude af Landet - og saa vaagner den sandsynligvis ikke, før han er her igen. Derfor maa vi føle os lidt alene i Øjeblikket - som Fakta ogsaa udviser.

Imidlertid er disse Betragtninger baade for subjektive (set med Aktivistens Øjne) og i det hele for letkøbte, thi ogsaa andre af vor egen Folkekarakter uafhængige Faktorer bør her omtales.

Den totale Krigs Problemer for den enkelte, Frontens Forvandling fra en Linie til alle 3 Dimensioner hviler med en tung Vægt paa det lille enkelte Menneske, som ingen særlig militær Uddannelse har, men som føler Fjendens Opmærksomhed rettet baade paa sig selv, sin Kone og Børn, skønt han med sine sølle 75 kg Kød kun er^{en} uskikkelig Haandværker paa Hjemmefronten. Set med hans Øjne er der efterhaanden opstaaet en iøjnefaldende Forskel mellem hans Krigsindsats og hans og hans Families Risiko. Dette Problem kan ikke ganske negligeres, skønt der er Fornuftsgrunde nok at sætte imod.

Endelig er der det naturlige subjektive Menneskeinstinkt. Det har jo i Krigens sidste Fase faaet en iskold Straale, der ganske forstaaeligt har rokket el. helt forvirret den enkeltes Erkendelsesgrundlag. Ganske vist har Væmmelsen ved den totale Krigs nedværdigende Metoder faaet mange intelligente Mennesker til at føle sig lede ved Menneskehedden, men saa længe det blot har fulgt den almindelige Kurve med Spræng- og Brandbomber, lidt Krigsret, mere Krigsret, lidt Terror, mere Terror o.s.v., saa har de nødtvungent "fulgt med". Men naar der pludselig viser sig et voldsomt Knæk paa Kurven, saa reagerer man. Bomber kastes jo af krigsgale Individuer - og er de ikke krigsgale, saa kunde de dog højst sandsynligt være det, men der hører trods alt mere end Krigsgalskab til at lave en Atombombe. Her medvirker nemlig den Videnskab, hvis Resultater vi skylder vor materielle Kultur, og - hvad værre er - de førende Hjerner og hele vor Erkendelses Spidser paa det naturvidenskabelige Omraade - højt for-tjente Mænd, Nobelpristagere, Menneskehedens Velgørere.

Her i Atomfysikkens Omraade mødes Filosofer, Kræftlæger, den moderne Elektroteknik, Hudlæger med andre af Huma-

14

nismens og Næstekærligheden allerstørste - og saa altsaa Atombombens Fædre. Det er altsaa Enden paa det, man troede paa! Dette i Forbindelse med de mange for det almindelige Menneske ganske ukontrollable Meddelelser om, at næste Gang faar Kædereaktionerne hele Kloden til at ryge med, bidrager paa sin Vis til, at det enkelte Individ - især i et lille Land - maa faa den Overbevisning, at nu kan det faktisk ikke nytte mere; vi bor paa vulkansk Grund i evig Rædsel, men der er ikke noget at gøre ved det, vi gaar med i Luften ved første Udbrud - lad os leve Livet, inden det sker - behold jeres Forsvarsvilje hos jer selv, det er det glade Pip.

Om Atombombens Betydning i vor almindelige Situation skal senere omtales enkelte Forhold - her har Hensigten udelukkende været at paapege den forstaaelige Indvirkning paa det, det her drejer sig om, nemlig Forsvarsviljen.

For Fuldstændighedens Skyld skal endvidere fremhæves, hvad der i og for sig ikke er underligt, det ret betydelige Omfang, i hvilket det almindelige Menneskes Frygt og Usikkerhed er smittet af paa os. Det er som ovenfor nævnt ganske uomtvisteligt, at Angsten for det tomme Rum, d.v.s. Ukendskab til Aarsagssammenhængen har sin store Andel i denne Tingenes Tilstand.

Som det vil fremgaa af disse Betragtninger, som langt fra skal gives ud for at være udtømmende, er Aarsagen til Forsvarsviljens Dalen meget forskellig - Motiverne varierer fra det yderste materielle til det yderste idealistiske - men Kurven staar lavt i Dag, utrolig lavt i Forhold til Situationen.

Materielkurven, som i 1945 var paa omtrent 0, er nu stigende. I al Almindelighed er det en ganske misvisende Betegnelse at undlade at betragte f. Eks. en Minestryger som et Krigsfartøj, eftersom det udfører en Funktion, som Krigen fremfor noget har vist er af fundamental Betydning. Det skal heller ikke nægtes, at vore Minestrygere er identiske med saadanne Fartøjer, men de er dog alligevel anskaffet til Formaal, der peger bagud og ikke fremad. De engelske er laant for at rydde de Miner, der nu engang laa der, de tyske er et Supplement til denne Tjeneste. Man ser ikke først og fremmest paa disse Skibe som et Aktiv for Fremtiden, og det er derfor i denne Sammenhæng forsvarligt at paastaa, at de egentlige Krigsfartøjer er Nybygningerne og de indkøbte, af hvilke navnlig Fregatterne og MTB'erne bør nævnes. Det er vist ingen Overdrivelse, at flere af disse Skibstypers Tilstedeværelse, i højere Grad end det normalt er Tilfældet, er Resultatet af Tilfældigheder, Kompromis'er el. abnorme Forhold. Saaledes maa det vel være i et

lille Land, men det forekommer dog alligevel berettiget at paa-
 staa, at der, naar man har taget behørigt Hensyn til de Forhold,
 som ikke lod sig overse el. ændre, saasom under Krigen paabe-
 gyndte Nybygninger m.m., saa mangler der dog meget i, at der kan
 gives en nogenlunde sammenhængende Argumentation for den Stil-
 ling, f.Eks. Torpedoen indtager i de samlede Styrker, og hvis
 det skulde lykkes at skabe en saadan Argumentation for Torpedo-
 ens Betydning i dansk Søforsvar, mangler der endnu en Del, in-
 den man har noget Overblik over de enkelte Fartøjers Muligheder
 og relative Værdi, deres rette Anvendelse o.s.v. Den megen Agi-
 tation el. de direkte Henvendelser om at rose det tilstedeværen-
 de Materiel er fuldt forsvarlig i en Nødsituation, nemlig saa
 længe man regner og studerer og forsøger sig frem, men det bør
 ikke blive en permanent Fligt at overse Skavanker, og der bør
 skarpt skelnes mellem Kritik, der bør henregnes under Nedrak-
 ning, og Kritik, der i Virkeligheden er en Slags Taktik. Disse
 Bemærkninger om Torpedoen's Betydning er overhovedet ikke udtøm-
 mende, idet der paa nærværende Sted, hvor Materielkurvens Stig-
 ning diskuteres, kun skal paapeges, at vel faar vi flere og fle-
 re Krigsfartøjer, men den Stimulans, som deri burde findes, den
 kommer ikke rigtigt til sin Ret, fordi den Fornemmelse af Usik-
 kerhed m.H.t. Grejets Hensigtsmæssighed i for høj Grad skjules
 af faste Slagord, der ikke adskiller sig meget fra løse Paastan-
 de, og ikke paa regulær og overbevisende Maade fjernes ved at
 bevise Aarsagssammenhængen.

Paa Trods af de forskellige Kommentarer, der kan frem-
 sættes til Materielkurven, er det dog en Kendsgerning, at den
 stiger.

Uden atter at gaa ind paa hvad der kunde gøres, og
 hvad der gøres for at tilpasse Helheden Øjeblikkets og Fremti-
 dens Krav, kan det kort og godt fastslaas, at helt uden Penge
 kan det ikke gøres. Saa længe man kan indskrænke sig til at kø-
 be relativt billigt af de andres gamle Lagre el. blot kopiere,
 gaar det nok, men naar man skal til at gaa paa sine egne Ben,
 bliver det dyrt - og jo dyrere, jo mindre metodisk, man prøver
 paa at lære Kunsten at gaa. Der sigtes hermed ikke til de smaa
 beklagelige Skønhedsfejl i økonomisk Henseende, som f.Eks. be-
 staar i, at de nye Torpedobaades Bro maa laves et Antal Gange,
 før de kan bruges. Det kunde maaske have været undgaaet i det-
 te Tilfælde, men det er ganske givet, at en Fejlprocent af ana-
 log Art kommer man aldrig udenom, og den bør kun af tidsmæssige
 Grunde holdes nede, da den udbredte Fordring om de 110%'s Sik-
 kerhed for et Projekts Holdbarhed i det lange Løb ikke saa meget
 er en økonomisk som en for det krigsmæssige lammende Foranstalt-
 ning. At faa visse større Planer ført ud i Livet vil sikkert
 ikke blive billigt, og vi har endda erfaret, at de Udgifter,
 der er forbundne med blot at holde paa, er alvorlige nok.

17

dig er for faa, og at vi føler det i en urimelig Grad. Det maa vist fastslaas, at uden Reserveofficerernes Hjælp var det overhovedet ikke gaaet, og at vi her staar i betydelig Gæld til dem, en Gæld som vi deler med Sagen og Nationen. Nu er imidlertid disse Menneskers Arbejde ikke, og kan ikke være det, udført med den samme gennemsnitlige Begejstring og Interesse, som man bør kunne forvente af en Linieofficer, og Omfanget af Reserveofficerer skyldes derfor nok fremfor noget andet den militære Bemyndigelseslov, der tillader at holde dem inde, hvad enten de vil el. ej.

Der skal en særlig Personelsagkyndig til at sige noget helt sikkert om Problemerne, men det bliver sikkert vanskeligt at overse, hvad der vil ske i det Øjeblik, denne Bemyndigelseslov ophæves. Ganske vist ophører automatisk en hel Del personelrøvende Oprydningsarbejder, men man maa antage, at vi, der bliver tilbage, kommer til at føle os lidt alene, naar denne Lov forsvinder. Ikke mindst fordi der samtidig kan ske det forfærdelige, at en ikke ubetydelig Del af Linieofficererne udvandrer. Hvad det vil betyde paa langt Sigt, behøver vist ingen nærmere Forklaring, navnlig da det især er de unge el. yngre, der har den Tilbøjelighed.

Det betyder, foruden mange andre Ulykker, at vi bliver færre endnu, og at vi tvinges ind i en tidl. almindelig dansk Fejl, at vi har for forholdsviis gamle Mænd paa de fleste Poster, en Opfattelse, som Krigen til Fulde har bevist U hensigtsmæssigheden af.

Stillet overfor disse Udsigter maa man vist indrømme, at de Lapperier med kontraktantaget Personel, der er gjort, kun er en lille Del af det, der maa gøres. Af økonomiske Grunde vil det altid være meget svært at holde paa Folk, og de Reserveofficerer - og Linieofficerer med - der udvandrer af disse Aarsager, vil man næppe kunne holde ret meget paa i det lange Løb. Men man kunde dog overveje endnu engang, om der ikke skulde være Mulighed for at stive deres Moral saaledes af, at deres Interesser og Ideologi ikke hvier samme Vej som Tegnebogen, og faar dem til at gaa hurtigst muligt.

For enhver Borger i et frit Land gælder det, at man ikke kan tvinge Folk til at arbejde i en bestemt Stilling hvis de ikke vil. Og de vil i Almindelighed ikke, hvis de ikke befinder sig vel ved det. Det er højst individuelt betonet, om det er økonomiske el. moralske Faktorer, der er dominerende i det enkelte Tilfælde, men det kan vist ikke bestrides, at begge Faktorer findes. Når man derfor er naaet dertil, at der er Bund i Pengekassen, er der simpelthen ingen anden Vej end den moralske, og her er vel en fornuftsbe-

/der

18

det Analyse af hele Sagen sikkert et af de allerbedste Midler for alle Kategorier. Endvidere er Spørgsmaalet om en meget kraftig Udvidelse af Søe-Lieutenant-Selskabet's Gæsteparagraf til de Mødeaftener, hvor maaske Hovedparten af Landets Søofficerer faar næsten den eneste videregaaende Undervisning, som gives paa Søkrigens Omraader i dette Land. Af mange forskellige Grunde var det hensigtsmæssigt om Reserveofficerer og Ingeniører - og mange andre forevrigt - fik i alt Fald nogen Del i disse Goder.

Personelkurven staar med andre Ord i alt Fald ikke bedre, end den gjorde, da den betegnedes som nærmest fortvivlet. Det er højst varierende, hvad man kan høre om Spørgsmaalet. Almindelig er den Opfattelse, at Folk, der ikke gider el. viser den fjerneste Interesse, dem er vi helst fri for. Det er sikkert en grov Forenkling af Forholdene, og uden at der iøvrigt er nogen Sammenhæng mellem dette Spørgsmaal hos os, og f. Eks. de nazistiske Meldinger om, at nu havde Partiet udskilt de skadelige Elementer og stod lutret tilbage, el. de fascistiske Meldinger om at nu var en af Partiets Afdelinger smeltet sammen til en lille Flok af Helte, saa gaar der dog et fælles Træk igennem, nemlig en mere el. mindre udpræget Tilsidesættelse af Individets Ret fremfor Systemets. En Analyse af dette Problem, indtil et Resultat skal føres ud i Livet, er kun timebetalt Tankevirksomhed - som maa gøres, der er næppe nogen Vej udenom.

Hovedlinien i dette Afsnit har da været at vise, at af de 5 Kurver stod 2 højt i 1945. Begge disse er nu - kun 2 1/2 Aar efter - i Bund. De resterende 3 stod i 1945 meget lavt. Af dem staar 2 nu højt, den ene endog meget højt. Den sidste og eneste, der viser et nogenlunde roligt Forløb, er Personelkurven - den var og er nærmest fortvivlet. Med andre Ord, enten er der vendt op og ned paa alle fundamentale Omraader, el. ogsaa staar det nu som før elendigt til. Det er ganske indlysende, at hvis man ikke holder disse Omraader lidt ude fra hverandre, bliver Hovedforneemmelsen en Form for yderliggaaende Usikkerhed, Haabløshed el. Panik.

Et nærliggende Billede fra Fysikken trænger sig paa, naar man har valgt at anskueliggøre Forholdene ved Kurver. Det er fra Bølgesystemet i Vedskelæren. Der er intet, der er saa vanskeligt og ubehageligt at gøre Rede for som interfererende Bølgesystemer. Der er intet, der giver saa overraskende og mærkelige Resultater som Sammensætning af saadanne forskellige Bølgetog - og har man ^{en saadan} Markværdighed for sig, er det et højst krevende Arbejde at faa de enkelte Bølgetog adskilt.

19

Ligesom saadanne Fænomener er ubehagelige at arbejde med, er de sikkert ubehagelige at sejle i, og det er i overført Betydning maaske Hovedaarsagen til, at selv vi Søfolk er ved at give op. Der findes imidlertid i Forbindelse med enhver Form for Bølgebevægelse - selv noksaainviklet - et Fænomen, der hedder Interferens, og her vil i nærværende Tilfælde Ubehagelighederne, som vi i Øjeblikket har, blive mangefold værre. Der findes imidlertid ogsaa Omraader, hvor Interferensens Virkninger er et Minimum. Det staar fast, at disse Omraader er tilgængelige for Beregning i Fysikken, og det er ganske givet ogsaa muligt i disse Spørgsmaal at finde den Kurs og den Fart, hvor de ydre Rystelsers Virkning er mindst. Den Opgave har Søfolkene løst i Praksis, længe inden Interferens-Fænomenet var erkendt - det hedder simpelthen at dreje under - det bør vi gøre i overført Betydning saa hurtigt som muligt; ellers sker der Skader, som maaske gør en Redning umulig.

3' AFSNIT:

Endskønt der allerede foreligger et Forsøg paa at udrede udviklede Forhold fra 1945 til 1947, saa maa man dertil sige, at for det første er det et højest begrænset Emne, og dertil er det højest skitsemessigt gennemført. Begge Dele er vigtige; man har langt fra været ude i Problemerkernes Krinkelkroge, hvor meget ser anderledes ud, og det er nødvendigt af flere Grunde. For det første for at vise, at en enkelt Mand ikke kan løse en saa udpræget Holdopgave, at der ikke findes Enkeltfakta i en saadan Form, at en enkelt Mand kan lave ~~en~~ en paa de helt fundamentale Forudsætninger baseret Vurdering, og ~~og~~ endelig, at det er Hensigten at vise at vurderende Virksomhed netop ikke kan ske uden paa aarsagsbestemte Fakta fra det Lag, der ligger under det Plan, hvori Vurderingen lægger Foreteelsen op. Eller sagt paa en anden Maade: Hvis alle Enkeltfakta ikke er nøjagtig ens, hvad de dybest set aldrig er, saa er en Vurdering en ^{statis}statisk Betragtning, der ikke siger noget sikkert om det enkelte Tilfælde, men samler et større Antal Tilfælde under en bestemt Lovmessighed. Det hjælper saaledes ikke den enkelte lille Mand, der dør af en Sygdom, at kun een af en Million gør det, men det maa dog fastholdes, at Sygdommen i Sammenligning med andre er uden Betydning for Helheden.

Jo mere sammensat det behandlede Omraade er, des mere tilbøjelig er man til at klare sig med en Slags Genvej i Form af en godtkøbs Vurdering el. et udenad lært Slagord.

I Forbindelse hermed skal dog anføres den Kendsgerning, at Usikkerheden, Spredningen, paa Resultatet af en statistisk Undersøgelse vokser stærkt med de forskellige Unøjagtigheder, og det er derfor, at der Gang paa Gang peges helt tilbage mod de fundamentale Forudsætninger, for derved at nedsette Mulighederne for medslæbte Fejl til et Minimum.

Er det nu nødvendigt at tage saa tungt paa det for at faa lavet et vist System i det hele - er der ikke Systemer nok at vælge imellem?

Jo, hvis det kun drejer sig om at faa erstattet det nuværende System, med hvilket man er utilfreds, med et andet, saa er der nok at vælge imellem, og lad det ikke lyde som en Hentydning til det ofte anvendte Slagord: Hellere ramme ved Siden af end slet ikke ramme. For det er givet, at der kan findes Systemer, som er opbygget til lign. Formaal, og som baade ser gode ud og maaske er bedre end det, der bestaar i Forvejen. Der mangler blot Beviset for, at det er det bedst mulige, og er det det ikke, da mangler en begrundet Udredning

af, hvad det er, der kunde være bedre - der kunde dog maaske rettes paa det.

Glimrende Kommandosystemer vandt Krigen, andre tabte den. Vi kan overhovedet ikke slutte noget om Systemernes relative Godhed af det - endnu mindre, at den sejrendes for os er bedre end den tabendes. Der maa meget mere til for at besvare det Spørgsmaal! Et Par de ~~de~~ mest elementære er f. Eks.: Organisationen af en Stormagts Krigsførelse maa være en anden end en lille Magts. Krig paa Oceanerne er noget andet end Krig indenskærs. Det engelske, amerikanske, russiske, ~~o.s.v.~~ Menneskemateriale er et andet end vort; den de Økonomi, Forsvarsvilje, Hjælpekilder er anderledes end ~~hos os~~. Naa ja, siges der, saa maa de tillempe.

Hvor fristende var det ikke, i Stedet for at stoppe og tillempe da at fortsætte den logiske Tankerække og ende med at fastslaa, hvad man dog saa udmerket vidste i Forvejen, at i denne Verdens Situation, med disse politiske Forhold, med den Forsvarsvilje, med den Statsform, med den Økonomi, med det Indbyggerantal, med dette Ørige, med disse nære og fjernere Naboer, med ^{den} Tid, der skønnes til Raadighed, for blot at nævne et Par meget elementære Forhold, kort sagt, saadan som ~~vi har det~~, saa ligner det maaske nok i visse Henseender andre Ting el. Dele deraf, men identisk med noget andet er vor Situation ikke. Spørgsmaalet er da, om det kan betale sig stadig at rode og lappe i Stedet for at skabe selv.

Betyder det da, at al fremmed Marineorganisation bør havne i Papirkurven? Ingenlunde - alle Systemer skal studeres - endda meget indgaaende - men der skal lægges Vægt paa Aarsag og Virkning.

Man hører ogsaa undertiden Folk med Indsigt i Fortidens og Øjeblikkets Historie opremse alle de forhenværende og nuværende Systemer for derefter at praktisere det stik modsatte af Tilpasningstendensen, idet mange Systemer alt for ofte kasseres, fordi der er noget ved dem, vi ikke vil have.

Begge Dele er lige uhensigtsmæssige, og man gør sikkert klogt i at fastslaa, at selv om Alverdens Viden samledes i een Hjerne, saa er denne Viden en fremragende, ja afgørende Forudsætning for Løsningen af en Opgave, men selve Løsningen er det ikke - den ^{maa} skabes ~~der~~, der er ingen Genvej el. Vej udenom.

Hvor forsigtig man skal være med at prøve at gennemføre et daarligt System saas meget tydeligt ved Tyskernes Optreden i Danmark. Frihedskampen førtes jo netop i særlig Grad mod det Princip. at først kom Systemet. og først derefter

ter kom de smaa Mennesker, som skulde passes ind i det. I i alt Fald een Ting maa vi Danske og mange andre give Hitler Ret, nogen Eksportvare var det nazistiske System sandelig ikke.

Selv om vi i Almindelighed anser Danskerne for ret dvaske af Naturen, maa man dog indrømme, at langt Hovedparten reagerer i alt Fald ideologisk mod System for Systemets Skyld, hvilket bl.a. ses af den voksende Antipati mod det kommunistiske Diktatur, som sikkert har mere med ovenstaaende Synspunkter at gøre end med den køteragtige Kommunistforskrækkelse, som en vis Propaganda saa tydeligt paastaar at se.

I den daglige Diskussion om det om sig gribende Embeds- og Kontorvalde ser man de samme Synspunkter. Atter her staar Diskussionen: Er Individet til for at tjene Systemet, el. er Systemet til for at tjene Individet.

Man kan sige, at disse Bemærkninger ikke indeholder andet end Almindeligheder, men der er dog en Lære at uddrage, nemlig den, at man bør undersøge, hvad der gør et System hensigtsmæssigt, og hvad der gør det til en Plage.

Et karakteristisk fælles Træk for alle varedygtige Systemer er, at de er bygget op paa og fra Bundens fundamentale Krav.

Disse fundamentale Krav er, hvor det drejer sig om begrænsede Omraader, som f.Eks. Penge el. simple Naturlove, ofte meget lette at faa Øje paa, og det er indlysende, at det ikke vil gaa uden at tage Hensyn til disse Krav.

Over mere sammensatte Omraader er det overfladiske Billede ^{af Uvædsigheden} ofte ret uklart, men for politiske, samfundsmæssige og andre meget sammensatte Foreteelser - antagelig derfor ogsaa militære - viser Erfaringen klart, at disse Krav ogsaa maa være opfyldt, og at et System ældes og peger i Retning af Diktatur, hvis det ikke fornyr sig med disse Forudsætnings relative ^{med Livet} Andringer, for, naar det helt taber Kontakten, at ende i det rene Diktatur.

M.H.t. det militære System, der her uden videre er nævnt paa lige Fod med de politiske og samfundsmæssige, skal yderligere bemærkes, at da man aldrig har hørt Nelsons berømte Sætning "Ships do not fight - men do" modsagt, saa er vi med vort militære System placeret i det menneskelige, og det militære System bør derfor som Hovedprincip støtte sig paa samme fundamentale Forudsætninger, som vi kæmper for i alle andre menneskelige Spørgsmaal, at hver enkelt er til for alle

og for den enkelte paa een Gang og ikke for at udfylde en Baas i et mellem Stjernerne aftegnet System, der er mere el. mindre uforgængeligt. En anden og given Sag er saa, at det militære System skal udfylde sin Mission - d.v.s. yderligere opfylde visse fundamentale Krav - men det skal først og fremmest være smidigt og menneskeligt.

4. AFSNIT:

Det kunde synes en ret sparsom Høst at faa ud af de mange Betragtninger over Systemer, at det militære System skal opfylde visse fundamentale Krav og være menneskeligt, for det er vel ret beset ganske indlysende.

Maaske nok, men selv om alle foregiver at vide, at saadan er det, drager kun ganske faa de deraf flg. Konsekvenser, idet vor Tilknytning til det menneskelige i den almindelige Depression gaar ganske fløjten, og man føler sig som en plaget, narret og illusionsrøvet Stakkel i en Horde af utaknemmelige, dumme og overfladiske Individier af samme Udseende, men som det kræver Overvindelse at kalde Med-Mennesker, fordi de som sagt irriterer en, modarbejder en, undergraver sig selv, kort sagt - nej, det kan overhovedet ikke siges kort.

Og ikke nok med det - indenfor deres forskellige Omraader har de rottet sig sammen og med forskellige lyssky Midler raget til sig, saa at de sidder i Ubekymrethed og Glæde, og medens Forsvaret forfalder, har de det godt og rigeligt med alt indenfor den enkelte Samfundsgren.

Dette er den overanstrengtesforstaaelige Opfattelse af det øvrige Samfund - og maaske Drivfjederen hos enkelte, der vil ud af Marinen.

Om de behersket utilfredse kan man vist med Sikkerhed sige, at de heller ingen større Glæde vilde faa i den civile Tilværelse, maaske bortset fra en mindre Lønforhøjelse; om de ubehersket utilfredse kan kun siges - efter at have konstateret deres Tilstedeværelse i alle Samfundets Afkroge - at de altid vil faa det godt i den Henseende, at de selv ved at skifte Milieu ustandselig neppe vil finde et Omraade, hvor der ikke er noget at kværulere over.

Ved at føle lidt menneskeligt - og iøvrigt se lidt bedre efter, hvad der foregaar i det øvrige Samfund, vil vi se, at vel har vi Vanskeligheder, men det er der sandelig ogsaa andre, der har.

Og Problemerne er ikke alene analoge i den enkelte Gruppes Syn paa alle andre Grupper - nej, Synspunkterne indenfor den enkelte Gruppe ligner i paafaldende Grad vore egne.

Overalt træffer man den mest indgroede Mistillid til Ledelsen el. Dele deraf. Ligesom unge militære venter utaalmodigt paa, at de gamle Mænd reagerer, og serverer dem deres Patentmedicin i Form af noget saa udefineret som "ordentlig Ledelse", saa syder og knager det alle andre Steder i Samfundet. Alle Erhverv og Samfundsgrupper har visse gode

25

Ting at falde tilbage paa, men de har - og synes klarest at se - de mange Vanskeligheder.

5' AFSNIT:

Selv om det ikke er en Hovedregel, at alle har Vanskeligheder af tilsvarende Art samtidig, fordi som ovenfor omtalt Forudsætningerne ændres - rent billedligt skvulper Højkonjunktur og Depression langsomt rundt indenfor Menneskehedens forskellige Grupper - saa er det vist nok en Kendsgerning, at Bølgerne har været stejle og Svingningstiden kort i de sidste Aar - ikke mindst efter Krigen - og det er næsten latterligt at overraskes over den Slags Uregelmæssigheder, naar man ser, hvordan Verdens Udseende paa kort Tid er ændret. Det, der skaber Depression for os i Marinen, er Nedgang i flere Faktorer samtidig - baade Forsvarsvilje og Penge - samt Opgang f. Eks. af Krigsfaren. Hertil kommer saa en Del indre, moralske, personlige, faglige Vanskeligheder af delvis reel, delvis fiktiv Karakter.

Det er meget vigtigt at fastslaa dette om de enkelte Faktoreres Stigen og Fald, el. rettere at regne baade med det gode og det daarlige, for tager man kun det daarlige ind, saa er det jo ligesom med Entropien i den fysiske Kemi, saa vil det daarlige kun kunne øges, evt. blive konstant, men aldrig aftage.

Og skulde en Analyse vise, at en enkelt fundamental Ting ikke synes at skulle blive bedre nogensinde, saa har Analysen saa sandelig ikke været forgæves, for saa ved man det og bør indrette sig derefter. Man er da et Skridt nærmere den Afgørelse, som man aldrig naar, naar man blot gaar og lader alle Vanskelighederne hvile tungt paa sig uden at skelne væsentligt fra uvæsentligt, - nemlig Afgørelsen om man kan fortsætte el. ej; om de positive Sider, som de er, el. som de maa formodes at blive, opvejer de negative, som de er el. maa formodes at blive, el. om de ikke gør det.

Den Slutning el. det Resultat, man herved naar, er i alt Fald behæftet med den Fordel fremfor den almindelige Given op, at den er fornuftsbegrundet. Man har set Menneskeheden i den yderste Nedværdigelse i mange Aar, synes man - men man maa huske, at det har næsten hvert Slægtled før os i Historien uden at uddø af Synet af Nedværdigelsen alene. Iøvrigt er det Vanvid at give op, naar Galskaben maaske endda ikke helt har fortaget sig for denne Gang. Man maa holde ud og prøve at finde ud af, hvad det er, der driver Folk til denne Galskab. Først derigennem kan den stoppes el. i alt Fald maaske hømmes.

Ud fra Sammenligninger fra Ind- og Udland af forske^t

lige Nationers og Samfundsgruppers Reaktioner i de senere Aar maa man faa den bestemte Opfattelse, at der skal meget til at indvirke paa Lavinen.

Mange vil desuden indvende: Hvad hjælper det, om vi i Modsetning til alle andre viser Fornuft og prøver paa at lave et Mønsterværk, naar den øvrige Befolkning træder Fornuften ned og blæser paa vore Argumenter. Er det ikke en Slags fornuftidiotisk Selvmord og Spild af Tid? Dette til en vis Grad letforstaaelige og i alt Fald udbredte Ræsonnement ~~en~~ Bakke hvor man enten kan komme over el. glide tilbage i Lavinen. Svaret bør overvejes nøje, og da det ikke indeholder særlig megen Ros til os selv, skal det ogsaa være rigtigt.

Om et fornuftidiotisk Selvmord, hvor vi spilder vor kostbare Tid paa forstyrrede Mennesker, som ikke er vor Indsats værd, er det endnu meget, meget for tidligt at tale.

Det forudsætter nemlig, at vi har vist Fornuft og gennearbejdet vor Del af Opgaven, nemlig den militære, saaledes at vi har en fornuftbegrundet Tankebygning ^{med} og velfunderede Aarsagssammenhæng, Vurderinger og Konklusioner at henvise til. Det forudsætter nemlig, at der er gjort et stort og fremragende Arbejde forgæves - "fordi de andre ikke er klogere".

Har vi som Berere og eneste Repræsentanter for Krigshaandværket og Krigsvidenskaben et saadant Tankeslot, bygget paa de særprægede danske Forholds sikre Fundament, efter en Grundplan, der i Detailler er tilpasset den sandsynlige (og i Øjeblikket samtidig øjensynlige) Situation, udført ikke af den afsluttede Krigs Sten, men af Specialsten, lavet paa Basis af og efter Vurdering af Krigens og Efterkrigstidens tekniske Erfaringer, opmuret i et til danske Forhold afpasset Forbandt forsynet med Taarne, der peger op i Fremtiden, og forsynet med Materiel til at registrere ogsaa det, der sandsynligvis vil komme. Har vi et saadant Værk, som vi kan pakke ind med alle tilhørende Undersøgelser, Beregninger og Fornuftsgrunde, saa at senere Tidens Slægter, naar Fornuften, som det Gang paa Gang viser sig, i alt Fald i noget Omfang vender tilbage, kan sige: De har gjort, hvad de kunde; deres Fornuft havde svigtet dem, hvis de ikke havde pakket deres Sager sammen i det Roderi.

Jeg kender ikke et saadant Værk, og derfor mener jeg ikke, at vi har nogen Ret til at føle os svigtet el. isoleret i vore Bestrebelse for at holde en Ide oppe, som andre medarbejder og negligerer - ja, for ikke at benytte ^{stærkere} Ord ~~en~~ ~~Værk~~. En Ide har i sig selv en Berettigelse i filosofisk og moralsk Henseende, men som Forvaltere af Landets Forsvar maa man gøre sig klart, at det ikke er Ideen i sig selv, der

holder Fjenden ude, men Ideens vidtfor-grenede Konsekvenser.

En ikke fornuftbegrundet Ide, som f.Eks. en Religion, der rører ved Kræfter, som maaske er de stærkeste, Menneskehistorien kan opvise, er ikke noget alene i Kraft af selve Ideen, men kan kun bedømmes ud fra en enkelt el. mangesidet Vurdering af dens Konsekvenser indenfor andre af Menneskelivets Foreteelser, saasom Moral, Familielov, Etik, Skaberevne og ogsaa teknisk Fremgang.

Iøvrigt har vort manglende Fornuftsgrundlag i nogen Grad bidraget til, at Forsvarsideen er "noget, man er bidt af", "er en Slags Religion". I manges Omdømme staar vi som Fanatikere, medens de mere "rolige og velovervejede" organiserer f.Eks. deres Klassekamp el. forbereder, hvad man anser for et velberettiget Fremstød for lavere Skatter, højere Løn og kortere Arbejdstid. Mig forekommer det værd nærmere at belyse, hvad der er mest religionspræget og mindst fornuftspræget af disse Ting, selv om det ikke skal gøres i denne Forbindelse. Alle de nævnte Ting har nemlig fornufts- og religions-prægede Træk og lider desuden i højere og mindre Grad af direkte Mangel paa Fornuft, el. sagt anderledes de indeholder mere el. mindre indpakkede Urimeligheder.

I den Stilling, som visse Forsvarsvenner og dog navnlig Forsvarsmodstandere ved Anvendelse af gængse politiske Metoder i Tidens Løb har bragt Forsvarsideen, maa den ved nærmere Prøvelse siges at have visse udprægede fornuftsbegrundede, men overraskende mange religiøst prægede Træk.

Da de fornuftsbegrundede ikke er til at vælte uden direkte Fordrejelser, som man efter Traditionen og af andre Aarsager almindeligvis ikke imødegaaer fra sagkyndig Side, lades de enten ganske urørte - og glemmes derved - eller ogsaa bliver Fordrejelserne staaende.

Arbejdsomraadet for Tovtrækkeriet i Forsvarssagen er saa udpræget de religiøst prægede ~~Emner~~ om Berettigelsen af dit el. dat, det menneskeligt værdige, Prøjseri el. ikke, ingenting contra meget for Pengene, Ødelæggelse el. Opdragelse af Ungdommen o.s.v.

Det er min Mening, at der er noget beskæmmende ved at sidde i denne Sump, men det bliver ikke mindre beskæmmende at lade sig jage op paa det tørre paa sin egen Side blot ved at tie stille. Det er nemlig begge to Løsninger, der passer Ideens Modstander, som i Kraft af sin "Argumentation" har lige stor Glæde af Tavshed og Diskussion, der ender i Paastand mod Paastand.

Der er en Vej til! Sumpen bør fyldes op, saa at begge Parter paa tørt Land kan fortsætte Diskussionen. Det vil

betyde et afgjort Tab for Forsvarsideens Angribere at miste dette fortrinlige Terrain, men foruden den modsætningsvise Gavn for Forsvarssagen og dens Forvaltere vil det betyde en indre moralsk Styrkelse, hvis Betydning for Tiden næppe kan overvurderes. Selv denne Argumentation lugter af Tendens; thi enhver, der vil, kan tillægge de ~~anvænte~~ Ord den Betydning, at det gælder om at bemægtige sig et Stykke af Modstanderens Terrain og derved sæde ham op. Det er galt! Det gælder om, at Fornuften tager et Stykke fra Ufornuften og overleverer det til Sagen - i dette Tilfælde Landet og dets Omgivelser, os alle sammen og den enkelte.

/løse

Det med Sumpen, der skal fyldes op, skal forstås paa en Maade, der i Detailler belyses senere. Det drejer sig om at analysere, underbygge, moderere, vurdere og samle Enkelt- hederne i den Urskov af/Paastande og Fakta om Krig, Forsvar og Mennesker, som vi hver især har, og faa noget samlet, fornufts- begrundet ud af det, noget hvor de Ting, der interesserer Mod- standere, nemlig de løst udslyngede Paastande om Krig og For- svar, indskrænker sig til et Minimum, og hvor ethvert daarligt underbygget Angreb af sig selv vil køre fast i den sammenhængen- de Dokumentation.

6' AFSNIT:

Hvor kan man se en saadan Metode? Det lader sig vel næppe tilbagefise, at det, der har bragt Mennesket frem, er dets Tænkeevne og her frem for noget: Evnen til at udnytte Erfaringen. Ordet Erfaring er i sin udvidede Betydning et Ord, der er vanskeligt at afgrænse, men det, der i denne Forbindelse navnlig skal paapeges, er den Del, der maaske snarere gaar under Betegnelsen "at skaffe sig Erfaring og benytte den". Heri indberegnes netop en Del forskellige Fænomener, som alle har Betydning, og hvis relative Muligheder hos den enkelte Mand er afgørende for, om hans "Erfaringer" har Betydning for en enkelt Foreteelse, tillader Slutning fra een Ting til en anden, har Virkning udover et større Omraade, eller omvendt er uanvendelige i alle de nævnte Forbindelser.

Erfaring med Hensyn til et enkelt afgrænset Spørgsmaal vil vel i Almindelighed forstaas som - og med et medlidende Skuldertræk henvises til - det helt elementære, at et Barn, der en el. flere Gange har brændt Fingrene paa en varm Kakkelovn, nok lærer at holde dem væk. Den Form for Erfaring er vel ogsaa saa simpel, at den ikke er begrænset til Menneskeslægten - jvf. en Hund, der en Gang el. to har bidt i et Pindsvin; men trods sin Simpelhed er den dog Nøglen til og Forudsætningen for det hele, nemlig en Konstatering af et Faktum set i en vis Sammenhæng.

Næste Skridt maa blive, at naar man brænder Fingrene paa een varm Kakkelovn, vil en anden ligesaa varm Kakkelovn ogsaa brænde. Her er man nødt til at anerkende, at det faktisk drejer sig om at samle Erfaring - men paa Grund af hvad? Paa Grund af et Fænomen, som man har erkendt i een Sammenhæng, og som man derfor med større el. mindre Sikkerhed venter at finde i en lign. Sammenhæng el. i hvert Fald under saadanne Omstændigheder, hvor man i Kraft af sin Erfaring anser det for mere sandsynligt, at det omtalte Fænomen optræder, end at det ikke optræder.

Vi opdager, at vi nu for længst har forladt det helt simple og er inde i regulær Tænkning, nemlig Opsamling af Fakta med tilhørende Sammenhæng - ja, man kan sige: Genstand og Findested. Det er Beskrivelsen af Foreteelsen, de forskellige Kendetegn der ledsager den, som især viser een Sandsynligheden for at træffe den igen. Bekræftelsen paa at der faktisk er "samlet Erfaring" ses modsætningsvis i den direkte Overraskelse, som man føler ved at finde et Fænomen, man kender godt - uden at genfinde noget af de sædvanlige Kendetegn. Dette slaar dog ikke Bunden ud af Erfaringen, men viser i Reglen blot, at blandt de Fænomener der ledsagende Kendetegn mangler der nogle, som man maaske bagefter

kan huske ogsaa viste sig i tidl. Tilfælde, men som man manglede i sin Beskrivelse. Altsaa ny Erfaring føjet til den gamle - ved forbedret Beskrivelse.

Er heri noget nyt? Ikke Spor. - Metoden er ældgammel, langt ældre formentlig end de første Vidnesbyrd vi kender om Mennesker - og vi træffer den hver Dag i vort almindelige Liv. Her drejer det sig imidlertid om begrænsede Emner, og vi "løser Opgaverne", efterhaanden som de melder sig. Vi undlader dog ikke at iagttage, at de enkelte Individets Muligheder er ganske overordentlig stærkt varierende selv overfor ret simple Problemer. Nogle er indrettet til at rumme det ret store, navnlig hvis det drejer sig om et nogenlunde begrænset Omraade. Enkelte er særligt indrettede. Hvad de egentlig rummer, ved vi ikke rigtigt, for vi kan ikke holde sammen paa det mere - Aarsag og Virkning flyder ud - Fænomenet er for stort.

Standser saa af sig selv Muligheden for at komme videre? Nej, afgjort ikke, og vi har ikke eet, men mange Eksempler herpaa. Først og fremmest i Videnskabens Arbejdsmetoder.

En Mængde forskellige Videnskaber, hvis fælles Berøringspunkt, om dette til Dato endnu er fundet, vil - taget hver for sig - vise det samme simple Skelet.

Man kan ud af Mængden tage Naturvidenskaberne som Skema:

En Foreteelse sker. Den er synlig, men uherlig, umærkelig og uden Lugt. Altsaa erkendes den ved Synet. Analogt hermed vil det gaa enhver Foreteelse, som kan opfattes med en anden af Sanserne. Evt. vil flere Sanser paavirkes, og den kan erkendes paa flere Maader:

Men man kan ogsaa tænke sig den foregaaende, uden at nogen Sans paavirkes. Saa indtræffer det mærkelige, at den ikke kan erkendes, og at det altsaa er Iagttageren ganske umuligt at opdage, at den foregaar. Er saa enhver Erkendelse umulig med deraf flg. Usikkerhed m.H.t., hvad der faktisk sker? Ikke ganske. En Mængde forskellige Foretelser, som man tidl. overhovedet ikke kunde erkende, har vist sig at lade sig koble med et Fænomen, som kan opfattes. En Mængde Fænomener venter formentlig stadig paa at blive erkendt paa denne Maade. Ofte viser det sig saa, at Fænomenet kan kobles paa mange Maader og saaledes erkendes ved vidt forskellige Metoder. Det gaar ind i den Erfaringssum, som hører til Fænomenet, og viser fra det fundamentale: nemlig Erkendelsen videre mod næste Post: Beskrivelsen.

Ved Beskrivelsen forstaas i egentlig Forstand det konstaterede Faktum og de Omstændigheder, hvorunder det er konstateret. F.Eks. for Zoologen: Navn og Fødested; for ~~den~~

Kemikeren: Reagerende Stof og Forsøgsomstændigheder. Det er en overordentlig udbredt Misforstaaelse, at Dagliglivet ikke her kan lære meget af Videnskabens Arbejdsmetoder, (skønt man naturligvis aabent erkender, at man kan lære af Videnskaben). Det paastaas, at Videnskabens Metoder er registrerende og refererende og derfor uhjælpeligt bagefter det almindelige Liv. Hvor fejlagtig denne Slutning er skal senere belyses nærmere paa andre Omraader, men her maa det slaas fast, at Paastanden kunde være rigtig, saafremt Videnskabens højeste og endelige Maal var Beskrivelsen. Og den kan maaske for mange synes rigtig, da deres Børning med Videnskaben i Skolen (Naturhistorie, Geografi og maaske navnlig Historie) giver det fejlagtige Indtryk, at Videnskaben kun beskriver.

Men enhver, der slaar op i en astronomisk Almanak gældende for mange Aar ud i Fremtiden, ser Beregninger og Overslag over Befolkningsstiltvekster, Vejrtjeneste, Forhold ved Fremdrivning med større Hastigheder, end vi endnu kan opnaa, vil uden Tvivl indrømme, at Videnskaben udover den strengt nødvendige Erkendelse og derefter Fænomenets Beskrivelse maa have i alt Fald eet højere Maal, nemlig Fastlæggelsen af Foreteelsens Lovmæssighed.

Hvordan denne Lovmæssighed findes afhænger selvsagt stærkt af Naturen og de betragtede Foreteelser, men Metoden er altid den samme! Beskrivelsen af Foreteelsen udvides, Omstændighederne ændres, Beskrivelsen gentages under disse ændrede Omstændigheder - o.s.v. Ivisse Tilfælde er Loven simpel, og vi har den mest klippefaste Tiltro til Lovens Gyldighed - saaledes f.Eks. med astronomiske Forhold og deraf flg. Fænomener saasom Tidevande. Tiltroen er saa stor og selvfølgelig, at man snart ikke tror, at det er noget, Mennesker har lavet - det er noget "Naturen selv laver" - skønt man endnu aldrig iflg. Sagens Natur har set Begivenhedernes Gang være foran for Tiden. Det er alene Videnskabernes Fortjeneste.

I andre Tilfælde afhænger Beskrivelsen af saa mange Faktorer, at en kort matematisk Lovmæssighed, der karakteriserer de fleste astronomiske Foreteelser, ikke kan gennemføres. Disse Fænomener har for os det interessante, at de ved deres Mangeartethed mest ligner noget for os nærliggende, nemlig det militære Problem.

Vi har alle som Søfolk et overordentlig nærliggende Eksempel i Meteorologien. Denne Videnskab har endvidere den Fordel, at den i sin moderne Form (Prof. Bjerkness' Frontologi) er saa ny, at de fleste af os endnu husker dens Forgænger som Vejrvidenskab, nemlig den, der især baseredes paa Vejrtyperne ved en bestemt Isobarkonfiguration. De fleste vil nu sikkert kalde det gamle System for noget middelalderligt Sludder, men

de, der vil have Ulejligheden med at begrunde det, vil vide, at det aldrig har været noget Sludder at beskrive ~~Vejret~~, og at Metoden med at genfinde det samme Vejr ved bestemte Isobar-typer er fuldstændig rigtig, idet den falder nøje sammen med et lavere af Videnskabens Maal, nemlig Beskrivelsen. Derimod har den ikke magtet, hvad den moderne Form har naaet til, nemlig den lovmæssige Begrundelse. Som Forudsætning for det moderne maa vistnok den gamle Form siges at have været nødvendig, og saaledes er det hele et Skridt i Retningen af Videnskabens højere Maal. Hvor langt man er naaet mod dette Maal kan maa saa atter faa Svar paa hos de unge, der kun har kendt det nuværende og ikke kan registrere den Fremgang, vi andre er saa stolte over. De svarer nemlig, at det hele netop er i sin Vorden, og at man lige netop nu ved, hvad det hele drejer sig om. Deraf den store Usikkerhed i Vejrtjenesten. Begge Parter har Ret; Fremgangen betragtes blot med to forskellige Maalestokke, men Videnskaben gaar her sin støtte Vej i Retning mod Fastsættelsen af Lovmæssigheden.

Vi er hermed stort set naaet til det nuværende Stade, hvortil disse Metoder, hvor de er gennemført, har ført Menneskeheden, og det er vist faa ud af det samlede Antal Mennesker, der tænker ret meget længere.

Der findes imidlertid endnu eet Skridt, der dog i Praksis - som det er Vanen, naar man søger efter Fodfæste i Mørket paa ukendt Grund - tages tøvende og i flere Smaatrin.

Det drejer sig om Bestræbelsernes egentlige ophøjede Maal: Indførelsen af Enhedssystemet for alle Videnskaber og Foreteelser. Denne Sag, hvis Gennemførelse faar mange Mennesker til at betragte de faa virkelig overlegne Hjerner, der tumler med disse Problemer, som en Slags abstrakte og i alt Fald nytteløse Individuer, omtales her - ikke for Fuldstændighedens Skyld, men af flere Grunde.

Det er rent indlysende givet, at mange Postulater, Slagord og religiøst betonedede Problemer, der nu ender i Paastand med Paastand el. ved at fastslaa, at om Smagen kan ikke diskuteres, vilde finde deres Løsning, hvis et saadant System kunde opstilles. Ligeledes vil det i mange Tilfælde, hvor Beskrivelsen af en sammensat Foreteelse griber ind paa vidt forskellige Omraader af Menneskelivet, være muligt at regne sig nøjagtigt igennem i korte klare Tal el. Ord - altsaa ved at maale i samme Enhed. Det staar for mange som en pudsigt Ting, at sammenligne visse af Prof. Niels Bohrs kernefysiske Problemer med psykologiske, og dog er der ikke desto mindre - uden at det lader sig gøre at drage talmæssig Sammenligning - i visse Tilfælde overordentlig mærkværdige Fællestræk.

Tager man et andet Omraade, f.Eks. den fysiske Kemi, saa er den moderne Thermodynamik baseret paa et Enhedssystem, hvor man regner lige godt med en Potentialforskkel og - om man vil - i samme Enheder, hvad enten den er mekanisk, spatisk, kemisk, elektrisk el. beror paa Overfladespænding. Ligeledes regner man lige godt med Kvantiteter som mekanisk Masse, Rumfang, Elektricitetsmængde, Stofmængde og Entropi. Man danner Differentialligninger, opdeler og samler Energiformer o.s.v., fuldstændig som om f.Eks. en Jernklods paa 10 g og et vist Rumfang af en Luftart var Ting af analog Art. Da netop denne Videnskab sammen med Kernefysikken i Øjeblikket synes at indeholde de største Muligheder for Menneskeheden, er det rimeligt at fremdrage dem som Eksempler paa, hvorledes man finder Overensstemmelse, el. ved fælles Systemer prøver at samle Videnskabernes under en fælles Lov. Det er vanskeligt - og taabeligt for en almindelig Hjerne - at angribe disse Bestræbelser, og det skal da ogsaa kun ske ud fra ganske bestemte Forudsætninger, der ikke berører selve Maalet og dets Opnaaelse i sig selv, men Omraader, der ligger i det Plan, hvor den almindelige Tankevirksomhed hos almindelige Mennesker foregaar.

Vi vil derfor lytte til, hvad en af vor Erkendelsesteoris Spidser, Prof. Niels Bohr, siger til en fremragende Samling af Videnskabsmænd paa et andet Felt end hans eget. Han siger nemlig, at han klart ser det oprindelige Maal for Videnskaben, hvis Tjener han selv er, og han anfægter aldeles ikke den oprindelige Tanke. Kun har han indenfor sit Specialfelt, Kernefysikken, fundet saadanne Lovmæssigheder, som staar i et saadant Forhold til den makroskopiske Natur, at der er Tale om væsensforskellige Forhold. Det drejer sig navnlig om Problemet Maalinger, hvor vi i vor makroskopiske Beskrivelse som en afgjort Hovedlinie forlanger, at Foreteelsens Forløb skal være absolut uafhængig af Maaleapparaterne, d.v.s. Foreteelsens "naturlige" Forløb maa overhovedet ikke paavirkes ved, at der samtidig maales. Det er Kravet til en objektiv Maaling. Dette kan iflg. Stoffets Natur og egentlige Opbygning af Smaadele overhovedet ikke sikres i Kernefysikken, hvor Maaleinstrumenterne saa at sige deltager i det, der foregaar, hvorved Maalingen bliver afhængig af Maaleomstændigheder, altsaa, om man vil, milieubestemt el. subjektiv. Heraf ses et af de ovenfor nævnte Berøringspunkter med den psykologiske Videnskab. Prof. Bohr fornægter ikke - men advarer mod overdreven Brug af det ønskede Enhedssystem, idet han paaviser, at det kun lader sig gøre at forene de efter almindelig Opfattelse bundforskellige Lovmæssigheder ved at tage sin Tilflugt til den imaginære Del af Matematikken. Den umiddelbare Følge af Forenklingen ved

det højtønskede Enhedssystem bliver da, at det kun kan opnaas paa Bekostning af en overordentlig udtalt Uanskuelighed, hvorved man tabenden egentlige Kontakt med det, der foregaar.

Det, som her af Prof. Bohr bliver fremsat overfor et fremragende Forum af Hjerner, møder den mere almindelige Hjerne meget snart i den anden omtalte, samlende Videnskab, nemlig den fysiske Kemi. Her er Enhedssystemet ogsaa gennemført ved groft at overskride det anskuelige - en uheldig, men bydende nødvendig Ting. For f.Eks. at danne Analogi mellem mekanisk og thermisk Arbejde bestaar det første i at flytte Kvantiteten Masse gennem en Potentialforskel, hvilket kan gøres f.Eks. ved at flytte Massen i Tyngdefeltet fra een Højde til en anden. Det thermiske Arbejde bestaar i at Kvantiteten Entropi gaar fra en Temperatur til en anden. Det subjektivt anskuelige og velkendte Fænomen Varmeledning bliver derfor i energetisk Henseende i de fleste Tilfælde at betragte som Bevægelse af Entropi, der er aldeles uanskuelig, og som ikke kan fattes med nogen Sans. Imidlertid er det ikke Hensigten at gaa dybere i det - som vist enhver vil erkende - højst interessante Problemer; ligeledes vil der kun glimtvis senere henvises til Eksempler fra den almindelige Erkendelsesteori. Der er mest tænkt paa at udpege og uddybe den Advarsel mod overdrevent Enhedssystem, som Videnskabsmand fremsætter overfor Videnskabsmand, til ogsaa at omfatte alm. Mennesker. En saadan kunde vel synes overflødig, da kun faa har saa meget Kendskab til Problemerne, som her korteligt er anført.

Imidlertid er der hos mange - ikke mindst i Søofficerskredse - gaaet Mode i Systemer og Systematisering, og i den Forhaabning, at de vises Sten er at finde i Logikkens forskellige Udløbere i de Specialvidenskaber, hvortil den enkelte skønner, at han har det bedste Kendskab, kaster han sig ud i et Studium uden altid at kunne overse, hvad der kan opnaas, og hvorledes det kan opnaas.

Det vil virke ganske komisk, om man her skulde modvirke nogens Tilbøjelighed til at udvide sin Horisont.

Advarslen er fremsat, fordi det indenfor Marinens Liv først og fremmest er Søofficerernes Viden og Horisont, der er toneangivende, og i vor egen lille afgrænsede Verden er vi ikke vant til at blive sagt ret meget imod. Deraf følger logisk det farlige Moment, at det, vi knapt fatter, samtidig danner Grænsen for, hvad der kan fattes - i alt Fald i Forbindelse med sømiliterære Spørgsmaal. Og det er for saavidt rigtigt, som vi ingen direkte Hjælp kan faa af Videnskabens forskellige Specialgrene. Vurderingen og Tilpasningen bliver vor Sag. Men vor mangeartede Virksomhed gør, at vi stager os frem i Randomraadet af mange Vi-

denskaber, snuser til lidt her, lidt der - og bliver uden at vide det halvstuderede Røvere, hvis Grundlag for selvstændige Arbejder paa disse Omraader er alt for ringe. Vi fatter og løber videre med det lettest tilgængelige, ofte helt elementære og arbejder videre med det, som om det var det højeste paa Omraadet. Det er, ligesom vi i vor Ensomhed ikke helt har fattet Spillet's Muligheder i den store Verden - og vi kan f. Eks. let tabe Fodfæstet ved at høre, at nu kan Prof. Bohr ikke mere holde Erkendelsens Linie, og saa er vi altsaa alle ude i den kolde Sne. Det var klogt snarest at bøde paa disse iøjenfaldende humanistiske Skønhedsføjle i Søofficerskorpset - f. Eks. i Sø-Lieutenant Selskabet. Et typisk Eksempel paa at løbe med en halv Vind vil formentlig nærstående Forsøg paa en Andring af visse Synspunkter vise sig at være, saafremt et Raad af bedre Hjerner fik det under Behandling, men det første Forsøg paa et nyt Omraade er ofte vaklende og ufuldstændigt og præget af Standarden paa det Sted, hvor det er udgaaet. Derfor vil næste Afsnit nærmere belyse - maaske noget overdrevent, det varierer jo stærkt fra Individ til Individ, hvorledes Søofficeren rent horisontmæssigt staar i Nationen i Gaar og i Dag.

7' AFSNIT:

Som Søofficer er man vant til at betragte sig selv som havende en ret vid Horisont. Det er sikkert rigtigt, at det faktisk var Tilfældet i ældre Tid. Dette, at have lært at læse og skrive (dette taget i stærkt udvidet Betydning) bragte een i Starten frem paa lige Fod med de bedst udrustede i Samfundet, og fra denne lige Start skiltes Søofficerens og Videnskabsmandens Veje.

Videnskabsmanden forsvandt med sin Viden ind i Laboratoriernes Halvmærke og dukkede maaske først frem som en støvet og verdensfjern Professor, mens Sømanden benyttede sit Registreringsapparat til at opsuge praktiske Ting fra Dagslysets Verden, fremmede Folks Skikke - og ^{bragte} ~~bragte~~ det friske Pust udefra.

Men Forholdene har udviklet sig ikke saa lidt siden da. Det elementære Begyndelsesgrundlag er stadig det samme for Søofficerer og vordende Videnskabsmand, men ~~mens~~ ^{ef} Videnskaben nu i stor Stil ~~er~~ i det praktiske Livs Tjeneste, og Tekniken gaar Haand i Haand med Videnskaben, saa at selv de tidl. støvede Videnskabsmand nu befinder sig i og taaler fuldt Solskin. Man er naaet dertil, at Teknik og Videnskab i Forening har flyttet Gennemsnittet af det alm. Menneskes Viden i en meget betydelig Grad, idet der med de moderne Midler er tilrettelagt en veritabel Stopfodring med Erfaringer baseret paa Arbejdet af utalte Menneskers Slid, hvoraf tilmed et stort Antal er Eksperter.

Det siger sig selv, at vi Søofficerer, hvis Position tidl. var vor vide Horisont dannet af egen Vurdering, ikke i de samme Spørgsmaal som tidl. kan gøre Krav paa nogen Særstilling, og det viser sig da f.Eks. ofte, at en Sømand, der med Stolthed kan fortælle om sit Selvsyn af Egyptens Pyramider, blandt ganske alm. Tilhørere i Dag ikke blot finder Mennesker, der lige saa godt ved, hvordan Pyramiderne ser ud, hvor langt ude i Ørkenen de ligger, hvordan Jordbunden er o.s.v., men tillige ved uendeligt meget mere om Ting, der knytter sig til de omtalte Stenbygninger. Og selv om vedkommende maaske aldrig selv har været der, vil Sømanden kunne høre Detailler som Beskrivelser af de Indfødtes Kvarterer, Klædedragt, Udseende og Opførsel med Ord, han ikke selv kunde have fundet bedre.

Her skal ikke paa nogen Maade negligeres den Styrke og Værdi, der ligger i at have set og oplevet noget personlig; blot skal der peges paa, at hvis man vil rage et Hoved op over alt Folket, fordi man f.Eks. har set Pyramiderne, saa kræver Tiden og den Stopfodring med Erfaringer og Beskrivelser, som enhver nu er opflasket med, at man ved andet og mere end blot det, at de var store, og at Rejsen dertil var dyr. Den Erfaring har sikkert mangen Sømand gjort paa en noget anden Maade, nemlig ved at konstatere, at der, hvor han har sin Styrke, det er i Anekdoterne og i det morsomme el. spændende, men faktisk selve Sagen uvedkommende. Hvad man kan fortælle om Pyramiderne, gælder kun de færreste høre, for det ved de fleste selv; men Re-
 verhistorierne kan de ikke hverken lave efter el. kontrollere. Hermed være - maaske i noget overdreven Form - paavist, at det friske Pust, som i gamle Dage løftede Sømanden og gjorde hans relative Horisont stor, nu - ja, man kan næsten sige reducerer ham til Sensations- el. Re-
 verhistorie-Forfatter - altsaa ikke i egentlig Forstand øger hans relative, rent menneskelige Format. En anden Ting er, at det, der hedder Menneskekundskab og Pædagogik saavel som mange andre humanistiske Discipliner ikke paa nogen Maade har kunnet følge med det store forvoksede Uhyre, den paa Natur- og Hjelpevidenskaberne baserede Teknik.

Vi staar altsaa selv paa trods af de lidt overdrevne Bemærkninger om Re-
 verhistorieforfatterens lavere Plan dog alligevel som en Slags humanitære Aandsaristokrater p.Gr.a. vor levende og nødvendige Interesse for Mennesket - ganske vist i Form af Soldaten, men paa Sænen maa det vist fastslaaes, at Identiteten mellem dem er ganske sikker. Imidlertid er Pædagogik, Logik og Filosofi forlængst skolede veldefinerede Videnskaber, og vi har ingen Forudsætninger for virkelig at tale i deres Sprog el. rigtig fordybe os i disse Sager, hvilket nok har adskillige Grunde. Vi føler noget i os, som de andre ikke har, noget vi ikke rigtig kan forklare, og som der sjældent er Brug

før, fordi der er saa faa, der har Tid til at høre paa det sentimentale. Og sentimentalt maa vi erkende det er og maa blive, fordi vi ikke kan begrunde det med de rigtige Ord, og fordi vi i Virkeligheden ikke har gennemarbejdet Spørgsmaalet. Siger vi til Teknikens Mænd: "Ja, I med Jeres Maskiner og Kanoner; det er dog Manden bag Kanonen, ham med den rigtige Indstilling, der -----" og saa gaar man faktisk i Staa, og man faar Svaret: ""Myter" el. "Vrøvl" uden at kunne andet end gentage hvad man har sagt, skønt det sikkert er muligt - og før el. siden bliver nødvendigt (det har det iøvrigt været længe) - at gennemarbejde Emmet "Disciplin" som Nødvendighed i alle Livets Forhold - altsaa ogsaa som Soldat. Det være langt fra, at man hermed skal slutte, at Teknikens Mænd har Ret; tværtimod skal det vise det beskæmmende i, at det ser ud, som om de har Ret.

Det kan altid angribes, hvis man forsøger en samlende Karakteristik af et saa heterogent Materiale som Søofficerskorpset, men det forekommer rigtigt, at vi i denne i Virkeligheden velbegrundede Selvsikkerhed, der beror paa det selvoplevede ikke mindst paa Menneskekundskabens Omraade, har en Slags Kløds om Benet, som kan stille os udenfor Livet til vor egen Skade paa tilsvarende Maade som den støvede Videnskabsmand i gamle Dage. Til trods for at vort bedste Aktiv er vor Omgang med alle Slags Mennesker, føler vi os ligesom rendt over Ende af mange materielle og filosofiske Problemer, som vi nok kan se er rigtige, men hvor vi ikke i Skyndingen kan faa sagt, hvad vi vil, om Manden bag Kanonen. Vi isolerer os fagligt i det højtærede SØE-LIEUTENANT SELSKABET, hvor vi dog har et Fristed for Søens Krigerkaste, og hvor vi tilsyneladende hellere vil dø i streng Ensomhed end drage Nytte af vore Omgivelser. Men det mest overraskende er, at vi dog efteraber Omverdenen. Hvad hører vi for Foredrag? Først og fremmest Teknik og Videnskab - d.v.s. bortset fra ganske faa Undtagelser Teknik og Videnskab udlagt af Søofficerer.

Man vil straks hertil indvende, at det altid drejer sig om kompetente Personer, der i stor Udstrækning har deres Videnskab fra den store Verden - saakaldte Specialister. Det er heller slet ikke den Vej, Pilen vender paa Kritikken, for taget som Foredrag om Torpedoer og Kanoner, Miner og lignende Emner, - altsaa om den tekniske Side af Sagen - adskiller de sig vel næppe fra mange andre tekniske Foredrag, bortset fra at i et saa isoleret Samfund som Marinen foregaar Udviklingen maaske ofte noget langsomt.

8' AFSNIT:

Det, der efter dette skønnes galt, er, at man altfor ensidigt efteraber Kapløbet i Teknikken uden at benytte den civile Videnskabs langt større Virkemidler og forsermer det egentlige militært faglige, nemlig Søkrigskunsten og Krigskunsten i det hele taget, endda med alle dens Forgreninger i Menneskelivet. Det rent centrale: Flaadens Stilling i det danske Samfund militært, politisk, moralsk og økonomisk, Flaadens Stilling i al Almindelighed i Verdensbilledet og sidst og ikke mindst - og det kan gentages og understreges og skrives med spærrede Typer - Flaadens Stilling i Øjeblikkets Situation, som den er baade nationalt og internationalt. Faktisk er det næppe overdrevent at paastaa, at dette Problem i det mindste hvert Aar burde gennemdrøftes, og denne Drøftelse gentages, hver Gang Situationen har ændret sig kendeligt. Men hvad saa med al den tekniske Viden, som tidl. lagdes frem for Tilhæverne? Den skal stadig være der, saa vist som Vaabnene er vore Midler, men det er Vaabenanvendelsen i Forbindelse med den Opgave, Staten el. Forholdene stiller os, der er vor Hovedberettigelse, og Vaabenanvendelse uden et nogenlunde givet Formaal vil, som Erkendelsesteorien viser, i det store og hele opløse sig i Sætninger, der udtrykker alm. Sandheder uden Forbindelser med Virkeligheden. Sammenlign Prof. Jørgensens erkendelsesteoretiske Eksempel paa saadanne Sætninger med vor nuværende Behandling af Problemerne - saa lyder hans Sætning: "Enten sner det, el. ogsaa sner det ikke!" Overført paa vore Forhold: "Enten kommer Fjenden, el. ogsaa kommer han ikke!" Kritiske Iagttagere vil genkende en Del af den Slags Sætninger fra de senere Aars spredte taktiske og strategiske Causerier og bifalde med Prof. Jørgensen - de kendetegnes ved, at de intet har med de virkelige Forhold at gøre.

At Staten el. U.N. el. hvem man nu venter sig Direktiverne af ikke er til at formaa til at give saadanne, kan ikke binde den militære Sagkundskab - af 2 Grunde. Dels den rent praktiske at vi ved Anskuelsesundervisning for nylig har erfaret, at kan vi ikke selv bestemme os til at tage Forholdsregler mod en tydelig Situation, saa kan andre udefra ordne den for os, og selv om vor Virksomhed afblæses i første Omgang, og vor nyteagtige Opfattelse af Forsvarshandlingen som Ide tilsyneladende lider Skibbrud, maaske endog paa Trods af vore egne Bestrebelse, saa har dog visse Erfaringer vist, at militært prægede Operationer bliver alligevel Følgen - eh Forhold, som vi passende kunde møde bedre forberedt end sist, saafremt visse generelle Retningslinier blev anvist.

Man kan altsaa m.H.t. det tekniske fastslaa, at det i højere Grad end Tilfældet bør underordnes det rent militærvidenskabelige.

En anden Grund til at den militære Sagkundskab ikke kan lade sig binde, hverken af Statens el. U.N.'s manglende Beslutninger, ligger i en Betragtning, som maaske forekommer fremmedartet, men som vistnok ikke desto mindre er rigtig. Det beror paa, at man selv - og ikke Modstandere af ens Lævopfattelse - bestemmer, hvad der er ens Arbejdsomraade. Det kan derfor ikke fastslaas hurtigt og kraftigt nok, at Søkrigskunsten er en Videnskab ligesom saa mange andre, og at de Omraader, der berøres af denne Videnskab, tages op til Drøftelse og Undersøgelse, ganske uden Hensyn til om det er politiske el. økonomiske Spørgsmaal.

Dette indebærer desforuden, at man forbeholder sig Ret til som sømilitær Videnskabsmand at udtale sig om og gen-drive enhver uhyrlig Paastand fremsat af en Usagkyndig med de samme overbevisende Argumenter, med hvilke enhver anden Videnskabsmand korrigerer en falsk Fremstilling af hans Videnskab.

Men det er, henset til tidl. Afsnit, en simpel og u-omgængelig Forudsætning, at vi som Søkrigere først kommer paa Benene, forlader de alm. evige Sandheder, den ensidige Teknikbeskrivelse og kaster os metodisk og konsekvent over Sagens Realiteter, nemlig Strategi og Taktik, med alle tilhørende Detailspørgsmaal af udenrigspolitisk, indenrigspolitisk, økonomisk og teknisk Art som en lang Komethale efter de fundamentale Emner.

Det burde egentlig være en ganske indlysende Ting, at det egentlige Arbejde af denne Art burde gøres rent tjenstligt, ligesom de øvrige Ministeriers Undersøgelser og Overvejelser for Fremtiden - ved Siden naturligvis af administrative Forpligtelser - netop er det, de paagældende Ministerier er lavet til. Da Landets Forsvars forsvarlige Begrundelse har en ligesaa øjensynlig og direkte Samfundsinteresse som en forsvarlig Begrundelse for f.Eks. Undervisningsformen, Retslovgivningen o. s.v., kan det ikke ses, at der kan rejses nogen begrundet Anke ved, at det tilsvarende Organ hos os, nemlig Marinestaben, sysler med vore Problemer i Nutid og Fremtid. Som Landbrugsministeriet maa holde Øje med de politiske Forhold i England af Hensyn til Smørret og Landets økonomiske Sikkerhed, maa vi have en ganske tilsvarende Ret - ja, faktisk Pligt - til at holde Øje med Østersøen og Landets militære Sikkerhed. Der ses ingen afgjort Væsenforskel.

Man vil hertil indvende, at der ikke gives nogen som helst Sikkerhed for, at et dygtigt udført Stabsarbejde vil give noget som helst, fordi den, der skal fortolke Marinestabens Forundersøgelser, overhovedet ikke er bundet til noget som helst, fordi det er en Minister, der er Politiker, og som kun skal hafte overfor sin Samvittighed, der kan være fuldstændig

uafhængig af Fornuftsgrunde. Der er derfor al mulig Grund til at tro, at det hele bliver til intet, og den Behandling, Militæret faar, opfordrer ikke til at gøre noget ved det.

Hertil er 2 Ting at bemærke. For det første er en stedmoderlig Behandling ikke noget, der kun forekommer paa Forsvarsministeriets Domæne. Omtrent alle i dette Land beklager sig med nogenlunde samme Ret som vi over manglende Bevillinger, manglende Forstaaelse, Kineseri, Klassepolitik og Uforstand, og hvad der ellers anføres. Blot indenfor Videnskaben kan der bevises grove Ødelæggelser af Muligheder set med Videnskabsmandens Øjne, ligesom der er grove Huller i Forsvarsproblemet, set med en Officers Øjne. Det er en Kendsgerning, at Videnskabsmanden har den samme Vanskelighed ved at se med andre Øjne end sine egne, ligesom vi har det.

Det Hensyn til Helheden, som vi i Kraft af Folkestyrets Ide, som vi selv støtter og kæmper for, gør det umuligt, saafremt Midlerne ikke er ubegrænsede, at faa alt, hvad man peger paa, og paa et begrænset Omraade som Militærvæsen og Videnskab maa Følgen blive, at man, selv om man finder sin Grunde fortræffelige - ja, selv om de givet er det - at man saa maa se sine Beregninger væltet af en Instans, som man ikke har det simpleste Middel til at gøre Indtryk paa, fordi han kan gøre, som han vil. Hvor ofte træffes ikke af en Minister Beslutninger, hvor Sagkundskabens Indstilling negligeres.

Men der er ingen Grund til derfor at give op, saa længe der dog findes indirekte Midler. Det er nemlig trods alt givet, at Tilskyndelsen til at handle med Sagkundskaben, hvor dennes Løsning faktisk kan gennemføres, maa falde proportionalt med Styrken af den Argumentation, som Sagkundskaben kan føre i Marken. Og frakender man visse Mennesker ideelle og retlinede Egenskaber, hvad vel ^{isgsev} er betænkeligt, saa maa det dog indrømmes, at alene deres egen Persons Ærgerrighed forbyder dem at anvende en Fremgangsmaade, der kan genere dem senere. Ogsaa i dette Tilfælde ses intet bedre Middel end at gøre en Tilsidesættelse af Sagkundskaben saa soleklar som muligt. Nogen direkte Adkomst til at føre offentlig Krig mod en Minister el. et Ministerium har Marinen ikke, men det har den øvrige Sagkundskab paa alle de andre Omraader heller ikke.

Hvad kan der saa gøres? Man kommer nu til den anden Ting. Foruden den rent statsmonopoliserede tjenstlige Militærvidenskab, der altsaa som ovenfor bemærket kan stoppes uden at have Muligheder for at komme videre, eksisterer - el. rettere burde der eksistere - den frie, ukontrollerede sømilitære Videnskab, der kun kan drages til Ansvar ved Hjælp af de Love, der gælder alle andre Medborgere. Denne frie Videnskab er ikke bundet af nogen Ministers egenraadige Beslutning, hverken paa

41

det videnskabelige, militære el. andet Omraade. Hvis et Foretagende indenfor Videnskaben stoppes af en Minister - trods det ministerielle Raads Indstilling - saa er dette Raads Medlemmer afskaarne fra at fortsætte, ligesom Marinestaben vil være det hos os, men saa tager til Gengæld den fri Videnskab fat, og der er en reel Chance for ved en fornuftig og ærlig Udnyttelse af dette Vaaben dog at rokke ved ubegrundede og farlige Overgreb. I det lange Løb maa man antage, at der er en Chance, hvad ogsaa utallige Eksempler fra det øvrige Samfundslig viser.

Det ligger fjernt i nærstående at argumentere for de Resultater, der ad denne Vej kan naas for os. Her skal blot peges paa, at en saadan fri Videnskab vel ikke kan siges at forefindes paa vort Omraade, hvad maa anses for at være en ^{stør} Fejl. Det drejer sig jo nemlig ikke om, at der findes en civil videnskabelig Forening af civile Videnskabsinteresserede, der dyrker Søkrig. Ligesom for den kemiske Videnskab el. Lægevidenskaben er det Fagfolkene, d.v.s. dem, af hvilke nogle tjenstligt kan blive tvunget til at bøjse Nakken, der er Bærere af Videnskaben og dens Ideer, og som i Kraft heraf kan kæmpe for dem under Betingelser, hvor der dog kan komme noget frem om de faktiske Forhold. Uden at overvurdere disse Forhold, hvis Resultater vi ingen Erfaring har for, er hermed føjet endnu et Argument til i den Kæde af Enkeltspørgsmaal, der alle peger i Retning af en dyberegaaende, videnskabelig præget Undersøgelse af hele Forsvarsspørgsmaalet.

Og skulde man af andre Grunde afstaa fra den mest yderliggaaende Udnyttelse af Opfattelsen af vor Ligestilling som Videnskabsgren, saa er den alm. Betragtning, at Søkrigskunsten er en Videnskab, ganske sikkert rigtig. Desuden er Synspunktet gavnligt, idet det maa anspore os til virkeligt at arbejde med Problemerne, ligesom det i høj Grad forøger vort Ansvar for Forsvarssagens Stilling og hele Forvaltning.

9' AFSNIT:

43

Det er ganske utvivlsomt, at Tanken om en Ændring af vor hidtidige defensive og tilbageholdende Indstilling overfor Forsvarsideen vil komme ud i stærk Modvind fra flere forskellige Sider. Den Gruppe, der har lettest ved at formulere deres Standpunkt kort og klart bestaar sikkert af dem, der mener, at det med Forsvarsviljen er ikke vor Sag. Og det er sagt saa tit, at omtrent alle tror paa det, at hvis Folket ikke vil forsvares, saa er det beklageligt, men saa er vi til overs. Hvis hele Problemet var saa simpelt, at det kunde samles i den ene Sætning, at "naar Folket ikke vil - - -" saa maatte det, ~~naar~~ - henført til de almindelige demokratiske Principper - betyde, at saa maa vi bøje os for Overtallet, og det er langt fra, at der her skal fremsættes noget Forslag i Strid med Folkestyrets Ide.

Imidlertid maa man have den bestemte Opfattelse, at Status i dette Spørgsmaal langt fra lader sig samle saa enkelt, og at dette "naar" skal tages med et meget betydeligt Forbehold. Hvad forstaar man nemlig ved Forsvarsviljen, og hvad vil det sige, at den opstaar el. forsvinder?

Forsvarsviljen vil ved nærmere Betragtning snart vise sig at være et betydeligt mere omfattende Komplex af Begreber og Vurderinger, som gaar langt udoer den rent spontane Lyst til at anbefale Militærvæsen og deltage i militære Handlinger med Henblik paa en evt. Fjende - ligegyldig hvilken. Forsvarsviljen er sikkert en direkte Udløber af Individets Livsvilje og Etik, ligesom Viljen til at bevare sin Ejendom, sine Rettigheder, sine Retsbegreber, sin moralske og materielle Udfoldelse, mere el. mindre direkte forbundet med Ønsket om, at denne Frihed til at forme sin Tilværelse maa gaa i Arv til kommende Slægter. Ingen af disse Elementer, hvoraf den frie Mands Livssyn dannes, er evige og uforgængelige. Nogle har tilsyneladende i paafaldende Grad holdt sig fra de ældste Tider, men man maa dog gøre sig klart, at selv om det ydre Resultat synes at være det samme, maa dog de stærkt ændrede ydre Kaar for Menneskelivet, f. Eks. paa visse Omraader Videnskabens Indtreden paa Steder, hvor Religionen før herskede enevældigt, have uddybet, fastnaglet, rokket el. ændret - alt efter Omstændighederne - en hel Del af det Grundlag, hvorpaa Livssynet og Etikken dannes. Netop den tekniske Udvikling, hvis Kurve stiger voldsomt, saaledes at en rolig kontinuerlig Ændring af de Elementer, paa hvilken Livsopfattelsen baseres, ikke har kunnet opretholdes, bærer sikkert en ganske alvorlig Del af Skylden for den ulyksalige Flugt til Yderstandpunkter og Ismer, som kendetegner Tiden - men som vel inderst inde netop afslører manglende Kontinuitet og Balance.

Det er ganske givet, at Menneskeheden som Helhed før yderligere materiel Udvikling trænger til en kraftig humanistisk Højnelse, hvilket i vore Dage ikke i ~~al~~ Almindelighed sker ved at fordybe sig i Religionen, hvad man tidl. kunde, men ved at lære lidt mere om Menneskeaaanden og dens Stilling i Forhold til Universets forskellige Foreteelser - herunder i første Række til Næsten. At Menneskeheden søger en saadan Balance i Aarsagssammenhængen er velkendt - ikke mindst i dette Land efter den nys afsluttede Krig. Unge Mennesker flokkes om vore store Humanister, og det er vist ingen Overdrivelse, at intet Middel er bedre til at genvinde Balancen end Kendskab til Aarsagssammenhængen; saa betyder det mindre, om Situationen for een selv el. ens Omgivelser kommer til at se bedre el. daarligere ud.

Man maa kræve, at der er en vis Sammenhæng mellem de fundamentale Elementer og selve den derpaa opbyggede Livsopfattelse. Det skulde synes en given Sag, at hvor en saadan Overensstemmelse ikke er til Stede, vil det hele falde fra hinanden. Det vil det maaske ogsaa, men Forudsætningen er, at Uoverensstemmelsen el. Umuligheden er fundet. Det er et Faktum, at saadanne Umuligheder rider Verden og os alle som en Mare den Dag i Dag - ikke saa meget aabenlyst, men i det ~~moderne~~ moderne Propagandaapparats Evne til, hvis man i det hele taget holder sig til Sandheden, da at starte saa langt nede i Systemet som muligt med noget, der maaske ikke er usandt, men kun en Del af el. en Fordrejelse af Sandheden. Jo nærmere det fundamentale man kan faa gennemført denne Genistreg des bedre, for jo flere Gange skal der bygges videre paa dette "Argument", og jo bedre kommer Tingene op at staa paa Hovedet, inden det færdige Resultat foreligger. Det er vist ganske unødvendigt med Goebbels Fantasi in mente at uddybe dette Spørgsmaal - bortset fra at tilføje, at er Manden selv død, saa blomstrer hans Værk videre. At Sporene skræmmer, hvor Livssynet er baseret paa Fordrejelser og halve Sandheder behøver heller ikke nogen nærmere Omtale.

Det er temmelig vidtløftigt at skulle gennem en Tanke- række af denne Art, naar man er startet med Forsvarsviljen el. Forsvarsideen, men det er som sagt en Del af det enkelte Menneskes Livssyn og derfor underkastet de samme, man kan næsten sige dynamiske Regler som dette. Og som det enkelte Menneskes Livssyn paavirkes af f.Eks. Videnskabens Resultater, saa gør Forsvarsviljen det ogsaa. Den Haabløshed, som Atombomben har spredt i mange Kredse, er et eklatant Eksempel herpaa. Men ligesaa givet er det, at har Videnskaben spredt Haabløshed for Forsvarsideen med den omtalte Bombe, saa er det givet, at den vilde kunne tænke Haab igen, hvis den fandt et Forsvarsmiddel mod den. Man vil da se, at det, der som mange siger revolutionerer Krigen, som Haandværk, ryster Forsvarsideen og rokker ved Livsanskuelsen.

Modvaabnet vil atter revolutionere Krigshaandværket til et nyt Stade.; man bemærker til nyt - ikke tilbage til det gamle, Forsvarsideen rystes atter opad, og Livsanskuelsen rokker lidt igen.

Det, der hermed er bevist, er flg.: De store Sving det enkelte Felt, der ryster og revolutionerer, gaar ind i Summen af al Erfaring og løber paa sin Vej mod Livssynets Kerne en passende Del af sin Fart af. Paa sin Vej vil Begivenhederne i dette Tilfælde passere Forsvarsviljen og paavirke den kendeligt - mere kendeligt end selve Livsopfattelsen. Enhver Begivenhed paa ethvert tænkeligt Omraade har en analog Virkning - dette er klogt at lægge Mærke til.

Set fra Stedet hvor Begivenheden foregaar, hvor man staar midt i Knaldet, kan man ikke begribe, at Virkningen paa Menneskeheden er saa lille - i Virkeligheden er det vist et Held at det er saadan-.

Iøvrigt opdager man med Sokrates, at det sete afhænger af Øjnene, der ser - og vi bør huske, at det er os, der staar midt i Knaldet i Forsvarsspørgsmaalet.

Som Illustration er benyttet Øjeblikkets Trumf paa Krigsførelsens Omraade, nemlig Atombomben. Selv den lille Mand med sit Gevær har en lign., omend mere beskedene Virkning.

Det maa betragtes som bevist, at Videnskaben el. Viden paa det militære Omraade virker kraftigst paa Stedet, mindre voldsomt paa Forsvarsviljen - for endelig at rokke ved Livssynet - og Spørgsmaalet er nu: Har den militære Videnskab gjort, hvad den kan, for at de Svingninger, som/selve det militære Haandværk har forplantet sig til Forsvarsviljen, er fornuftsbegrundede og i Overensstemmelse med Virkeligheden? - Eller maa vi indrømme, at Forsvarsviljens Svingninger i dette Land snarere er foregaaet p.Gr.a. fordrejet Snak og ganske usagkyndig el. le-vebrødspræget Agitation?

/fra

Jeg mener saa afgjort, at det sidste i foruroligende Grad har præget Billedet - og Skylden maa herefter lægges paa det manglende Apparat, der burde have ladet de virkelige, dokumenterede Fakta fra Stedet, hvor det foregaar, forplante sig videre.

Ingen kan i dette Land el. andre Steder i Verden gøre dette bedre end de eneste, der ved Besked, nemlig den militære Sagkundskab, under Forudsætning af at den optræder som en Videnskab med Udredning af Aarsag og Virkning.

En sideløbende Vareforfalskning el. Forsøg derpaa kan man aldrig forhindre, men hvis ikke den rigtige Dokumentation giver Resultat i første Omgang, saa er der dog en Chance i det

lange Løb, der nok er værd at tage - saa meget mere som det maa-ske er en af de faa, vi har.

Men m.H.t. at opnaa Resultater skal vi atter engang sætte en Lyskegle paa Billedet af den store, lokale Begivenhed, hvis Dønninger langsomt fortager sig indefter mod Livsanskuelsen. Vi militære begaar her efter min Mening den samme systematiske Fejl, som vi saa overlegent let konstaterer hos andre. Vi erkender ikke, at Forsvarsvilje som Begreb gaar ud paa at forsvare Tusinder af Ting paa den ydre og indre Front, og at Budget og Formaalssparagraf ogsaa kan ses - og iøvrigt skal ses - i et betydeligt større Perspektiv, hvor det enkelte Vaaben og den enkelte Mand rimeligvis fuldstændig drukner. Den Irritation over at Pengene ikke falder, at man ikke falder pladask paa Maven for et nyt Vaaben - det gør, at vi straks opgiver det som haabløst og taler om at gaa fra det hele.

I Virkeligheden vilde vi sikkert gøre klogt i at rette en passende Del af Ærgrelsen mod os selv og anvende den som en Spore i det Arbejde, der bestaar i at klarlægge den Begivenhed, der foregaar paa Stedet, i et saadant Omfang, at dens Betydning bliver klar. Derpaa fordomsfrit og uden militære Briller følge dens aftagende Virkning indefter mod Forsvarsviljen - retlede og korrigere, hvis det er muligt, i Stedet for at ærgre sig, og skulde det endelig ske, at Resultatet bliver lille set fra Begivenhedernes Udspring, saa atter overveje, om Begivenhederne nu ogsaa har saa stor Betydning, som man først troede.

Og een Ting til: Fanatikere og de Mennesker, der vil udenom Aarsagssammenhængen, faar man ikke med - det gør man nemlig aldrig, hvad Religionskrige til Fulde viser. Dem kan man more sig over, hvis de er i Mindretal; ærgre sig over, hvis de er i Overtal - hvis det er Ulejligheden værd. I Virkeligheden vil man erfare, at den Procentdel, der er helt uden Tilknytning til Fornuftsgrunde, er mindre, end man har tænkt sig, og iøvrigt - hvis det værste skulde ske - de forholdsvis letteste Modstandere.

Som det vil fremgaa, hører Forsvarsideen, i alt Fald i den Form, hvori den fremkommer paa Finansloven, ikke paa nogen Maade til Tilværelsens Absolutter - det gør den antagelig ikke i sin mest begrebsmæssige Form. Den er i højeste Grad paavirket af det tilhørende Aarsags- og Virkningsomraade, og dette er, saavidt jeg kan se, et højst ufuldstændigt opdyrket Omraade, hvilket jeg senere skal prøve at vise.

Det behøver altsaa ikke være Dumhed el. Stædighed, naar mange Mennesker i dette Land foretrækker at give deres Penge til Børnenes Undervisning el. en Bro over Lillebælt. Paa disse Omraader er det nemlig ganske øjensynligt, at der kommer

noget fornuftigt ud af det, og for mange Mennesker er netop Kundskab - for at blive ved det førstnævnte - et af den udvide- de Forsvarsidés bedste Vaaben mod enhver Form for materiel Ruin el. andre Omvæltninger foraarsaget af Menneskeværk. Det maa væ- re vor Opgave at bidrage til at Forstaaelsen af Skydefærdighe- den - dette taget i stærkt udvidet Forstand - ogsaa faar sin rette Plads i den alm. Aarsagssammenhæng, hverken mere el. min- dre end den rette Plads.

Som Resumé skal det fastholdes, at hvis Forsvarsideen var "naturbestemt" - man tænker sig, at der hos ethvert Individ voksede et Organ frem, der enten indeholdt Forsvarsvilje el. ogsaa var tomt, altsaa uafvendeligt bestemt ligesom f.Eks. i Princippet et Menneskes Køn er - saa vilde jeg bøje mig for Paa- standen om, at det ikke var vor Sag at skabe Forsvarsvilje.

Men da dette ikke er Tilfældet - man kan nærmest paa- staa tværtimod - ~~saa har vi ikke opdyrket Omraade~~ ~~udfyldt og dyrket~~ idet Forsvarsviljen netop bl.a. er stærkt milieubestemt, saa har vi her et stort endnu ikke opdyrket Om- raade at kultivere.

Det er muligt, at en stor Del af os vil kunne bringes til at forstaa, at der er noget rigtigt i det Synspunkt, der gaar ud paa at anlægge en mindre defensiv Kurs i Forsvarsspørgsmaalet, men saa er der den anden Gruppe, som mest af alt tænker paa Kri-gen i Morgen, og som for hver Dag der gaaer, uden at der "sker no-get", viser større og større Modvilje mod at indvikle sig i lan-ge Betragtninger og Foranstaltninger, der virker ad Aare - om de overhovedet virker. Det vil være at forenkke Problemet i en gan-ske utilbørlig Grad, hvis man sammen med en stor Del af Landets Presse og "offentlige Mening" udpegede ~~150~~ disse Mennesker som Krigsophidsere og militærgale Individder under eet.

Der findes sikkert enkelte Overaktivister imellem, men der findes som bekendt ogsaa Overdefaitister. Taget som Gruppe er det ganske fejlagtigt at frakende dem Dømmekraft, ligesom de-res Hovedrysten over "den langsomme Fløj" maa anses for kun del-vis berettiget. Enhver af os har nemlig vore Aktier baade i det "hurtige" og det "langsomme" Foretagende, idet der ligger 2 Opgaver, som vel har et solidt fælles Berøringspunkt el. -omraade men som p.Gr.a. Tidernes Ugunst ikke synes at kunne løses ad de samme Veje, fordi den Tid, der er et Aktiv i den ene Forbindelse, muligvis slet ikke findes, hvis Krigen skulde komme i Morgen.

Hovedaarsagen til at der har fundet en Deling Sted i de "handlekraftige" og de "trøtte" Mænd ligger sikkert i udpræ- get Grad deri, at man har overladt det til det enkelte Individ at danne sig sin egen Opfattelse af den "nære" og den "fjernere" Situation, hvilket har ført til det meget logiske Resultat, at Yderstandpunkterne er blevet stærkt repræsenteret. Det er men- neskeligt, at man søger sin Omgang med og lægger sine Raad op med de bedste af sine Kammerater - og da disse i Hovedsagen er udvalgt p.Gr.a. en vis Overensstemmelse i Synspunkter og Tempera- ment, er der intet mærkeligt i, at der findes et Utal af Smaa- grupper og Kliker, hvis Synspunkter af ganske naturlig Nervøsi- tet for Dagen i Morgen bliver mere og mere panikprægede.

Det er ganske klart, at Ledelsens reelle Indflydelse paa en Krigssituation, saafremt den pludselig skulde opstaa, i høj Grad vil lide under denne ikke 100%'s Tillid til de Afgørel- ser, Ledelsen vil træffe.

Det er ligeledes ganske klart, at selv den mest kon- torstøvede og virkelighedsfjerne Ledelse med fuld Ret kan udtryk- ke sin Forbavselse over, at man ikke i Geledet vil make ret - ja, den er endog berettiget til at give disse Forhold Skylden ~~ix~~ for daarlig el. fuldstændig Mangel paa Resultater - for hvem kan lede saa daarligt Personel, og staar der ikke ganske nøjagtigt i Bestemmelserne, hvad Lydighedspligt er?

Det er strafbare Forhold, der her er Tale om, og man kan fra Ledelsens Side paa juridisk Grundlag nægte, at der overhovedet er et Problem.

Hvor meget den enkelte i Virkeligheden i den alvorlige Situation agter at føre ud i Livet af sine egne Planer, skal man afstaa fra at vurdere, for det vil i Sandhed vise sig at være individuelt, men vi lever endnu i det svindende Lys fra en Krigsform, den eneste vi har faaet Lov at prøve, hvor den enkeltes Skøn og Overbevisning var den egentlige Ledestjerne - en Stjerne, hvis Lys siden er fuldstændig anerkendt som værende en sikker og rigtig Vejviser. Den, der har haft den Oplevelse at høre Flaadens nuværende Chef i en af de korteste, men ganske utvivlsomt mest fremragende Taler, der nogensinde er holdt af en ældre Officer til sine yngre Undergivne i dette Land, vil aldrig glemme dette Møde med det centrale i vor Ide og Livssyn. Mens Gestapos Skyderi paa Modstandsfolk, Kvinder og Børn hæmmingsløst foregik i Gaderne, blev det med de mest dagligdags og samtidig mest alvorlige Ord fastslaaet, at Wskulde det ske, at vi kommer bort fra hinanden, da skal enhver kæmpe, hvor han staar, med de Midler, han har, uden Hensyn til om det er militært el. civilt præget, og uden andet Ledemotiv end vor Flaades Tradition og uden at staa til Ansvar overfor andet end sin egen personlige Overbevisning, og hvad han skylder sit Flag."

Med en mulig Situation af samme Art hængende over Hovedet trænger lign. Ideer sig paa - et oplagt Tegn paa, at der stadig er Liv i Flaadens Officerskorps - men det forekommer, at Ledelsen her i ret udpræget Grad forsømmer den ganske naturlige Opgave, der her tilkommer den, og kun den alene, at imødekomme den i saa høj Grad fornuftsprægede Kalden til Samling om Morgendagens evt. Krig. Det er psykologisk/åt drukne Folk i Arbejde, mere el. mindre militært præget, meget støvet Kontorarbejde, meget teknisk Slid før et militært System, om hvis militære Værdi man samtidig udtaler, at i Øjeblikket har vi intet og kan intet. I denne Situation trænger Ansvar overfor egen Overbevisning ogsaa paa, og de yngre Aktivister siger bl.a.: Hvis jeg ikke kan komme til at kæmpe paa Sæen, hvor kan jeg saa komme til det?

/forkert

Der ligger et bestemt Ræsonnement bag dette, thi man mistænker paa en Maade en betydelig Del af Søofficererne for, at de enten ikke har gjort sig det klart, el. ogsaa at de overhovedet ikke forstaar det. Det er Spørgsmaalet om at kæmpe paa Sæen. Mange ser paa den Søofficer, der vil kæmpe hvor som helst, som en underlig Fremtoning, idet der gøres gældende, at vi dog er uddannet til Søkamp, og at vi i en lille Marine ikke har Raad og Tid til at beskæftige os med andet end Søkrig; endelig at vi jo iøvrigt netop har en Hær til Krig paa Landjorden.

Der er en hel Del - navnlig yngre - der ikke kan faa

dette til at stemme med, at vi ikke har noget af Betydning at sætte ind paa Søen. For naar det, samtidig med at vi ikke kan interessere os for andet end Søkrig, udtales, at kun meget faa kan faa Opgaver i Krigsskibene, hvor har vi saa Opgaver, hvis Krigen kommer i Morgen? At en Del Krigsfartøjer maaske bliver færdige i Løbet af nogle Aar, hjælper os ikke.

Dette Ræsonnement bestyrker den Mistanke, at man i al Almindelighed arbejder uden den fulde Kontakt med de grundlæggende Forudsætninger og Forhold for Krig i Danmark. Der er noget svævende og teoretisk over det hele, man er bange for, at det hele ender i juridiske Principper og Paapegelsen af mange forskellige Forhold, der desværre forhindrer, udelukker og understøtter, at vi med Beklagelse ikke ser os i Stand til at kæmpe.

Det er ganske klart, at et militært Apparat i højere Grad end den rene Partisanvirksomhed maa søge at sikre, at f. Eks. Indsats og Tab kommer til at staa i et rimeligt Forhold til hinanden, samt at det officielle Præg ved et Militærvæsen sætter en Grænse for Valg af Midler og Forberedelser af rent praktiske og sikkerhedsmæssige Grunde. Men det forekommer, at man endnu langt fra har analyseret disse Grunde og deres Konsekvensers Rækkevidde, og at man i mange Tilfælde anvender Paaskud, som i Virkeligheden er tynde som Papirkulisser og netop understreger det lidt teateragtige Præg, som meget har. Der tænkes her bl.a. paa den Rædsel man tillægger Forhold, der kan udlægges som Provokation - en Skrue uden Ende, idet ethvert Menneske har erfaret, hvor lidt el. intet der skal til, for at det kan udlægges som Provokation, hvis en samvittighedsløs Angriber en Dag har Brug for et Paaskud. Her skal overhovedet ikke gøres Forsøg paa at rokke ved den ganske aabenlyse Fare, som bestaar i at provokere, men det skal hævdes, at Grænsen for saadanne Handlinger i Almindelighed sættes forkert, fordi et af den moderne Krigs vigtigste Vaaben, 5' Kolonne, ikke medregnes. Den eksisterer imidlertid alligevel, hvad enten man tror det el. ej, og den sidder netop bl.a. i den Busk, hvori man stikker Hovedet og ser og hører mere end tilstrækkeligt/til hver en Tid at kunne skaffe et Paaskud.

/til

Der skal senere fremsættes nogle Bemærkninger om visse Forhold, der skønnes helt grundlæggende i dansk Krigsførelse - baade i Morgen og i Overmorgen; her skal korteligt paavises Tilstedeværelsen af de to faktisk eksisterende Yderpunkter, de der - skønt helst paa Søen - vil forsvare sig for enhver Pris, og de der vil arbejde hen paa at faa det hele ind under ordnede Forhold og med nogen Forundring ser paa de vilde Krigskarle. Uden at tage afgjort Parti for de to Parter skal det siges, at begge Standpunkter bør findes under Forudsætning af, at de ved en fornuftsmæssig Ledelse forenes. Forudsætningen for den passive Form maa dog være det ikke hidtil konstaterede, at der gøres noget for, at Ventetiden faktisk benyttes, saa at det, der betales

50

med Tab af Tid, virkelig vindes i Effektivitet og Fornuft. Og bortset fra den Værdi det altid har, at et Mandfolk griber en Maskinpistol i en Nødsituation, maa det gøres klart for alle, der har bestemt at optræde paa egen Haand, at hvis man kun har en Maskinpistol og sine 70 kg Kød at sætte ind, saa er Gevinsten paa Forhold dømt til at blive lille i Forhold til en Officers Uddannelse og Muligheder. Det Svar man da vil faa, nemlig: Heliere en mindre Indsats end ingen, og som ingen kan nægte er i Overensstemmelse med Forsvarsideens inderste Væsen, kan man, saavidt det kan ses, kun komme udenom ved at udarbejde en samlet Plan om Personellens Anvendelse i Morgen, i Overmorgen og Dagene derpaa under nøje Hensyn til det øjeblikkelige Behov om Bord i den egentlige Krigsflaade. Resten bør udsættes til saadanne Opgaver i Havne og paa andre Omraader, hvor man før tydeligt har erkendt Behovet for sømilitært Personel. Det er uden Mening, at Resten skal dykke og derefter - som det sidste Gang skete - hales ud fra deres Sammenhæng i et Modstandsarbejde, hvor de lige saa godt kunde have kendt deres Opgave paa Forhaand. Det er klart, at visse Resonnementer i disse Bemærkninger om vort Ansvar for Krigen i Morgen stærkt peger i Retning af Forestillingen om en ganske bestemt Situation, nemlig noget i Retning af en Besættelse gennemført mod større el. mindre Modstand. Dette behøver ikke at betyde, at der i det nærværende ikke er forudset Muligheden for at føre regulær Krig med den indtrængende Fjende, saaledes som de mere teoretiske opfatter det. Men for Krigen i Morgen maa det dog være tilladt at henvise til Ledelsens egne Ord om, at om en regulær Krig kan der overhovedet ikke være Tale - og derpaa som den eneste nærliggende Mulighed overveje Konsekvenserne heraf, naar der alligevel skal opnaas et Maksimum af Skade paa Fjenden.

Det synes maaske mærkeligt for mange, at der gøres saa megen Blæst af disse Forhold, og at Konklusionen af dette Afsnit maa pege stærkt i Retning af, at der gives mere og effektivt efter for den aktive Fløjs Krav til Krigen i Morgen. Motiveringen er imidlertid, at dette staar i direkte Forbindelse med Ungdommens Tilbøjelighed til at søge ud af Flaaden samt vort Forhold til den aktive Del af Befolkningen.

Adskillige Unge har fra Praksis erfaret, hvor vanskeligt den aktive Del af Befolkningen fattede den paastaede Nødvendighed af visse ældre Officerers og Politifolks Passivitet, og det er næppe sandsynligt, at dette Spørgsmaal var blevet ordnet saa let, hvis ikke Krigen mellem Politikerne og Frihedsbevægelsen havde faaet det andet Problem til at glide i Baggrunden. Da mange af disse ældre, der altsaa ikke - trods det at utallige Opgaver ventede - kom ind i den Form for Krig, som langt fra er usandsynlig igen, stadig sidder i de Stillinger, hvor der administreres, er der intet

mærkeligt i, at den danske Forsvarsviljes Stemme fra de desværre ret faa Steder, hvor den faktisk findes, endnu ikke høres inde i de inderste Kontorers Stilhed.

Der er nemlig ved at ske det mærkværdige og ulykkelige, at vi Officerer netop især paa Spørgsmaalet om Krigen i Morgen er ved at komme i en mærkelig - ja, man kan sige uhyrlig Situation. Vi erkender alle, i hvor høj Grad vi er trængt fra den ene Side af Defaitisterne, men faa kan el. vil se, at vi ogsaa trænges fra den anden Side. Men ud over Landet er der faktisk sket en Udvandring af den virkelige Forsvarsvilje, nemlig Hovedparten af de gamle Modstandsfolk fra de i Luften frit svævende Hjemmeværnsforeninger. Mange saakaldt Sagkyndige konstaterer med Bekymring, at en hel Del af de værdifulde er gaaet hjem, mens Resterne udgøres af Folk, hvis Paalidelighed man drager mere el. mindre i Tvivl. Altsaa er det tvivlsomt, om vi kan bruge disse Hjemmeværnsforeninger af rent sikkerhedsmæssige Grunde. Uden at give noget Svar herpaa skal dog paapeges det sørgelige Faktum, at der forud for den nuværende Fasse, som man altsaa har opdaget, er gaaet een, som man i sin Verdensfjernhed ikke har opdaget, nemlig den Fase hvor Forsvarsviljen har opgivet os - og er gaaet hjem!

Det er rigtigt, at meget er blevet gjort i den senere Tid, men en Mand, der virkelig føler, at han vil gøre en Indsats, kan ikke fatte, at han f.Eks. kun kan komme til at gøre det i en Uniform, hvis Farve er saa uskikket til Arbejde i og paa Jorden som den sorte, fordi den brune er forbeholdt Herren - mens ethvert Cyklebud for en ikke-distinktionskyndig kan ligne den flotteste Officer. Mange andre Synspunkter, som vi baade kan og bør lade gaa videre til andre Instanser i Samfundet, er medvirkende, men det er et Faktum, at man fra Steder, hvorfra vi har vor bedste og omtrent eneste Støtte, med mere el. mindre Berettigelse maa høre Ting, hvis Tendens ikke er til at misforstaa: M.H.t. Krigen i Morgen er Landets Militærvæsen nærmest at finde mellem dem, der med el. uden Vilje saboterer Forsvarssagen.

Denne Problemstilling, hvad enten den er helt retfærdig el. ej, kan vi ikke være tjent med, og uanset hvad Værdi man tillægger den, bør den dog gaa ind i den Sum af Argumenter, der peger i Retning af at faa Spørgsmaalet om Krigen i Morgen op til Debat ud fra de fundamentale Grundsetninger for den Krigsform, der med størst Sandsynlighed vil blive Følgen af et pludseligt Krigsudbrud.

11' AFSNIT:

Der er i de foregaaende Afsnit forsøgt argumenteret for en mere aktiv Indstilling til Forsvarsviljens Ophjælpning og en mere levende og realistisk Forberedelse af Krigen i Morgen. Man maa her antage at have bragt sig i en vis Modsetning til i hvert Fald de 2 Trediedele, ^{af Officerskorpsset} og nu kommer Problemet saa for den sidste større Gruppe, nemlig den, der nægter, at der i øjeblikket er Mulighed for at tage flere Opgaver op, og som desværre tvivler paa, at vi overhovedet er i Stand til at løse saadanne Opgaver.

Derfor skal prøves en Undersøgelse af Spørgsmaalet: Hvorledes kan vi naa det skitserede Resultat?

Ved at betragte de Krav, som den moderne Tid stiller til en Søofficer som Medmenneske, Sømand, Søkriger og Kriger vil det ses, at vor nuværende Isolation maa opgives, og en bred Kontakt sluttes til alle de Omraader, der er Tale om. I den Hovedlinie at vi etablerer os som en Videnskab, kommer man det tilsigtede Billede nærmest, for her er der Mulighed for en direkte Sammenligning og nogenlunde nøjagtig Henvisning til, hvad det drejer sig om.

For at tage en Videnskab, hvis Betydning i de senere Aar har været stigende, og som i Sandhed er mangeartet, kan f. Eks. vælges Kemien.

Det egentlig centrale: Læren om Grundstofferne og deres Forbindelser bestaar stadig som Grundstamme.

Men allerede herpaa er skudt et stort forvokset Skud ud, nemlig den organiske Kemi, som for saavidt principielt taget omhandler det samme, men som grunder sig paa det fantastiske Antal af Muligheder for Stofdannelse paa Basis af et enkelt Stof: Kulstof.

Gennem den fysiske Kemi har man Tilknnytning til Fysikken og dens Udløbere i teoretisk og praktisk Henseende.

Gennem Atomlæren er der Forbindelse til Atomfysikken med dens mange forskellige Forgreninger indenfor den elektriske Fysik - baade ren Elektricitetslære, Lyslære og elektrolytiske Fænomener.

Gennem Radioaktivitet atter Forbindelse til Atomfysik og desuden til Lægevidenskab - og forøvrigt til den militære Videnskab.

Paa utallige Omraader uadskillelig Kontakt med Geologi, Zoologi, Botanik, Embryologi, Fysiologi m.m. samt sidst og ikke mindst Kontakt til de humanistiske Videnskaber; Filosofi og Erkendelse.

Foruden denne rent videnskabelige Side er der hele den

tekniske Videnskab, der har Tilknytning til snart sagt alt og alle. Det er ligefrem vanskeligt at ^{have} værne noget, der ikke paa en eller anden Maade har Forbindelse med Kemien.

Særlig skal her anføres Tilknytningen til Landet økonomiske Sikkerhedssystem, hvor Investering i Forskning skal svare Regning i Form af teknisk Fremgang og økonomisk Fremgang, altsaa vidtforgrenet Indflydelse paa Statens Stilling mellem de andre Nationer.

For Videnskabens Opbygning gælder det, at den er opstået efter Behovet, altsaa paa Basis af de fundamentale Forudsætninger, og altsaa er groet med Opgavernes Mangfoldighed. Paa dette Punkt kan man lære flere Ting.

For det første er den oprindelige Ide og Grundstamme stadig den samme: Læren om Grundstofferne og deres Forbindelser. Hos os maa det blive Grundvidenskaberne: Taktik og Strategi.

For det andet er hele Videnskabens Omraade delt i en videnskabelig og en teknisk Del. Denne Deling findes ganske øjensynligt ogsaa hos os.

For det tredje opstaar nye Discipliner baade paa det videnskabelige og det tekniske Omraade, delvis i Samarbejde og parallelt, saaledes at forstaa at f. Eks. et videnskabeligt Forskningsarbejde oftest trækker et teknisk Problem med sig, naar det skal udnyttes. Hos os er Opkomsten af nye Vaaben Fænomener af samme Art.

Paa det rent opgavemæssige Omraade kan nævnes utallige Eksempler paa principiel Ligeberettigelse, ikke mindst med den solide Kontakt som vi, om vi ikke har den, saa dog burde have til mange omliggende Videnskaber.

Men paa det organisatoriske Omraade observeres her en Uoverensstemmelse af ret fundamental Karakter. Mens der paa det videnskabelige Omraade findes en Arbejdsdeling i Specialomraader - baade paa det videnskabelige og det tekniske Omraade - saa har vi stort set kun uddifferentieret os i Specialomraader paa det tekniske.

Ja, man overdriver vist ikke, hvis man sammenlignet med Videnskaben paastaar, at der i Marinen overhovedet kun drives rationel Virksomhed paa det tekniske Omraade, og her er det endda et Spørgsmaal, om Arbejdsmetoderne i det hele taget kan kaldes videnskabelige.

Det er muligt, at man - med de begrænsede Muligheder en Søofficer i Kraft af sin Uddannelse og Virksomhed har for at bedømme den Slags Ting - ikke kan faa ham til at forstaa, at der her er noget at lære.

Idet vi gemmer det mest omstridte Problem, nemlig

54

Specialiseringen, til sidst, hvilket i logisk Henseende er ube-
kvent, men til Gengæld nødvendigt for at holde Traaden, vil vi
starte med de videnskabelige Metoder.

At rejse dette Spørgsmaal i denne Forbindelse vil an-
tagelig vække Modvilje hos begge de to Hovedtyper af Søofficerer,
nemlig de praktisk anlagte Søfolk og de, hvis Arbejde foregaar
bøjet over Skrivebordene.

De første har ganske givet en aabenlys og - saafremt
den er konsekvent - ikke helt berettiget Foragt for alt, hvad
der hedder Papir, plus en dito for det meste af det, som staar
paa det. De ser i Sejladsen og Øvelserne paa Søen det eneste
Middel til at skade Fjenden i Søkrigen, og der burde gøres et
Forsøg paa at vise dem, i hvor høj Grad de i Dag hænger i Luften,
saafremt Forbindelsen med Landjorden blev kappet. Naar dette er-
kendes aabent i store Lande, hvor der er Opgaver af virkelig sø-
krigsmæssig Format, er der ingen Grund til at tvivle om, at det
ogsaa gælder i vore Farvande, hvor vi omtrent ser Land til alle
Sider over alt, men vil man ikke tro det, vil et simpelt Krigs-
spil og en simpel Øvelse afsløre det i hele sit Omfang.

Til Gengæld er det heller ikke "Landjorden", der laver
Krigen, men den ene kan ikke undvære den anden Part.

Imidlertid er det dog sikkert heller ikke denne gennem-
førte Foragt for Papirkrigen, der er den almindeligste blandt
Søens Folk, og i sin tildæmpede Form Krig mod Overorganisationen
er den - det maa vist indrømmes - berettiget. Reaktionen gælder
først og fremmest det Væld af Bestemmelser, der øger de admini-
strative Byrder og forflygtiger det krigsmæssige. Men med den
saa velkendte Foragt for Papir vil man altid have svært ved at
komme disse Mennesker i Tale, idet det først skal gaa op for dem,
at Papiret ogsaa kan anvendes til et andet Formaal end til at
plage dem administrativt.

M.H.t. de Mennesker, der i Øjeblikket udfører dette li-
det paaskønnede Skrivearbejde, skal det først siges, at det na-
turligvis er nødvendigt i et vist Omfang. Men dernæst skal det
fastslaas, at det, der her er Tale om, overhovedet ikke det mind-
ste ligner deres Arbejde, og at det strengt taget burde være saa-
ledes, at deres administrative System burde ændres og indordnes
under det, som altsaa ikke eksisterer, men som burde være skabt
for længe siden. Man kan altid henvise til, at der i Administra-
tion arbejdes metodisk - det er en ret indlysende Ting, hvis ik-
ke den fuldstændige Forvirring skal blive Følgen, men det primære
for en Flaade er ikke, at Regnskabssystemet er et Mønsterværk
som Regnskab betragtet, men at hele Organismens Administration er
et Mønsterværk i Tilpasning til de militære Opgaver, som maa gaa
forud.

Fra de nuværende Stabes Side vil nu sikkert henvises
til, at man dog ogsaa interesserer sig for andet end Administra-

tion. Der udgives ogsaa Bestemmelser om visse rent militære Fo-
 reteelser saasom Instruks for Chefen, Vagtchefen, Rullereglement
 o.s.v. Det er rigtigt, men rent erkendelsesteoretisk kommer den
 Slags Bestemmelser til at staa som Udtryk for visse - ganske vist
 vigtige - Almindeligheder, der har Gyldighed overalt uden at give
 nogen Anvisning af direkte militær Værdi.

Det, der skønnes at mangle, er kort og godt dette, at
 der i Grundvidenskaben, Taktik og Strategi, ikke dyrkes videnska-
 beligt præget Forskning udført af Folk, som er egnet dertil. Man
 vil herigennem opdage mange Ting, som man, saafremt man har kendt
 dem alligevel, i alt Fald ikke har benyttet sig af.

Man vil f.Eks. opdage, at næsten ethvert tænkeligt mi-
 litært Problem bestaar af 2 næsten lige store Halvdele, nemlig
 Vaabnet i egne Hænder vendt mod Modstanderen. ^{og Vaabnet vendt mod een selv} Saa længe alle den
 Slags Vaabenspørgsmaal er henlagt til tekniske Institutioner vil
 det gaa, som det hele Tiden er gaaet; man bedømmer Vaabnets Vær-
 di i egne Hænder, dels ud fra hvad man i Forvejen har, dels ud
 fra hvad det vil koste at købe el. lave, og Tovtrækkeriet skal
 nok vise sig at ende i det økonomiske Spørgsmaal - hvad vel al-
 drig helt kan undgaas. Fjenden er næsten gemt i alt dette, og
 hans Forhold tages sjældent el. aldrig op til Revision, idet han
 formelt er "blaa Styrke" - alle el. ingen.

Det er muligt, at mange vil finde denne Art Udtryk
 meget stærkt overdrevne, og dog vilde kunne fremdrages Eksempler
 paa, hvorledes manglende videnskabeligt præget Taktik direkte læ-
 der os overse Muligheder, som faktisk har eksisteret f.Eks. in-
 denfor vort Hovedvaaben, Torpedovaabnet. Det er, som det senere
 er Hensigten at vende tilbage til, en Kendsgerning, at f.Eks.
 det nys nævnte Vaaben, uden at det begrundes med den klare Argu-
 mentation, som burde være en simpel Forudsætning for det Vaaben,
 som man udvælger til Hovedvaaben, udvikles efter Retningslinier,
 som maa anses for ganske utilstrækkeligt fornuftsbegrundede, og
 de største Mangler kan direkte vises at staa i Forbindelse med
 ikke saa meget vor egen Torpedoteknik, som jo gaar sin ensomme og
 ogsaa langsomme Vej, men derimod med den Kendsgerning, at der fak-
 tisk ikke findes et Menneske i dette Land, der har studeret Tor-
 pedovaabnet før, under og efter Krigen, og som har fat i saa me-
 get af en Kurvestump, at det er blevet klart, hvor dette Vaaben
 i Øjeblikket staar mellem andre Vaaben, og hvad Vej det trækker
 i Forhold til disse.

Det er, hvis det undtagelsesvis maa være tilladt at
 bruge et stærkt Ord, noget Snak at omtale vort Nybygningsprogram
 i alm. rosende Vendinger, naar det dog har sine let beviselige
 Skavanker, men det er lige saa meningsløst at overdrive disse,
 thi det vil med Sikkerhed kunne siges, til hvilke Opgaver hver
 enkelt Baadtype egner el. ikke egner sig, hvis blot man kom saa

meget taktisk paa Benene, at Fjenden og de sandsynlige Maal, den sandsynlige Situation, kort sagt, det krigsmæssige kom i Forgrunden. Og dette mener jeg med Sikkerhed at kunne sige vilde være sket, hvis der havde været Ekspertes, der metodisk havde betragtet Vaabnet taktisk - vendt baade fra og mod os. Derved vilde man dels have set alt det for længe siden, som nu begynder at gaa op for os, og man vilde have vidst, hvad man foreløbig har faaet for alle de mange Penge, man har sat paa dette ene Kort. Det forekommer, at et Billede fra Hasardspillet maaske er overdrevent, men dog til en vis Grad nærliggende.

Der er maaske her brugt lidt stærkere Ord, end det oprindeligt var Hensigten, men de er til Gengæld kun anvendt for at vise Problemets Alvor og ikke for at anklage nogen. Hvilke Fejl har vi ikke alle begaaet i de sidste 5 Aar, og hvor har vi ikke lovet os selv at forbedre os en anden Gang.

Det, der er Meningen, er at gøre det fuldstændigt klart, at den bedste Administration og de bedst udrustede tekniske Vaabeninstitutioner hænger frit i Luften uden denne Grundvidenskab, og hvad der ogsaa bør bemærkes - og understreges - ingen i dette Land kan bringe os paa Benene - vi maa selv se at faa rejst os op.

Dette skal forstaas som en Advarsel mod at stille for store Forventninger til et evt. Samarbejde med Videnskaben, et Forhold som senere skal gøres til Genstand for nærmere Omtale.

Maaske bør man for Fuldstændighedens Skyld pege paa, at der faktisk, uden at de fleste kender noget til det, er en Institution, hvis Arbejdsmetoder nærmer sig det rigtige, men da det drejer sig om Efterretningsvæsenet, er det ikke særlig kendt, bl.a. fordi denne Institution, foruden sine udprægede Fortrin har den store Fejl, at den til Dato ikke har været i Stand til at argumentere for og fastslaa sin Værdi som en af den moderne Krigs maaske vigtigste Vaaben. Det er en afgjort Fejl, at vi alle paa dette Omraade er saa lidt orienteret, og det var rimeligt, at denne Fejl rettedes af den mest sagkyndige, nemlig Efterretningsvæsenet selv.

Men er det hele da ikke haabløst, naar vi ikke kan klare det, vi har - og der stilles saa umaadelige Krav. Pudsig nok - Nej! Der mangler i Virkeligheden ikke saa meget, som man skulde tro, og det maa forventes, at den almindelige Mangel paa Personel ikke vil blive større, fordi man saa smaat begyndte at tage Opgaverne op.

57

Et løseligt Skøn vil naturligvis straks vise, at saa mange Specialister er det overhovedet ikke muligt at opdrive blandt Søofficerer. Hvis man prøver at ransage sin Hjerne og opskrive alle de Omraader, som vi kender i Øjeblikket, og saa forlanger en videnskabelig og en teknisk Forskningsmand og desforuden regner med den og den Udvidelse af Stabene, saa er Rammerne for længst sprængt.

Men saa har man til Gengæld ogsaa forsyndet sig mod et fundamentalt Princip ved Udviklingen af en Videnskab, nemlig at den skal udvikle sig efter Behovet. Det, man i Tankerne gør, er at udtænke et System, et System i højere el. mindre Grad for Systemets Skyld - og Menneskene som en Slags Brikker. For at faa fyldt Rammerne udtager man en Brik, og har han ikke Forudsætningerne, saa gaar det nok alligevel - i alt Fald er Systemet udfyldt. Sammenlignes dette med Videnskabens Udvikling, ser man den mest fundamentale Uoverensstemmelse. Det er ikke muligt at pege paa een Forsker, der har naaet et vikeligt Resultat ved at blive puttet ind som en Brik, og man ser ingen af Videnskabens Pladser opfyldt af Numre, men af levende Mennesker, der er helt opfyldt af den Gren af Videnskaben, i hvilken de anbringes for at bore sig længere frem i Mørket. Det er kort sagt ikke nogen helt tilfældig Udkommando.

Der er overhovedet ingen Tvivl om, at Spørgsmaalet om Specialisering maa tages op til Revision endnu engang. Det maa fastslaas, i hvilket Omfang de fundamentale fælles Egenskaber og Kundskaber, som enhver Søofficer som Minimum maa være i Besiddelse af, kan kombineres med dette, at han i mange Tilfælde maa anbringes og forblive hele Tiden el. den meste Tid i et ganske bestemt Vaaben. Af praktiske Grunde bør vel ogsaa Anciennitetsprincippet medtages i Drøftelserne.

Man kommer overhovedet ikke udenom at løse dette Spørgsmaal, for det første for at faa Folk, der er kvalificerede til indenfor deres Omraade at anlægge en systematisk Arbejdsform, dernæst at drage 100% Nytte af den Ingeniørstab, som Marinen raader over i det daglige, og som paa deres Speciale - det rent tekniske - er uddannet til en saadan systematisk Arbejdsform, som i Øjeblikket ikke i fornøden Udstrækning kommer Helheden til Gode, fordi den taktiske Systematik, der naturligvis er de civile Ingeniører fuldstændig ukendt, slet ikke eksisterer.

Dette vil medføre, at en af de Officerer, der nu som Vaabenspecialist staar og tæller de Skruer efter, som en teknisk uddannet Mand, en Ingeniør, allerede har talt en Gang, kommer til at arbejde parallelt med ham, og en Veksel-

virkning, vel at mærke med de militære Synspunkter som de førende og ikke de tekniske, vil blive Følgen. Jo mere der mangles Officerer, des mere afgjort maa det fastslaas, at en saakaldt Specialist ved et Vaaben kun har Mening og kun bør have Lov til at eksistere i Forbindelse med Vaabnets Anvendelse, og at hans Kendskab til Grundtræk af Konstruktion og Fabrikation, som er en Selvfølge, er en Forudsætning for at dygtiggøre ham i hans Opgave i Vaabenanvendelsen, men aldrig maa være et Maal i sig selv. Om man desuden paa Papiret vil gøre ham til født Medlem af Marinestaben er ligegyldigt - blot han i Realiteten er det.

Saaledes udrustet med en parallelt løbende teknisk og taktisk videnskabeligt arbejdende Ledelse er et Vaabenspecialist et anvendeligt Instrument i Ledelsens Haand, mens det som ren og skær Fabrik er en besværlig og kværulerende Samling Værktøjsmaskiner, som Ledelsen ikke har nogen direkte Mulighed for at faa krigsmæssige Goder ud af.

Men saa kommer Spørgsmaalet om Ledelsen. Man har nu i Hovedsagen bragt den tekniske Forskningsvirksomhed og den dertil knyttede Fabrikation nogenlunde paa Linie med en Videnskabs fundamentale Krav - tilbage staar Grundvidenskabens teoretiske Forskningsarbejder, som allerede har et Navn, der blot i Øjeblikket ikke dækker Indholdet, nemlig Marinestaben, nærmere betegnet dens Operationssektion.

Her er et Sted, hvor en Personelændring er nødvendig - el. i alt Fald en Omlægning af Arbejdsomraaderne. Det er nødvendigt, at et Antal Hjerner frigøres til at beskæftige sig med rent militære Problemer, men m.H.t. hvem der kan være Tale om, gælder den samme Forudsætning som ved Udvalgelsen af de vaabenteknisk-taktiske Specialister, her er det Evnerne og Mandens Hjerne, det drejer sig om - Alder og Rang er i Virkeligheden underordnet udfra de samme Betragtninger, som normalt gælder for Udvalgelsen af en Professor. Og ogsaa her gælder det om ikke at lave et stift og fast System for dettes Skyld, men at begynde roligt og logisk. I Praksis kunde man lade et ringe Antal 2-4 virkelig kvikke Hjerner prøve selv at foreslaa deres eget Arbejdsomraade og i en Periode med Forstudier prøve, hvad der er tilgængeligt af anvendeligt Materiale hos de nuværende Specialister. Det vil saa ikke blive nogen større Kunst at finde ud af, hvad man ved, og hvad der mangler, ej heller at skønne om hvornaar man af Øvelser, fra Udlandet el. fra Videnskaben kan faa noget at vide om de manglende Ting. Men sidst og ikke mindst vil der blive en Mulighed for at faa samlet og vurderet det, man allerede i Forvejen ved, og der vil blive Lejlighed til at opstille og indordne de forskellige facts i det System af Krigsmuligheder, som maa forefindes klart og til enhver Tid holdes til Dato. Man

vil da opdage, hvor meget der faktisk findes af nyttig Viden rundt omkring, spredt paa Enkeltpersoner og i Rapporter, som ligger i Dynger ~~na~~ rundt om uden nogensinde at være bearbejdet med Helheden for Øje.

Det skulde undre meget, om ikke de rigtige Folk i Løbet af forbavsende kort Tid kunde præstere et ret godt Stykke Arbejde i Retning af at hugge ind paa den Urskov, der nu gror paa den taktiske og strategiske Mark - og jo mere man fra Ledelsens Side prøver at tvinge Linien om Officerernes principielle Stilling til Anvendelsen af Vaabnene igennem, des lettere vil Tandhjulene komme igang, og Resultaterne komme ind.

Man ser her, at der er Tale om et Forsøg paa at omgaa det Personelbehov, som Specialister paa baade de videnskabelige og tekniske Omraader vil medføre, ~~at~~ uden at man slipper det fundamentale Begreb, at begge Omraader skal opdyrkes. Man flytter med andre Ord den videnskabelige og taktiske Vaabenanvendelse ud, saaledes at den rent billedligt udfylder det Tomrum, der nu er mellem Marinestab og tekniske Institutioner. Det bliver i Realiteten en Smagssag, om en specialuddannet Officer er tilknyttet et Væsen el. Staben, det er kun rent praktiske Grunde, der skal angive, hvor han f.Eks. har Kontor.

Med Staben samarbejder han og er en - lad det blive slaaet fast - ganske uundværlig Medarbejder i alle taktiske Spørgsmaal, der knytter sig til hans Vaaben, og han er den Del af Staben, der med de klare og uimodsigelige Tal og Argumenter er medbestemmende for det samlende Organs Opfattelse af hans Specialvaaben som Instrument i Krigsførelsens Orkester.

Med sit Vaaben samarbejder han, idet han etablerer den Forbindelse, som den tekniske Forskning og Fabrikationsvirksomheden skal have med de militære Fornuftsgrunde og Krav, for at alle Konstruktioner kan komme til at bære det indlysende Præg af Hensigtsmæssighed, der lyser ud af enhver Ting, der virkelig er skabt til sit Formaal. Denne Opgave er ikke uløselig, idet man nemlig ofte fra Officerers Side overser, at Ingeniørerne i Princippet kan deres Arbejde, og at deres mindre heldige Konstruktioner saa godt som altid skyldes Officerernes svigtende Evne til udfra militære Synspunkter at redegøre for de Krav og Træk, man ønsker fremhævet - evt. om nødvendigt paa Bekostning af andre. En saadan udtømmende Karakteristik af en Opgave er Flaadens Ingeniører ganske givet ikke som Helhed forventet med i Øjeblikket.

Det samlende Organ, f.Eks. de 2-4 foreslaaede Mand, har til Opgave at udnytte og samarbejde hele den Viden, som de egentlige Specialister, der stadig har Fingrene paa Pulsens, kan samle. De bør vejlede, understrege væsentlige Ting og uddele Specialopgaver til de forskellige Specialister og til enhver anden Officer,

der skønnes egnet. Det vil derfor være ønskeligt, ja - nødvendigt, at disse Folk er af hjernemæssig høj Kvalitet, og det er sikkert nødvendigt, at de foruden Tilknytning til de Rester, vi her i Landet har overvintret af Strategi og Taktik, ogsaa har et taktisk Vaabensspeciale - om muligt især indenfor de mest aktuelle Vaaben, Efterretningsvæsen, Artilleri-, Torpedo-, Mine-, Elektroteknik- og Luftvaaben, el. evt. mere begrænset som Torpedobaade, U-Baade el.lign. Endvidere er det af afgørende Betydning - dette kraftigt fremhævet - at de enten hver for sig el. i alt Fald som Helhed repræsenterer et solidt og alsidigt Grundlag i den mest uundværlige af alle Hjælpevidenskaber, nemlig Matematikken, ikke mindst Sandsynlighedsregningen samt i saa stort Omfang som muligt et Overblik over andre anvendte Hjælpevidenskaber, Fysik, Kemi, Historie o.s.v.

Det vil nemlig være hensigtsmæssigt, at den tilsigtede Kontakt med andre Videnskaber i alt Fald til en Begyndelse ledes gennem dette Organ af senere omtalte Grunde.

Endelig skal der, som det er en Forudsætning, lægges ganske uhyre Vægt paa den menneskelige Side af de paagældende, idet de personlige Egenskaber ved den vidtstrakte Forhandling med saa at sige alle kræver ganske usædvanlige Egenskaber i Retning af Takt og Optreden - ikke mindst i Spørgsmaalet: den civile Videnskab. Omfanget af den Specialuddannelse, der maa holdes i Gang for at holde dette Organ i Drift og sørge for nødvendig Fornyelse, maa rette sig efter det Menneskemateriale, der kan komme i Betragtning, idet Kravene om den alsidige Sammensætning og de alsidige Kundskaber altid maa være opfyldt.

Men først og fremmest maa det forhindres, at den centrale Del af Staben faar Karakter af en Klike, og det maa efter det anførte staa klart for enhver, at disse 2-4 Mand er ganske hjælpeløse i det lange Løb uden Støtte fra den øvrige Stab, nemlig Specialisterne, og at Helheden i det lange Løb aldrig kan opretholdes uden den enkeltes Medvirken ved Stabsarbejdet. Uden Hensyn til, hvem der bærer Snorene, og hvad der staar paa Papiret, er det enhver Officers naturlige Opgave at deltage aktivt i Stabsarbejde.

Hvor længe denne Ordning vil kunne opretholdes, er det vanskeligt at udtale sig om, men der skal med fuldt Overlæg ikke foregribes noget i Retning af Opstilling af Systemer uden paapeget Behov. Maaske skal det antydes, at man maa forudse et mindre Organ udskudt som en Knop fra Stabens centrale Del til yderligere at udbygge Kontakten med Videnskaben - men det bør Tiden vise.

Det eneste, man kan sige med usvigelig Sikkerhed, er, at vi ikke har Raad til at spare de 2-4 Mand, det i første Omgang drejer sig om, idet Prisen derfor - om noget er sikkert - er den,

61

at alle vi andre kommer til at hænge frit i Luften, og at dansk Søforsvar aldrig vil faa Betydning i nogen militær Henseende - ja, maaske ikke engang vil blive taget alvorligt.

12' AFSNIT.

Det vil være nødvendigt at fremsætte nogle Synspunkter om Stillingen til Videnskaben, herunder Forskningsvirksomhed - og det af flere Grunde.

Først er det indenfor Militæret i Færd med at udvikle sig til et Slagord i en saadan Grad, at en videnskabeligt uddannet Mand ved at høre det let kan faa det Indtryk, at vi deri ser vor Redning el. i alt Fald et mægtigt Aktiv.

Dette Synspunkt er rigtigt under Forudsætning af, at visse Forhold hos os først er bragt i Orden, og det er efter min Mening her, vi gør de Fejl, som gentagne Gange har ført til Forbehold og Advarsler i nærværende Betragtninger.

Det er en almindelig Forestilling, at Videnskaben ved praktisk talt alt, og det er omtrent rigtigt. Lægges de forskellige Grene sammen, har man jo praktisk talt alt, hvad Menneskeheden ved. Men der er imidlertid betydeligt mere, end de fleste tænker paa, som Videnskaben ikke ved, og et Hul i Menneskehedens Viden er særlig stort, hvor der er et helt Felt, som kun er højst ufuldstændigt opdyrket. Ind i dette Omraade strækker de omliggende Videnskaber deres Grene, men ikke ret langt, for der er jo Hul og ikke noget at strække dem efter, el. noget at komme i Berøring med.

Et saadant Hul bestaar i det Omraade, der hedder den sømilitære Videnskab. Vi kunde teoretisk set let lodde os til, hvor stort det er, for vi kan analysere alle de tilgrænsende Videnskaber og se, hvor de fortaber sig i Mørket - der er nemlig paa dette Omraade Begrænsningen af vores Hul. Dette er dels en besværlig, dels en ulogisk Metode, idet vi da vil starte ude paa de Steder, hvor Træets Kviste skulde have været, men hvor der altsaa slet ikke er noget at faa fat i.

Mere naturligt er det at begynde med Rod og Stamme, og saa lade Grenene udvikle sig til Berøring. Man ser heri et anskueligt Billede paa den Hypotese, at Forsvarsspørgsmaalet skal startes paa videnskabelig Basis.

Ved at forgølle Grenene til Kontakt med de andre Videnskabers Forgreninger faar man nemlig den eneste logiske Mulighed for overhovedet at komme disse Videnskaber i Tale. For at naa hen til et ganske bestemt Spørgsmaal er der kun to Muligheder - nemlig gennem selve den paagældende Videnskab ved at søge fra Stammen ud i Grenene el. ved at søge Kontakt med Grenene fra sin egen Videnskabs Grene. I det første Tilfælde maa man være en Del af den paagældende Videnskab og saaledes ude af Stand til at spørge paa en anden Videnskabs Vegne, fordi man ikke til Bunds kan kende dens Problemer. I det andet Tilfælde er man

med sin egen Videnskab i Ryggen og en fornuftsbegrundet Opgave, hvis Formaal og væsentlige Træk man kender og kan gøre Rede for, i Stand til at finde det Berøringspunkt, hvor Forudsætningerne er bedst for at skaffe en Løsning.

Det kan synes indlysende, at vi i et militært Spørgsmaal skal nærme os Sagen med den militære Videnskab i Ryggen - og at den førstnævnte Udvej, nemlig at starte fra den anden Videnskabs Standpunkt, kun nævnes for Fuldstændighedens Skyld. Imidlertid er det gjort med en bestemt Hensigt, fordi Praksis viser, at en Mand, der skal i Kontakt med en anden Videnskab, paa Skole, Kursus el. lign. stopfodres med Forudsætninger for at forstaa denne Videnskab. Der læses rationel Mekanik, eller hvad det nu kan være, og man er glad og beroliget ved at kunne sende den paagældende af Sted, uden at han dummer sig for meget.

Imidlertid snyder man sig selv ganske godt paa denne Maade, selv om den primære Hensigt med den gode Figur blandt de Fremmede opnaas. Hvis en Mand skal i Kontakt for at lære noget til Gavn for Militæret, skal han først og fremmest vide og forstaa sig paa det militære - nemlig der, hvor Modparten ganske mangler Erfaring - og først i anden Række kommer det højst ønskelige Krav, at han forstaa saa nogenlunde, hvad der bliver sagt. Mangen Officer vil sikkert erkende, at han - udrustet paa denne Maade - har snuset til noget, som han nok forstod, men hvis militære Muligheder han ikke saa p.Gr.a. manglende Forstudier. Vi har paa denne Maade givet mange Enkeltpersoner en ganske død Viden og Forestilling om Resultaterne af Forskningsvirksomhed, som kan opnaas ved blot at hælde civil Videnskab paa Officerer, hvilket i mine Øjne er direkte forkert. Baade militær og civil Videnskab skal man lære, men - da man er den eneste militære Sagkundskab i Forskningsapparatet - først og fremmest militær Videnskab.

I en Overgangsperiode, hvor Kendskabet til andre Videnskabers Forgreninger er ufuldstændigt, maa man undertiden gaa den Omvej, at ens egen Videnskabs Forgreninger maa søge Stammen i den anden om Raad, fordi den ikke kan finde sit Berøringspunkt, hvorefter den saa opsøger det p.Gr.a. de opnaaede Oplysninger. Dette er en almindelig Overgangsform for to Videnskaber, hvis Samarbejde startes el. sjældent foregaar.

At Berøringsstedet, el. det Sted man søger Samarbejde med, i Reglen er afgørende for Sagens videre Forløb, behøver næppe yderligere Omtale.

Derimod maa det vistnok fastslaas som et Princip, at en Kontakt mellem to Videnskabers Stamme, selv om den kan føre til mangen hyggelig Samtale og Følelse af national el. aandelig Samhørighed, i Almindelighed kun fører til Udveksling af de evige Sandheder og i Virkeligheden saa at sige aldrig kommer ud

over den ret elementære Udveksling af Oplysninger.

Denne Sætning fremsættes af 2 Grunde, nemlig for det første som en Advarsel imod at den militære og videnskabelige Top starter dette Samarbejde med Udkastelsen af et bestemt System - det vil være et rent Tilfælde, om det bliver andet end et noget i Luften frit svævende. Ren formelt kan man tilkendegive, at en Berøring maa startes, men saa maa de forskellige Grene selv finde og paapege deres Arbejdsomraader, uddybe dem og se, om de fører til noget. For det andet skal der nemlig advares kraftigt mod at vente sig noget af militær Værdi paa elementært Grundlag, i alt Fald paa længere Sigt. Set med de gigantiske Forsknings-systemer for Øje, der findes andre Steder i Verden, maa det fastslaaes som en absolut Kendsgerning, at de Vaaben og i det hele de Resultater, der maa opnaas for ikke at virke som Dilletant, kun kan fremskaffes ved Kontakt mellem Specialister af højeste Klasse, og det maa anses for ganske usandsynligt, at man i Dag ved Kontakt mellem 2 Grundvidenskaber direkte kan opnaa noget som helst konkurrencedygtigt.

Den civile Videnskab, hvor den er positivt indstillet paa at være til Raadighed til Nationens Forsvar - det er nemlig langt fra alle Steder, det er Tilfældet - kræver og har Krav paa at møde en udbygget fornuftsbegrundet Videnskab for blot at opnaa den fornødne Tillid til Formaalet, og for at opnaa Resultater kræves, at de to Videnskabers Specialister vikler deres Videnskab ind i hinanden - delvis reguleret og vejledet maaske af de to Ledelser - men Resultaterne skal komme i Forgreningerne, og som det har vist sig i utalte Tilfælde i den almindelige civile Forskning: Det Sted, hvor et Resultat opstaar, lader sig overhovedet ikke forudsige el. indordne i et paa Forhaand lagt System. At tage denne Opgave op vil i Sandhed kræve en Indsats af Militæret i dette Land - men en Ønskeopgave for enhver ung Officer.

13' AFSNIT:

Det kan synes svært at faa noget levende ud af Militærvidenskaben for den, hvis Mening om Forsvarssagen hovedsagelig er indholdt i de 2 Standpunkter: Forsvarsviljen er ikke vor Sag. Saa længe vi ikke ved, hvad Penge vi faar, kan vi ikke lave noget.

Selv om man kun modvilligt gaar ind paa de her fremførte Ræsonnementer og tager direkte Afstand fra en Del, maa man dog erkende, at der faktisk er Masser at lave, selv om vi ikke ved, hvad Penge vi faar, og at det af mange indlysende Grunde var hensigtsmæssigt at vide, hvad der militært vil kunne præsteres for det og det Beløb fremfor at finde ud af det militære bagefter, naar Beløbet er kendt. Det svarer til at bygge Skibe og bagefter finde ud af, hvad de skal bruges til - en Ting, som man nødtvungent kan komme ud for i en saa udpræget Brydningstid som den nærværende, men ikke noget attraaværdigt Princip. Forøvrigt er Princippet nedlagt meget smukt i det gamle velkendte Udtryk: "At købe Katten i Sækken". Det er jo faktisk det, vi forlanger, at Nationen skal.

Mange vil harmes over at høre Tale om, at der kan handles om Nationalfølelse, Selvstændighed o.l. Begreber, men hvem er det egentlig, der staar kønnest i den Handel? Næppe den, der forlanger, at en anden skal købe Sækken uden at have Sikkerhed for, at der er det ringeste i den - det vil vise sig bagefter.

Iøvrigt er det et Spørgsmaal, om der handles i Penge. Selv om Pengene spiller en Rolle i Øjeblikket, handles der nu ogsaa med Fornuft, og det kaldes som bekendt ikke Handel, men Vurdering. Ud fra hvilke Forudsætninger disse Vurderinger bør finde Sted er omtalt, men her er Spørgsmaalet ikke, hvordan vi kan faa vore Mødmennesker til Fornuft paa det ideologiske Omraade, men hvordan vi selv kan bevare den fornuftsbegrundede Linie, naar vi nærmer os Sagens Realiteter, nemlig Forarbejderne til Genopbygning af Landets Forsvar.

Der er, saavidt det vides, ikke fremsat nogen sammenhængende Forklaring, som har haft til Hensigt - endsige har været i Stand til - at bibringe selv den positivt indstillede et logisk Billede af nogen Form for Gevinst el. Rente af de Ofre i Arbejde, Tid og Penge, som Militæret forlanger. Det eneste øjensynlige, der er henvist til, er de sekundære Opgaver, som foregaar for Folkets Øjne. Men er der noget Svar paa f. Eks. flg. Spørgsmaal: Hvad betyder Atombomben for Danmarks Forsvar? Hvorledes vil en Angriber komme? Hvad vil han gøre, og i hvilket Omfang kan vi

modsatte os det? Hvad koster det i Mennesker og Penge? Kan vi overhovedet løse denne Opgave?

Svarene har hidtil ikke været rosende for Sagkundskaben. Ja, Atombomben har vi ikke og faar heller næppe - maaske kastes den ikke her af Hensyn til Københavns Havn. M.H.t. Angribernes Forhold kan man først udtale sig, naar man ved, hvem det drejer sig om. Det bliver meget dyrere, end man sikkert har tænkt sig. Og hvis en Stormagt kaster sig over os, kan vi ikke gøre ret meget.

Dette er de lovende Svar - maaske befriet for de almindelige forskønnende Vendinger - hvorpaa Nationen selv skal bygge sit Haab. Selv om man klart ser Vanskelighederne ved at svare helt udtømmende, maa det dog indrømmes, at Svarene ikke alene rører den let ~~for~~klarlige manglende Viden om de Ting, der ikke paa Forhaand kan overses, men tillige viser Mangel paa Systematik og Forsøg paa at finde en fornuftsbegrundet Aarsagssammenhæng.

Der er derfor, set med den almindelige Mands Øjne, ikke noget mærkeligt i, at vi har svært ved at faa Penge til at holde Militæret igang. Tager man nemlig det Billede, der staar i den almindelige civile Bevidsthed, er det klart, at en civil Virksomhed med lign. Arbejdsmetoder og Reklameteknik ikke vilde blive gammel.

Med disse lidet hyggelige Bemærkninger vil antagelig manges Øjne løfte sig mod Ledelsen, og man vil sige: "Ja, der sidder de Ansvarlige - de, der er vort Talerør overfor Folket". Intet vil dog være mere fordrejet og misvisende.

Det maa staa klart, at ingen Ledelse i sig selv kan fremsætte andet end Almindeligheder, saalænge den ikke har hele det Fundament af facts og disses Samling og Vurdering at støtte sig til. Intet af disse Spørgsmaal kan besvares, uden at hele Militærvidenskaben med alle dens Forgreninger har talt - og det har den som bekendt ikke. Ansvaret ligger altsaa ganske aabenlyst i den enkelte Mands utilstrækkelige Evne til at arbejde, samle, vurdere, lade gaa videre og arbejde igen. Ingen kan paastaa, at de 2 Aar siden Krigen ikke kunde have været benyttet af enhver, der vilde. Tid har vi ikke haft meget af, det er indrømmet, men man bør altid kunne finde Tid til at gøre i alt Fald lidt for Sagen - specielt naar ens egen Berettigelse som Medborger samtidig staar paa Spil. Det, der er sagt, er altsaa rettet mod os alle sammen, og enhver maa da selv overveje, hvor meget af Ansvar

han mener at kunne paatage sig.

14' AFSNIT:

Som vi alle ved er Forsvarsviljen af mange andre Aarsager end de sidstnævnte faldet uhyre siden Krigen, nogle mener altsaa under det tilladelige og mulige, naar der skal være Tale om Forsvar, men hvis man arbejder ud fra den Ide, at det maaske kan naas endnu, bør man snarest forsøge at etablere en fornufts-begrundet Linie i Landets Forsvarsmuligheder. Det vil i det flg. blive forsøgt, men det understreges, at i den her skitserede af Matamatikken prægede Form er den ikke beregnet paa det store Flertal, men tillempet efter dem, hvortil den er bestemt. Det er langt fra Hensigten at arbejde det hele igennem til Bunds, og det er heller ikke muligt uden de Forarbejder, hvis Omfang er skitseret. Det vil derfor blive uhyre let for enhver, der ønsker det, at kritisere det flg., fordi det altid, naar man skal udtrykke sig paa begrænset Plads og med begrænsede Forudsætninger, er muligt for snart sagt enhver at finde noget, som den paagældende nok synes burde have været mere fremhævet, ændret el. anbragt som en mindre sandsynlig Mulighed. Disse indledende Bemærkninger fremsættes, fordi man skal anmode om, at den udkastede Skitse kun skal tages for det, den er: Eet muligt Skelet og een mulig Tankegang blandt mange andre mulige, og det vilde stride mod denne Fremstillings grundlæggende Princip at forudbestemme og udlægge et fast, stift System for den systematiske Undersøgelse. Ikke saaledes at forstaa at et System ikke skal findes, men de, der faar Opgaven overdraget maa være i deres fulde Ret til frit at bestemme, hvorledes de anser det for mest hensigtsmæssigt at stille Systemet op. At de derimod maaske vil kunne lære et og andet ved at se en andens Tankegang, kunde imidlertid tænkes.

Uden Hensyn til om der er noget provokerende i det, og uden Hensyn til om det vilde være mere el. mindre hensigtsmæssigt af udenrigs- el. indrepolitiske Grunde at sige det rent ud, maa man i alt Fald indenfor selve Staben forsøge at gøre sig klart, om der overhovedet er nogen Mulighed for en væbnet Konflikt.

Man kan i dette Problem formentlig her springe en Del nyttige Tanker om U.N., Krigstrøthed, gensidig militær Skak mellem Stormagterne over, og fastslaa, at det maa betragtes som en ikke fjerntliggende Mulighed.

Svaret paa, om vi har nogen Chande for at blive indblandet i den, er delvis motiveret i visse af de flg. Betragtninger, men hviler foruden paa mere aktuelle Ting - paa den Kendsgerning,

68

at vi som Medlemmer af U.N. i Princippet er bidragspligtige i en Konflikt. At de nærmere Betingelser endnu ikke er udformet, og at de maaske aldrig bliver det, er ikke nogen fornuftsbegrundet Aarsag til at slutte, at vi derigennem vil gaa fri, eftersom Udeladelsen af at faa fastslaaet disse Betingelser, efter hvilke alle enigt modsætter sig een, der bryder Freden, i sig selv er et saadant Svaghedstegn for U.N., der vel bringer Deltagelsen af den organiserede Nædkæmpelse af en Angriber ud af Regnskabet, men samtidig indfører det langt større Færemoment, at der kan opstaa 3 Muligheder i en Konfliktsituation, nemlig at man som Deltager i en Gruppe staar overfor en Modstander, at man alene staar overfor en Modstander, el. at man ved et Tilfælde bliver skaanet efter en ældre, velkendt Recept.

Af disse 3 Muligheder skønnes i første Omgang kun de 2 at kunne komme i Betragtning, idet den tredje p.Gr.a. den nuværende Magtgruppering maa betragtes som saa usandsynlig, at det er aldeles uforsvarligt at regne med den, p.Gr.a. vort Territoriums aabenlyse Interesse for begge Parter.

Den første Mulighed, nemlig at vi er en Del af en Magtgruppe, er vel i og for sig den sandsynligste. Den anden er afgjort mindre sandsynlig, idet vi jo givet ikke ønsker og næppe kan føre Krig alene af 3 Grunde. For det første at Smaamagternes Krig i Øjeblikket næppe taaes af de store - med mindre deres Interesser samtidig vinder derved; for det andet fordi der ikke ses at være nogen jævnbyrdig Smaamagt, som det ligger indenfor Mulighedernes Grænse at komme i Krig med. For det tredje, at vi isoleret vil sætte os op mod en Stormagt er usandsynligt, dels fordi det kræver, at vi har kunnet modstaa den forud for Krigen kommende "kolde Krig" af politisk og infiltrationsmæssig Art, hvilket en lille Magt næppe kan ved egen Hjælp, dels p.Gr.a. vort Territoriums aabenlyse Interesse for begge Magtgrupper.

Der er altsaa mest sandsynligt Tale om at blive indviklet i en Konflikt med el. mod sit Ønske i en Magtgruppe.

Trods det aabenlyst usandsynlige i at det vil ske som isoleret Fænomen, at vi staar alene overfor en Stormagt, er det dog uforsvarligt ikke at komme ind paa visse Forholdsregler, som om det faktisk kunde ske alligevel.

Aarsagen er den, at vi i en Krig mellem to Magtgrupper, hvor vi ganske vist har Tilbøjeligheder for den ene, og i Tilfælde af Angreb fra den anden bliver tvunget aktivt ind i den, i Krigens første - og for os paa dansk Jord antagelig korte og eneste Fase - vil staa omtrent, som om vi stod alene.

Det forekommer uhyre vigtigt at understrege det, for netop den Politik, som vi med vor højst ulykkelige og farlige Be-

liggenhed maa føre - nemlig at vi foruden det, at vi overhovedet ikke ønsker Krig og derfor ikke ønsker at tage Parti, absolut heller ikke kan, hvis vi ikke ligefrem ønsker Selvmord. Denne - ganske vist kun tilsyneladende - Frihed til selv at bestemme betales altsaa med den Pris, at det kan blive et Tilfælde, paa hvilken Side vi kommer ind, da ingen egentlig forberedt Førstehjælp kan forventes. Og - hvad der her er det væsentlige - hvis man modsætter sig den første, der angriber, vil det omtrent føles, som om vi stod overfor Stormagten alene - dog med en væsentlig Lettelse i _____, som iøvrigt antagelig er afgørende. Dette er klogt at mærke sig - thi den Stormagt, der angriber, og som vil søge at undgaa Modpartens Modtræk, maa handle voldsomt og hurtigt.

Nu er imidlertid Spørgsmaalet: Vil Krigen kunne komme som Lyn fra en skyfri Himmel? Det kan man vist bedst besvare med, at man ikke ved, for hvis Krigen kommer i en nogenlunde overskuelig Fremtid, har Himlen overhovedet ikke været skyfri siden Fjendtlighederne holdt op i 1945 - el. sagt anderledes, de fleste normale Tegn paa Krigsfare har allerede længe været til Stede.

Derimod er der Spørgsmaalet, om den, hvis den kommer, vil komme til at berøre os pludseligt, el. der bliver Tid til at tænke. Det afhænger noget af, hvad der bliver ~~det~~ direkte Paa-skud til Krigen. Og her er der virkelig Mulighed for at gøre et forberedende Arbejde paa Fornuftens Grund, et Arbejde der forøvrigt understreger Efterretningsvesenets grundlæggende Betydning som Vaaben selv for en lille Magt.

Med Gnidningspunkter i det fjerne og det nære Østen, Balkan, Tyskland og med visse nærgaaende Bemærkninger om Skandinavien er der flere Muligheder. Man maa med ret stor Sandsynlighed kunne fastslaa, at det isolerede Overfald paa Danmark næppe vil ske, og det er desværre for mange - ikke mindst civile - en Trøst, om Krigen startede f. Eks. i den nære Orient.

Det er muligt, at man derved tilsyneladende vil vinde lidt Tid, men med den soleklare Motivering, hvormed Tysklands Besættelse af hele Europas Fastland blev iværksat i 1940, maa det betragtes som ganske usandsynligt, at der - uanset hvor det første Skud falder - ikke vil ske gensidige Forsøg paa at holde en Opmarchbasis el. forhindre en Modstanders Opmarchbasis paa Fastlandet.

Det er derfor desværre - uanset hvor det formelt begynder - ganske uforsvarligt, hvis man ikke regner med Aktivitet i Danmarks umiddelbare Nærhed lige fra Starten, rimeligvis endda forinden.

For mange lyder det meningsløst, at der skulde kunne ske noget forinden, men dog vil den ovenomtalte politiske Krig, der maa befrygtes at begynde længe før den egentlige, være omtrent den farligste Fase, hvis man begaar den Fejl at tro, at Krigen begynder, naar der skydes, og at man indtil da bestemmer selv.

Denne Opfattelse, som uden Betænkning skal stemples som fuldstændig foreldet, er den farligste Modstander, vi overhovedet har - og hvor inkonsekvent mange tænker fremgaar deraf, at de samtidig med at "der bliver Tid nok", dog lavmælt hvisker, at vi jo altid maa undgaa Provokationer - som om der i det sidstnævnte ikke ligger et 100% Bevis for, at vi som Smaamagt nu i dette Øjeblik faktisk ikke har vor frie Vilje p.Gr.a. den kolde Krig.

RESUME:

P.Gr.a. vor forstaaelige og nødvendige Tilbageholdenhed i Stormagtskonflikten i Forbindelse med den moderne Strategis og Taktiks Metoder maa det fastslaaes, at vi paa et meget tidligt Tidspunkt - om det ikke allerede er for sent - fratages vor frie Vilje til at foretage Forsvarsforanstaltninger, ja - om vi ikke er forudseende, endda risikerer "at brænde inde med" det Forsvar, vi har.

Hvor sørgeligt det end lyder, maa en ny 9' April, før dette Spørgsmaal er klaret, være det sandsynligste Udfald af en sandsynlig Konflikt. Den sporadiske Modstand kan være større el. mindre, 5' Kolonne kan være det samme - men Principper rokker det desværre ikke ved.

Ud fra de Forudsætninger, som en enkelt Mand kan have - de kan være behæftet med mange Fejl - maa en nogenlunde systematisk - og her kortfattet - Undersøgelse vise, at vi maa være forberedt paa et Overfald, som vil komme, med mindre Indsatsen overstiger Gevinsten i urimelig Grad. Der vil formentlig komme "Hjælp", d.v.s. Modtræk, men saafremt Angriberen virkelig beslutter sig ~~ix~~, vil næppe en ret stor Del af dansk Militærvæsen opleve det. Angrebet vil blive indledt med at "frabede sig Provokationer" i Retning af Mobilisering, Bevæbning, Tilstedeværelse af Krigsskibe der og der, Luftfartøjer der og der, o.s.v. Hvis altsaa Landet ikke er paa Krigsfod omtrent fra Starten, og hvis Grejet ligger paa Hyldeerne i Depoterne, er det meget meget tvivlsomt, om en Smaamagts civile Regering, der har et andet og større Ansvar end det rent militære, overhovedet kan paatage sig det Ansvar at gennemtrumfe sine Foranstaltninger mod en Stormagts kolde Krig. Danmarks Bestrebelse for at holde den "upersonlige" Linie taler her sit tydelige Sprog.

71

Det er næppe muligt for en Officer at dømme retfærdigt, om Landets Standpunkter er rigtige el. ej - dertil er vi for aktivistisk og militært indstillet; endvidere er det en Del af vort Job at kæmpe for Landet og ikke for os selv. Endelig er det underordnet, hvad en Officer subjektivt mener, hvis han ikke ved at overbevise andre kan ændre Helhedens Synspunkt. Om det kan gøres paa langt Sigt er næppeumuligt, blot hjælper det ikke i Øjeblikket.

Alt iberegnet peger altsaa dansk Forsvars Opgaver efter disse Synspunkter direkte i Retning af et udpræget Eksistensforsvar - dette taget i mere el. mindre udvidet Betydning. Dets Hovedformaal bør være at kunne parere el. ved sin Styrke forhindre det første Stød fra en Angriber - saavel i den kolde som i den varme Krig.

Dette maa blive de fundamentale Krav, som - for at vende tilbage til Udgangspunktet - netop samtidig opfylder U.Ns ideologiske om ikke skriftligt formulerede Hovedkrav, nemlig Vanskeliggørelsen af en Angribers Muligheder, indtil han ved fælles Hjælp kan nedkæmpes.

Det bliver da Opgaven indenfor disse fundamentale Krav at føre ud i Livet alle de militære Læresætninger ~~og~~ af Mahan, Nelson, Clausewitz og andre af Strategiens og Taktikkens Mestre. Iøvrigt et smukt Eksempel paa at andres videnskabelige Erfaringer om Tingene i Almindelighed el. særlige Forhold i Særdeleshed er et nødvendigt og uhyre værdifuldt Materiale under Arbejdet paa at løse et Problem - Mens man faar Materialet gratis, maa man selv finde Løsningen.

15' AFSNIT:

M.H.t. den danske Flaades Optreden er det maaske logisk indledningsvis at tage et Par Opfattelser ud af Dagens Debat. De lider af den Mangel, at Ledelsens Standpunkt ikke kendes, men netop dette er maaske Aarsagen til, at mange anser Spørgsmaalet som saa mangeartet og haabløst.

Man tænker sig ofte Flaadens Hovedopgaver delt i 3, som antages at kunne forløbe efter hinanden i Rækkefølge - om ikke naturligvis med det samme Materiel saa dog roligt og logisk. I Princippet bør Opgaverne løses saaledes, at ud fra den kendte Læresetning om Angrebet som det bedste Forsvar bør en Operationsstyrke, evt. bestaaende af 1 el. 2 sværere armerede Skibe af Værdi som Krydsere samt et Antal Jagere true og angribe Fjendens Op-march og Transportapparat i passende Afstand fra de indre Farvan-de. En lign. Opgave er ogsaa tiltænkt fremskudte Ubaade.

Som Indledning til 2' Fase maa det antages, at denne Styrke under Kamp maa trække sig tilbage til de indre Farvande, hvor dens Rester suppleret med Smaaskibsmateriel hugger ind paa Fjenden i selve Landgangsfasen, evt. i den efterfølgende Forsy-ningsfase.

Som 3' Fase bør en Styrke kunne frigøre sig og trække sig ud af Kampen for at sejle til en venligtsindet Stormagt til Støtte i dennes Kamp mod Angriberen og til Støtte for den der kontrollerede danske Skibsfart.

Denne Plan er i Princippet anvendelig baade for Angreb af den ene el. den anden Magtgruppe og lader sig vel stort set praktisere med det samme Materiel i begge Tilfælde.

Den lider dog ogsaa af visse Fejl, som ved første Øje-kast ikke synes ret grove, men som dog viser sig at være af fun-damental Karakter. Dette kan til syvende og sidst føres tilbage til, at den ikke hviler tilstrækkelig fast paa de fundamentale Forudsetninger, samt at den er et stift og ganske uelastisk Sy-stem, saaledes at forstaa, at den ikke lader sig ændre kontinuert med Situation og Økonomi. Desuden er den psykologisk ulogisk paa et bestemt Punkt, og endelig passer den nuværende Genopbyg-nings Principper ikke med den.

Hvis nemlig rimelige relative Styrkeforhold mellem vor Hær, Flaade og Luftvaaben over et Omraade med saa lukkede Farvan-de som f.Eks. Østersøen skal opretholdes, vil en Plan som denne medføre en tilsvarende Hær og Luftvaaben, som baade oversteg vort Menneskemateriel og navnlig vor Økonomi. Det forlyder ikke, om man med den stærke Sømagt skulde aflaste Kravene til Hær og ~~Flaade~~ Luftvaaben, men hvis det er Retningen, vil Forslaget i andre

Vaabens Øjne blive betragtet som flere af de Forslag, som vi har set fra Hærens Side.

Iøvrigt bør der - foruden paa mange andre Ting - peges paa det Forhold, at hvis en fremskudt Styrke trænges tilbage i en Eksistenskamp i Landets indre Farvande, da vil dennes Voldsomhed, specielt i den sidstø Fase, som Flaaden givet vil tabe, da Fjenden sikkert vil komme i Land, ikke gøre det hverken muligt eller sømmeligt, at en Del damper af til fremmed Land, medens Kammeraterne dør paa Stedet. Dette i Forbindelse med Luftvaabnets Evne til at forfølge Skibe over lange Strækninger gør, at første og tredje Fase, om een af Opgaverne tages op, gensidig udelukker hinanden. Den Mulighed at lade sidste Fase udføre af en særlig Afdeling er baade personelt og økonomisk uoverkommelig, og dels kan dens Afsøjling, som a.H.t. den faktiske Krigstilstand først kan ske, naar Angrebet er erkendt, næppe foregaa uden specielle Forberedelser og Forstyrrelse og Tab fra Fjendens Side. Den kunde derfor evt. placeres paa Grønland, skønt dens Tilbagefald til den Stormagtsgruppe, der ikke angriber Danmark, usægtelig bliver noget retningsbestemt derved.

Imidlertid er det mest hensigtsmæssigt at afholde sig fra yderligere Kritik af dette Projekt el. Dele deraf, men i den videre Fremstilling prøve at vise, at det er en Del af en bestemt Forsvarsordning, der - uden Forbindelse til den øvrige Del og den igen uden Forbindelse med en Sammenhæng - diskuteres særskilt. Det er derfor, at det er saa svært at komme frem og tilbage med den.

For at faa den logisk placeret og dens mulige Realisation diskuteret maa vi have hele Sammenhængen med.

Det vil da være rimeligt at begynde helt fra Bunden! Hvor ligger da Eksistensforsvarets absolutte Nulpunkt i militær, personel, og økonomisk Henseende? Det ligger der, hvor der intet foretages, hvor alt gaar sin Gang med skyldig Hensyntagen til Angriberens Krav - uden at hjælpe, uden at modarbejde. Dette kræver selvsagt hverken Personel eller Penge.

Hvad er nu den mindste Modstand, der kan præsteres? Inden det overhovedet kommer til Brug af Skydevaaben, er der jo først den passive Krig og den ideologiske. Skal disse føres illegalt, vil det, selv om Besættelsestroppersnes Optreden vel i Reglen støtter Bestrebelserne for at faa rejst en ideologisk og passiv Modstand, ikke kunne gøres ganske uden Personel og Penge, men egentlig militært Personel kræves ikke.

Det gør derimod næste Fase, som ogsaa forløber uden Skyderi - i alt Fald i sin almindelige, mindre aktive Form. Det drejer sig nemlig om et vigtigt, maaske det vigtigste militære Vaaben for os i Dag - nemlig Efterretningsvæsenet.

72

Omtrent samtidig med at Efterretningsvæsenet i sin Jagt paa Koder, Signalbøger, Tegninger af hemmelige Anlæg og Vaaben m. m. gaar ind for at tage Smaaoverfald og den Slags i Anvendelse, er en begyndende bevæbnet Organisation, en aktiv Modstandsbevægelse, i Reglen nødvendig som Baggrund.

Mens Spionage om Luft-, sø- og landmilitære Forhold i den rene Efterretningsfase vel stort set kan ansættes til at være af samme Værdi, vil den aktive Modstandsbevægelse i Forbindelse m. Efterretningsvæsen, uanset at der ogsaa laves Sabotage paa Flyvepladser og i Havne, give Anledning til, at saavel militær Vægt i personelle og økonomiske Ofre først og fremmest maa lægges paa den hæmmelige Side.

Paa Søen vil i et ørige den lille Krig kunne føres allerede paa et ret tidligt Tidspunkt, idet Forbindelser og Havne angribes, men selv om Krigen kun kan udføres af Søens Folk, er Midlerne dog snarere Hærens end Marinens, hvilket betyder, at den sømilitære Gevinst opnaas hovedsagelig fra Land.

Den øvre logiske Grænse for denne Tilstand, hvor intet Militærapparat som saadant sættes ind, er: Saa mange som muligt af Landets Mand bevæbnet og organiseret til Partisan- og Sabotagekrig, Flaadens Personel fordelt i denne Modstandshær uden Skibe, Luftvaabnets Personel omkring Flyvepladser, men uden Materiel. Uden noget egentligt Militærapparat kan man vanskeligt tænke sig en bedre praktisk Udnyttelse af det fundamentale Forsvar - og man vil altsaa se, at en Angriber vil være nødt til at træffe betydelige militære Forberedelser og indsette store Magtmidler mod den faktiske Landmagt, som Partisanhæren repræsenterer. Det beviser det for mange af Søens Folk uforstaaelige, at det faktisk er muligt - om langt fra hensigtsmæssigt - at undvære Flaade og Luftvaaben - - - og endda præstere noget.

Overskrides den "ikke militære" Fases øvre Grænse, kommer man op i det militære Omraade, hvor der altsaa er Tale om organiseret Forsvar. Det er indlysende, at vil man her opnaa en stor militær Gevinst med Minimum af Penge, bør man sørge for, at Partisanhæren bliver i Stand til at arbejde efter militære Principper, saa at der bliver Tale om en Slags lokal Føring. Der vil nu ogsaa blive Tale om en begyndende Flaadeaktivitet især langs Land og som korte Fremstød fra indre Farvande, ligesom Luftvaabnet begynder sine mest primitive Opgaver; først og fremmest Recognoscering og lokale Kampopgaver.

Der er nu Tale om et Lokalforsvar, hvori det militære Tyngdepunkt med voldsom Overvægt bør ligge paa Hæren, men hvor Flaaden dog har mindre OVERRASKelsesopgaver, og Luftvaabnet eksisterer. Personel og Penge fordeles derefter.

Det er nu klart, at en Angriber har for sig en Opstilling, der, saafremt den er opstillet i god Tid, er vanskelig at løbe over Ende i et Snuptag, d.v.s. paa faa Timer, og som, da Vaabnene er spredt blandt Folk, er næsten usaarlig overfor den kolde Krig.

Situationen er maaske allerede saa broget, at en Angriber tvinges til at forsøge paa at udnytte en anden Side af sin Overlegenhed, og da politiske Trusler ikke hjælper, er der Truslen om et Terrorangreb. Af Maal for saadanne Foretagender har vi i dette Land kun faa, men blandt dem er der eet, der sikkert vil trække en Modstander som en Magnet, nemlig København. De øvrige vil, saa længe der kun er Tale om et primitivt Lokalforsvar, nok dækkes i første Omgang ved at foreberede en mere el. mindre omfattende Evakuering. Dette maa da - i Forbindelse med alle andre mulige Luftværnsforanstaltninger - ogsaa, og i størst muligt Omfang, gøres for Københavns Vedkommende, og er passive Foranstaltninger ikke nok for atter at faa Modstanderen til at tvivle mellem Valget af Invasion og Terrorangreb, saa maa Luftvaabnet foruden Luftværnsartilleriet udskille en særlig Kampgruppe til Formaalet, saafremt der er Tale om Angreb med Materiel, der overhovedet lader sig skyde ned.

Naar der da paa en el. anden Maade el. ved flere samtidige Foranstaltninger atter er bragt Balance i Modstanderens Risiko ved de forskellige Angrebsmuligheder, da først har en videre Genopbygning rent logisk Mening, da en Kæde altid vil knække i det svageste Led.

Tænkes nu en saadan Balance etableret, saa er Spørgsmaalet: Hvis Modstanderen nu alligevel maa have vort Land, saa Risikoen maa løbes, hvordan kan man da udføre det rent praktisk. Naar Noter og Telegrammer med Trusler ikke hjælper, saa maa han aabenbart reagere, og naar Luftangreb, selv om det udføres, dels giver ret ringe Gevinst i Forhold til Tabet, dels alligevel ikke lammer det vidtspredte Lokalforsvar, saa maa han aabenbart prøve en el. anden Operation. Altsaa maa han komme!

Det kan ikke være særlig vanskeligt i de enkelte Muligheder at regne ud, hvor lang Tid det vil tage pr. Vogn, pr. Luftfartøj og pr. Skib. Det er heller ikke vanskeligt at skønne over, paa hvor kort Tid det hele maa tilsigtes at være overstaaet a.H.t. Reaktion fra anden Side. Det maa ogsaa kunne lade sig gøre at finde ud af, hvor stor en Styrke der maa anvendes til en delvis Landoperation, til en ren Luftoperation til en ren Søoperation og til en blandet, og naar de sammenholdes med Kravene om den hurtige Udførelse, maa det kunne lade sig gøre at finde ud af, om saadanne Foretagender overhovedet kan samles og starte, uden at Efterretninger haves.

Vi gaar nu ud fra som sandsynligst, at Danmark aldrig

selv vil starte Fjendtlighederne overfor en Stormagt, dels fordi den civile Indstilling i dette Land forbyder det, og dels fordi de fleste Stormagter ved Mistanke om noget saadant i Reglen i Kraft af deres Størrelse om end med Ulempen ved længere Opmarch dog i Reglen kan trække Forberedelserne udenfor vor Rækkevidde.

D.v.s., at det fremskudte Materiel vil have stærkt begrænsede Opgaver i første Omgang, da Overgrebet først imødegaaes, naar dette er konstateret. Det betyder atter, at det Materiel, der skal slaa over længere Afstande, enten skal være saa bevægeligt, at det f.Eks. kan naa at ramme den Forsyningsflaade, der sandsynligvis vil følge f.Eks. en Luftinvasion, men at Kravet maa være, at den ikke befinder sig fremskudt i Opmarchomraadet under den første Opmarch - i dette Tilfælde altsaa Luftinvasionens Opmarchomraade - for der kan den intet gøre, før den ved, om Angrebet virkelig gælder os, noget som derimod Fjenden ved fra Begyndelsen, hvorfor dens Stilling vil blive noget i Retning af en Blindebuk og dens Medfart sikkert derefter. Det er svært at se det hensigtsmessige i at bringe en Operationsflaadestyrke i en saa vanskelig Stilling. Derimod kan der være Tale om hurtigt Materiel, nemlig Bombeluftfartøjer el. senere mere moderne Fjernvaaben; endvidere om U-Baade, som i Kraft af deres Forsvindingssevne kan overleve den usikre Fase og starte, naar Krigen er en Realitet.

Dette Spring fremover fra Vurderingen af de Styrker, som man maa regne med, samt Angrebets Art: Land-, Sø- el. Luft-Operation el. blandet Operation, er kun gjort for med det samme at faa bremset den Opfattelse, at ethvert Angreb paa os bør kvæles i et Angreb. Princippet er rigtigt i Almindelighed, men kolliderer desværre vist i alt for høj Grad med vore fundamentale Forudsætninger, som maa danne den absolutte Grænse, hvis vi ønsker at drøfte Sagen paa Realiteternes Grund.

Vi tager atter Traaden op, hvor Fjenden tvinges til et Overfald, og det forudsættes, at der kan skønnes over et Antal Muligheder.

Er de alle omtrent lige sandsynlige, vil Opgaven være, at fordele sine øgede Anstrengelser paa Forsvarets Omraade, saaledes at denne Balance ikke forrykkes, og ikke som mange antager ved at udelukke i alt Fald een af Mulighederne for dermed at have sin Samvittighed lettet paa det Omraade.

Der er noget nervepirrende ved den Tanke, at man stadig skal gaa i evig Skrek for, at de 3-4 Muligheder alle kan indtræffe - og mange vil ikke bryde sig om den. Men det forekommer, at vi maa vænne os til den. I givet Fald at skulle risikere at lægge Kind til den første Lussing fra en Stormagt er i sig selv uhyggeligt, men det maa erindres, at hans Spekulation-

ner ikke alene er, at han rammer os, hvad han jo sagtens kunde, men om han faar ordnet sit Forhavende med os, inden andre langer ud efter ham. Naar hele Affæren er et Kapløb med Tiden, er det klart, at enhver Blottelse vil blive udnyttet, d.v.s. en stærk Flaade omgaaet over Land el. ad Luftvejen, en stærk Hær i fast Stilling omklaret fra Luften og Søen. Det vanskeligste for Modstanderen, Neutralisationen af et overlegent dansk Luftvaaben, maa vistnok efter desværre korte Overvejelser lades ude af Betragtning. Kort sagt, i Princippet vil Overfaldet gaa ud paa "at sætte sig" paa hele Landet, og al større samlet Modstand omgaaes, isoleres og ødes op - saavidt muligt jævnsides med el. efter at den egentlige Bemægtigelse af Territoriet staar paa.

Da der overfor en Stormagt i Almindelighed ikke kan regnes med at kunne rokke ved den relative Styrkefaktor, bør alt sættes ind paa at genere hans Forudberegninger om Tidfaktoren, saa at der opstaar den stærst mulige Usikkerhed for ham paadette Punkt.

Ved at føre de Faktorer, der bestemmer Landets Modstandsevne mod kold og varm Krig, saa jævnt og ligeligt op - og navnlig ikke glemme Truslen om Terror fra Luften, saaledes som det før er gjort for ikke saa længe siden - udvikler man det tilpassede Militærapparat til en saadan Styrke, at Efterretningsapparatet stort set dækker mod den fuldstændige Overraskelse. Hæren dækker i sit lokalt prægede Forsvar, om ikke for koncentreret Luftlanding, saa dog med et Snuptag at bemægtige sig det hele, bl.a. ved at sikre at man i Jylland og andre Steder kun kan benytte Landevejsnettet og saavidt muligt Terrænet med forskellige Køretøjer med stærkt hæmmet Fart og med betydelige Tab.

Flaaden holdes i Beredskab til den Hovedopgave, der er tiltænkt den i dette ret begrænsede Militærapparat, nemlig Infiltrationskampe i de tilgrænsende og indre Farvande mod den Transportflaade, som man vist kan garantere før el. siden vil vise sig, hvis en Modstander skal have nogen Mulighed for at sætte sig fast paa længere Sigt. Her kan f. Eks. U-Baade komme paa Tale, ligesom en gennemtænkt højt udviklet Minekrig med alle tænkelige Forhindringer lige fra dybt Vand og helt op paa Stranden.

Luftvaabnets Støtte til Hæren er p. Gr. a. dennes lokale Placering ret let, saaledes at Hovedopgaverne i første Række bliver direkte Indhug paa den fjendtlige Luftvirksomhed og Haand i Haand med Luftværn paa Jorden saa vidt muligt at hindre dels Ødelæggelse af krigsvigtigt Materiel dels Tab af civile Menneskeliv samt sidst og ikke mindst forhindre, at hele det øvrige Apparat gøres overflødig, fordi et Terrorobjekt som København ikke er forsvaret.

Det er øjensynligt, at hele Apparater - skønt nogenlunde hensigtsmæssigt - lider af alvorlige Fejl, og her vil alle 3 Vaaben pege paa Opgaver, der bør kunne løses. Om alle disse Opgaver gælder imidlertid, at vi nu er ved at arbejde os ud af Eksistensforsvaret i sin mest indskrænkede Form og nu stiller mod det Maal at kunne basere Forsvaret paa rigtig Krigsførelse.

Man ser nu, at der er opstaaet et Krav om Føring i selve Kampfasen, mens der før egentlig nærmest var Tele om Føring og Regulering i Forberedelsen.

Det, som nu saavel Hær som Flaade og Luftvaaben ønsker at kunne udføre, er, hvad man kalder Operationer. Hæren vil kunne føre en ledet Kamp til Nedkæmpelse af koncentreret Luftlanding el. marcherende Styrker i Jylland; Flaaden vil føre ledede Angreb paa Konvojer og Krigsfartøjer; Luftvaabnet vil deltage i alle de nævnte Operationer samt benytte den Evne, det som den eneste Forsvarsgren har, nemlig Evnen til at slaa langt, hurtigt og haardt.

Her vil den moderne tænkende Mand, der har studeret det moderne Registreringsapparat, forhaabentlig melde sig og foranledige, at inden der overvejes virkelig ledet og reel Krigsførelse i dette Land, bør hele Omraadet dækkes fuldstændigt af et nøje gennemtænkt Radarnet med tilhørende Plotting-Borde og Kommandogrej. Færvandene og alle Omraader skal overvåges af Observatører og Udkigsfolk, saa at intet kan ske, uden at det opdages - og registreres. Saadanne Stationer tænkes forbundet med en Slags Hovedcentral, el. det sikres paa anden Maade, at alle ved alt væsentligt om alle.

Det maa nemlig fastslaas, at det moderne Registreringsapparat er noget af det mest fundamentale, den nu afsluttede Krig har skabt, og ethvert Angreb, som med vore svage Styrker overfor en stærkere altid vil komme til at faa en lokal Karakter, maa i Almindelighed regnes med at udvikle sig til et sandt Slagteri, saafremt kun Modstanderens Registreringsapparat er i Orden. Hvis man foretager sig noget overfor en Modstander, der ser og hører alt, længe inden det er synligt, kan han ikke undgaa at gætte Hensigten, og man kan roligt regne med, at tager han et Sammenstød, er det kun fordi han længe har set, at det er til hans Fordel - ellers havde han for længe siden været ud og ladet vort lokale Angreb ende i den tomme Luft.

At føre virkelig ledet Krig i Dag uden et saadant Registreringsapparat er i Sandhed at lægge Haanden i Løvens Gab - og overlade Resten til Løven.

Med et saadant System som Rygrad er det nu muligt at udbygge de forskellige Forsvarsgrene til operative Opgaver -

(og man maa stadig ikke glemme Luftbeskyttelsen). Uden at tænke paa konkrete Forhold har det allerede længe været vanskeligt at holde Traadene ude fra hinanden, og jo mere fornuftspræget og omfattende tilpasset efter sit Formaal, det er, jo sværere bliver det at abstrahere, fordi det oprindelige Antal af Muligheder, skønt faa, har delt sig i flere paa Vejen, saaledes at man kun ved grafisk Afbildning kan holde Rede paa det. Dette forudsætter, at Systemet her er godkendt, hvad jo langt fra er Tilfældet, idet dette skal gøre det ud for den første Argumentation for det.

Uden at der gøres Rede for Aarsagssammenhængen kan man tænke sig, at Hærens Evne til at slaa øges jævnsides med Flaadens Evne til at udføre Angrebsoperationer. Man ser, at man nu mener at have saa meget Herredømme over Tidsfaktoren, at man tænker paa Transportflaaden, der kommer bagefter det første Chock og hele Modstanderens Problem med at sætte sig fast.

Skulde man saa som Militær ønske sig mere, naar Landet er dækket baade lokalt og til en vis Grad med slagkraftige Styrker, Farvandene meget ubehagelige at nærme sig og navnlig at komme ind i, saa kan man ad Libitum, og saa længe Penge og Personel rækker, øge Luftvaabnet stærkt uden at gøre synderligt mere ved Hær og Flaade, for saa vil man faa noget for Pengene for hver Maskine, der anskaffes, fordi en Luftmagt med den tænkte Opstilling ikke kan omgås.

Stillet overfor et Tremmeværk, hvis enkelte Stænger alle har samme Styrke, uden Kontrol over den afgørende Tidsfaktor, staar en Modstander efter dette Skøn daarligst muligt. Og saa kan det altsaa være, at han griber til den helt store Forskrækkelse. Her ser man atter det hensigtsmæssige i, at et Efterretningssystem har konstateret, om han virkelig har den Atombombe, han truer med. Gaar man ud fra, at han har den, ksn Atombombe-Spørgsmaalet ikke som nu affærdiges med det usandsynlige i o.s.v. Der er ikke andet at gøre end at regne ud, hvad der sker, hvis en Atombombe sprang over Hovedstaden. Det kan nemlig gøres! Man vil da kunne se, hvor store Tabene vil blive, hvis Byen var normalt evakueret el. ekstremt evakueret - man maa forestille sig Eftervirkningerne baade civilt og militært.

Med et fornuftsbegrundet Forsvar her hjemme - ja, selv et ret primitivt, der først og fremmest rokker ved Stormagtens Beherskelse af Tidsfaktoren, er det nemlig en ganske utilbørlig Forenkling at sige, at det er usandsynligt, at denne Bombe kastes. Det kan oven i Købet tænkes af 2 Grunde. For det første som Terrorforanstaltning, fordi man skal have Danmarks Territorium, men særlig f.Eks. Jyllands Vestkyst. For det andet fordi Modstanderens Usikkerhed m.H.t. Tidsfaktoren

er saa stor, at det maa opgives at tage Landet med et Snuptag uden at en Stormagtsgruppe kan yde betydelig Hjælp, under hvilke Forhold man erkender sig ude af Stand til at tage Landet. Da dette i Realiteten kan komme til at betyde, at det omtrent automatisk tilfalder den anden Part, kan man vanskeligt se bort fra den Mulighed, at man ser sig nødsaget til at overlade ham Landet, men "stjæler" Københavns Havn fra ham i længere Tid ved radioaktive Eftervirkninger fra en saadan Bombe.

Men selv om Bomben er mere uhyggelig at tænke paa end saa meget andet, bør det dog fastholdes, at den foreløbig - indtil et nyt Moment indtræffer - ikke i principiel Henseende adskiller sig fra de øvrige Former for politiske og militære Presmidler, som en Angriber kan tænkes at anvende. Derfor gælder ogsaa "kun" de samme Argumenter m.H.t. dens Stilling i Krigen om Danmark, at Afpasningen af det sandsynlige og mulige i at netop den Krigsform anvendes ved ~~Forsvarsforanstaltninger~~ skal gøres saa tvivlsom m.H.t. primær - og evt. til sekundær - Gevinst, at der ikke kan paavises nogen Fordel ved at anvende den frem for andre.

/Forsvars-

Er der nemlig overkompenseret med Forsvarsforanstaltninger i en Henseende, maa det antages, at Fjenden vil vælge en lettere el. mere fordelagtig Fremgangsmaade, hvilket igen betyder, at er et Omraade forsømt m.H.t. Forsvarsforanstaltninger, vil det antagelig som en Magnet trække en Angriber.

Disse Ræsonnementer kan sige en Del om det Samarbejde, der er nødvendigt fra de 3 Forsvarsgrene for at bygge et Forsvar op i Dag.

Viser nu denne Analyse, at der med en ganske bestemt Modstander taget i Betragtning faktisk kan findes Omraader, f. Eks. paa Luftbeskyttelsens Omraade, hvor vi staar uhyre svagt - hvad saa? Hvis det virkelig kan paavises, at en Dør, som Fjenden sandsynligvis kan benytte, staar paa vid Gab, da maa den, uden Hensyn til hvor megen Nedtrykthed det skaber hos Militæret m.H.t. Pengeanvendelse, søges lukket. Hvis det militære System i sin mest afkræftede Form trods alt skønnes stærkere end f.Eks. Civilbeskyttelsen, er det ulogisk at prøve paa at udligne sin Underlegenhed paa dette afgørende Punkt ved at etablere militære Magtmidler som Kompensation. Det kan en Stormagt gøre - en Angriber - men det vil stride imod det fundamentale i vor Opfattelse af vor Stilling i og til Verden - samtidig med at det i højere Grad end før vil henlede Fjendens Opmærksomhed paa det svage Sted, hvis relative Svaghed bliver endnu tydeligere.

Hvis man har et saadant sandsynligt Hul i sin Modstandskraft, som selv efter de største Anstrengelser ikke kan udfyldes, vil der - om man forsetter med at bygge militært

21
Forsvab op - opstaa fornuftsstridige Forhold, netop som man tydeligt mener at kunne paavise i Øjeblikket.

Om en saadan Inkonsekvens i Virkeligheden er en ligefrem Meningsløshed, kan en saa simpel og kortfattat Analyse ikke udtale sig om, da der bl.a. kan tænkes mindre sandsynlige Muligheder, der dog maa antages for saa nærliggende, at det, der er et aabenbart Hul i een Tankerække, i nogen Grad afsvækkes ved at regne de andre Muligheder igennem.

16' AFSNIT:

Skal man se paa de Fordele, der er ved at have en saadan kontinuert løbende Aarsagssammenhæng indført i sine Betragtninger om dansk Forsvar, skønnes de at være mange.

For det første sikrer man sig mod ufagligt begrundet Tovtrækkeri mellem militær Sagkundskab og Befolkningensmængden som Helhed, idet der ikke bliver nogen Vej udenom Realiteterne.

Dernæst maa det blive muligt at holde det indre militære Tovtrækkeri mellem de 3 Forsvarsgrene nede paa et passende Minimum. Dette kunde formentlig bedst gøres ved at skabe en raadgivende, videnskabeligt arbejdende Sammenslutning mellem de centrale Dele af de 3 Vaabens Stabe, suppleret med nødvendige Specialister.

Denne retningsbestemte Opbygning fra det fundamentale Eksistensforsvar har en anden og meget øjensynlig Fordel, idet man - saafremt Retningspilen vendes - ser et ret sandsynligt Billede af Begivenhederne, saaledes som de i alt Fald i Princippet kan udvikle sig, hvis vi overfaldes udefra og nedkæmpes. Da vil vi nemlig med større el. mindre Hastighed, mere el. mindre jævnt trykkes tilbage fra et militært præget Forsvar til et Eksistensforsvar. Hvad dette vil betyde, at man naturligt gaar gennem disse Grader udnyttende alle Faser mest hensigtsmæssigt, behøver næppe nærmere Forklaring. Enhver bør i Princippet vide, hvorledes han bør forholde sig, fra det øjeblik han som Chef mærker Skibet synke under sig, til han efter at have anvendt sine personlige Vaaben under Jorden maa lægge dem til Side for at indskrænke sig til det mest passive, som endda er af uhyre Værdi, at betragte Fjendens Gøren og Løden - og sørge for at hans Viden bliver benyttet. De ~~Modforholds~~ Modforholdsregler, en Fjende da maa gribe til for at udrydde dansk Forsvar, bliver omfattende og næppe behagelige for den enkelte, men samtidig besværlige maaske uoverkommelige for Fjenden selv. De sandsynlige Modforholdsregler bør nøje undersøges og søges omgaaet - der er endnu lang Vej til fuld Udnyttelse. Tænk, om man havde kunnet trække sig ned under Jorden den 29' Aug. 1943 efter saadanne Retningslinier.

En saadan grafisk Betragtning har desuden en meget vigtig Mission i Spørgsmaalet om de nødvendige Pengemidler. Man kan nemlig til hver af de omtalte Faser - lige fra det mest primitive Eksistensforsvar til det virkelig ledede Militarapparat - ustandseligt gøre Rede for flg.: De og de Opgaver kan løses til den Pris - den militære Værdi er uforholdsmæssig ringe til Prisen. De og de Opgaver kan medtages for det og det Tillæg, her er f.Eks. den militære Gevinst meget stor i Forhold til Tillægget. I et andet Omraade er Gevinsten maaske mindre fremtrædende, men hele Tiden ser man Aarsagssammenhængen - Økonomi - Effektivitet.

Det vil ogsaa - ved at henvise til de evt. Modstanderes Styrke og særlige Udrustning - kunne forklares, at mindre end visse minimale Opgaver med deres tilhørende Bekostning er det simpelthen Narrestreger at tage op, fordi man i dette Område overhovedet ikke er i Stand til at virke saa forhindrende paa en Angriber - selv om han er engageret andet Steds - at han vil betænke sig paa at angribe. Først hvis en saadan Argumentation fejles til Side ved alle tænkelige Forsøg paa at bringe den frem - først da kan vi med god Samvittighed lukke Marinen og gaa hjem.

Endvidere er en saadan grafisk Metode - om ikke den eneste saa dog den bedste og mest overskuelige - til at afgøre Spørgsmaalet om Menneskemateriellets Tilstrækkelighed. Den totale Krigs Princip bestaar jo netop i, at Landets samlede Hjelpekilder registreres. Ved at følge Forsvarets Opbygning fra Grunden og opefter ikke ud fra økonomiske, men fra personelle Synspunkter, kan der dels skaffes en nogenlunde begrundet Fordeling af Menneskemassen mellem de 3 Forsvarsgrene - en Fordeling som saavidt gides ikke hviler paa den Slags Betragtninger i Øjeblikket. Endvidere maa det kunne fastslaas, naar de samlede Krav overstiger Nationens Styrke. I den totale Krig skal - selv under Fjendens Overfald - Livet gaa sin Gang, og kun ved at betragte alle de Forudsætninger, der her skal være opfyldt, ud fra militære Synsvinkler, kan det afgøres, om de livsvigtige Funktioner - baade militære og civile, kan gaa. Det er morsomt og interessant - ja, ogsaa i nogen Grad oplysende, men det er et ganske utilstrækkeligt Grundlag for Danmark at henvise til, at den og den Nation stiller saa og saa mange Procent til de væbnede Styrker. Forsvarets Effektivitet er ikke saa meget betinget af, hvor mange de er, men hvad de laver.

Dette er ikke de eneste, men de væsentligste Fordele for et saadant System i Øjeblikket. Ved Analysen vil desuden kunne gøres nyttige Studier over Forsvarets Ledelse - saavel i Krig som Fred. Endvidere vil den kolossale Fart, som Begivenhederne i de fleste Tilfælde maa antages at udvikle sig med, aabne Øjnene hos enhver for, at alle Operationsplaner maa ligge klar i Forvejen. En Krigssituation for Danmark er ikke en Opvaagnen for Ledelsen, der saa maa se at komme paa Benene, begynde at høre, hvad det drejer sig om, tænke lidt el. meget - og saa prøve paa at faa de forskellige Styrker gjort forståelig, hvad man vil el. ikke vil - en saadan Forretningsgang kan ikke engang en Stormagt tillade sig i Dag.

Nej, man maa være lysvaagen, og saa langt ned i de ansvarlige Kommandomyndigheders Rækker, som det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt, bør allevvide, hvad de forberedte Operationsplaner, der bør være gennemført for alle tænkelige Tilfælde, gaar ud paa i Princippet. Hver Plan bør have et Nummer og

en kort Karakteristik af, hvordan Situationen er, og hvad der skal gøres.

Det første er da - straks efter at have set paa sit Registreringsapparat - blot at nævne Nummeret, saa ruller det hele af sig selv - uden unødvendig Tidsspilde, og derefter maa alle Bestrebelse gaa ud paa - udover den korte Karakteristik, som hver har faaet ved Nummeret, at klargøre de yderligere Detailler og nyttiggøre dem, hvor det er muligt.

Dette er ikke en Omtale af Ledelsens Handlemaade i Krig, men en Argumentation for at ikke ~~kan~~ alene Angrebsoperationer, men ogsaa Forsvarsoperationer skal være forberedt, hvis de overhovedet skal naa at faa Betydning, samt at nærværende System begunstiger en saadan Forberedelse.

17' AFSNIT:

Der er allerede tidligere i dette Arbejde gjort visse Bemærkninger om Ledelsens Sammensætning. Desuden er der de almindelige Betragtninger Mand og Mand imellem over Rivaliseringen mellem Hær og Flaade - noget, der vist er stærkt overdrevet.

Det er dog en Kendsgerning, at Ledelsens Problemer herhjemme overhovedet ikke har fundet nogen Løsning - ja, der er endog ikke udover mere privat fremsat Forslag herom, hvad enkelte tilskriver visse ømfindtlige Aarsager.

Paa Basis af denne Betragtningssmaaede forekommer alle de indtil nu fremkomne Synspunkter langt fjernet fra Sagens egentlige Kerne, eftersom al Tale om Enhedskommando udelukken- de hviler paa Overvejelser over, hvorledes og hvem der er i Stand til at lede de væbnede Styrker i en Krigssituation.

Som mulige Mønstre angives: En enkelt Mand, eller: Combined Chiefs.

M.H.t. førstnævnte er saa Spørgsmaalet, om han sidder allerede i Fredstid el. kun udnævnes i Krigstid. Uden straks at tage Stilling til om det bør være een el. flere, kan det siges, at er nogen Form for Ledelse overflødig i Fredstid, hvor Krigen forberedes, saa er den det sikkert ogsaa i det Lyntempo, som vi som mest nærliggende Mulighed maa forberede os paa.

Om man altsaa i Krigstid vil gaa over fra det splittede fra Dagliglivet til den ene Mand el. et mindre Raad er ikke af principiel Betydning.

Hovedtyngdepunktet ligger efter denne Betragtningssmaaede med hele sin Vægt paa den Kendsgerning, at en samlet Ledelse først og fremmest og under alle Omstændigheder er nødvendig i Fredstid - saa er det i Princippet ligegyldigt, om den rummes i en enkelt Hjerne el. i flere. Det er saaledes praktiske, ikke principielle Grunde, der taler for en Overledelse af et militært Raad. Derimod er det afgjort en principiel Betragtning, at dette Raads Arbejde fortrinsvis skal gøres i Fredstid, inden Situationen - den kolde el. den varme Krig - lammer den frie Handlekraft.

Under et Overfald, som maa regnes for den farligste Situation for os, bliver dette Raads Arbejde ringe i Forhold til det Kæmpearbejde med at faa ligelig Styrke fordelt i alle Forsvarskædens Led, som gaar forud for Overfaldet. Med et militært Apparat, der gaar ud over Lokalforsvaret og altsaa a.H.t. Føringen som Minimum maa besidde det beskrevne Registreringsapparat, vil Hovedreglen være, at Begivenhederne i Hovedsagen udvikler sig efter Programmet under direkte Aktivitet fra de mere underordnede Hjernecentre, hvoraf det samlede Hjernesystem be-

staar, og Ledelsens Opgave er da kun ved et samlende Overblik at paavirke, understrege og lette de enkelte Dele i meget store Træk.

Dette er et voldsomt Opgør med den Tid, da den Kommanderende med sin Adjudant om Aftenen red rundt blandt Tropperne for at skaffe sig Indtryk til næste Dag, men det er min Overbevisning, at et moderne Overfald kun kan pareres i et lille Land efter de ovennævnte Retningslinier.

Det kræver en Del, men ikke saa meget som det synes; der skal nok ske meget paa een Gang, men der er ogsaa meget Arbejde, som skal være udført - ja, langt, langt det meste bør være udført.

Hvert enkelt Forsvarsomraade kræver altsaa ikke nogen Stab af Generalstabens el. Marinestabens Størrelse, hvad mange vil paastaa.

Det kræver Personel til at passe det Registreringsapparat, som under alle Omstændigheder bør være der, samt et ganske ringe Antal til at vurdere, hvad der registreres, og handle derefter ud fra den angivne Hovedretningslinie.

Det virker derfor lidt vel højtravende med den megen Diskussion om de blandede Stabes indbyrdes Sammensætning og Arbejdsomraader og de mange, der skal til for at bestemme.

Naar Bestemmelsen og Metoden i Hovedsagen er bestemt og fastlagt af den kombinerede Sagkundskab, er det rent personlige Egenskaber hos den enkelte Mand, der "kræver" med Registreringsapparatet. Enhver, som er uvant med denne Tankegang, burde se den Mand i Funktion, der sidder i Formandsstolen i et moderne Hangarskib.

Med sine Flots, hvorpaa den nære og fjerne Situation paa Søen og i Luften holdes til Dato for hans Øjne med egne og fjendtlige Styrker, et særligt vurderende System i Radio- og Forbindelsestjeneste, hvor han faar et passende Resumé præsenteret, med Mulighed for at beordre pr. Telefon og uden selv at skulle se efter, om hans Ordre udføres, kan han alene Mand holde en Situation i sin hule Haand og fuldstændig mestre den, lige fra Forfølgelsen af enkelte Skibsmaal til Afløsning af egne Luftfartøjer, der trænger til Benzin. Han ved, d.v.s. det staar lige foran for ham, hvad der er sket, hvad han kan gøre, hvor længe det vil vare, før hans Luftfartøjer nær Fjenden. Og han kan sige dem alt - hvilken Højde, Kurs, Fart, hvad Tid og i hvilken Pejling de vil faa Maalet i Sigte.

Det skønnes at være en meget betydelig Fejlvurdering, at den øverste Ledelse i Danmark skal indstille sig paa at foretage større studieprægede Undersøgelser og Afgørelser under en Krig. Over et saa begrænset Omraade som det danske er hele

Omraadet, d.v.s. alle de enkelte i "Hangarskibes" - hvorved forstaas de større danske Øer og Landsdele - Registreringsapparater fuldt belagt af fjendtlig Virksomhed til Lands, til Søs og i alt Fald i Luften. De underordnede Hjernecentrer - Kommandoanlæggene - maa hver for sig selv om at holde sig den sikkert mere end tilstrækkeligt aktuelle Situation fra Livet, og den øverste Ledelse, som i Princippet ligesaa godt kan være een som flere, kan saa i visse Tilfælde - og bør altid - være i Stand til at udnytte en mere systematisk Blottelse hos Modstanderen ved i store Træk at paavirke en Situation, f. Eks. beordre en Luftflaade til at slaa mod en Transportflaade, som ligger udenfor det Omraade, hvor "de smaa Hjerner" kæmper deres Eksistenskamp.

Skulde saa det mærkelige ske, at der optræder en Lettelse i Situationen, saa at den trækker i Langdrag, d.v.s. Angrebets Princip opgives, saa bør Ledelsen udfolde sig efter Evne.

Dette gaar imidlertid ud over dansk Forsvars primære Opgave, som udelukkende bestaar i at røkke ved Modstanderens Tidsfaktor - idet en Opgivelse af et iværksat Angreb paa Danmark jo betyder, at den angribende Stormagt er slaaet - ikke af os alene ganske vist, men af vor Modstands Forskydning af den Tidsfaktor, som var hans Forudsætning for uden Indblanding at bemægtige sig vort Land.

Men netop ved at understrege, at ikke vi, men Muligheden for fremmed Hjælp har "slaaet" ham, viser yderligere klart Begrænsningen af en samlet dansk Ledelses Muligheder, idet en saadan Hjælp fra en Stormagt ganske uundgaaeligt vil hidføre et udenlandsk Kommandoorgan, i hvilket vort muligvis vil gaa op - men selvstændig dansk Overledelse i Krigstid i større Udstrækning er det næppe værd at ofre ret meget paa - til Gengæld saa meget desto mere i Fredstid.

18' AFSNIT:

Det var oprindelig Hensigten - for at vise det gennemførlige i en videnskabelig Arbejdsmetode - at gennemgaa en saadan Metode for et enkelt Vaabens Vedkommende. Af de Vaaben, som bedst kommer i Betragtning, er Efterretningsvæsen, Radio, Artilleri, Torpedo- og Minevaaben.

Imidlertid har Arbejdet med Stoffet vist at føre til Udredninger, der dels kræver meget Specialviden af Forfatteren og - saafremt det skal forstaas i en kortfattet Formulering - ogsaa af Læseren.

En gennemgribende Behandling af et Specialvaaben vil endvidere give ^{det} i store Træk gennemførte Forsøg paa at klarlægge den danske Marines Stilling i Tidens Billede en rent teknisk Slagside.

Imidlertid skal der dog fremsættes visse Betragtninger paa det vaaben-teknisk-taktiske Omraade i Tilknytning til Systemet for Forsvarets Opbygning.

Ved at følge det skiftende Billede af den kontinuerte Opbygning vil man faa et klart Billede af de Opgaver, der efter dette maa tilfalde Flaaden - lige bortset fra, at Opgaverne til Støtte af den fra Landet værende Del af Landets Handelsflaade kunde have været omtalt noget mere.

Mest overraskende for mange vil det antagelig være, at skønt vi er et udpræget Ørige og ikke kan bevæge os ret langt uden at faa vaade Fødder, er der ikke Tegn til Amfibieoperationer i større Stil fra vor Side. Dette er paa ingen Maade en Tilkendegivelse af, at saadanne ikke kan forekomme - tværtimod vil kombinerede Omfatningsforsøg fra Luften, over Land og over Vand vel være det sandsynligste mod os.

Fra Fjendens Side maa altsaa ventes Amfibieoperationer i stor Stil - f.Eks. som Hovedoperation. Forsvaret er derimod ved et Overfald - og jo mere "overfaldende" det er, i des højere Grad - bundet til Pletten og har altsaa til Hovedopgave at modsætte sig disse Amfibieoperationer. Dog er sikkert visse Commando-Formationer til Rydning af Øer o.l. et uundværligt Vaaben i Forsvaret mod disse kombinerede Angreb. Ses dette atter i Forbindelse med, at vi først kan begynde at skyde, naar Angrebet er igang, d.v.s. naar Fjenden stort set allerede er inde paa det lave Vand, vil man næppe kunne tilbagevise den Antydning, at vort Valg af Vaaben kunde være foretaget anderledes, end Tilfældet er.

Det skal atter indrømmes, at vore igangværende Nybygninger vanskeligt kan ændres, men der skønnes ikke i de forløbne Aar at være gjort blot tilnærmelsesvis nok ud af de Vaabentyper, der særlig egner sig til den sandsynlige Infiltrationskamp.

Det er muligt, at en omfattende Analyse kan understøtte Torpedoen som et vigtigt Vaaben, men dets Stilling som saa fuldstændig afgjort Hovedvaaben vil sikkert ikke kunne motiveres. I U-Baade, hvis Antal er for ringe, og hvor vor Interesse for de nye revolutionerende Typer er endnu ringere, er Torpedoen selvsagt Hovedvaabnet, men næppe i den klassiske Form, som vi forestiller os - der ligger mange Udviklingstrin mellem vore og de moderne.

Motortorpedobaade har kun den Fejl i dansk Søforsvar, at de findes i for ringe Antal. Fejlene paa dette Vaabens Omraade ligger altsaa hos os, der ikke har sørget for at anskaffe dem før og i større Antal.

Vore Torpedobaades Værdi kan ikke gøres til Genstand for den rigtige Vurdering uden et omfattende Regneapparat udført af en Specialist. Imidlertid bør den ensidige Kritik modereres, indtil man ved, hvad man taler om. Principielt har ethvert Instrument en Berettigelse i det mangestemmige militære Orkester, der skal modtage en Fjende. Jo flere Stemmer, des flere Usikkerhedsmomenter for Angriberen - blot bør man finde ud af disse Baades bedste Anvendelse - det bliver antagelig ikke let.

Men Torpedoskydning paa lavt Vand er i sig selv en meget unaturlig Ting, og da det desuden maa betragtes som givet, at de fleste Maal af de, der er farlige i første Fase, er fladbundede Landgangsfartøjer, saa er det et Spørgsmaal, om Torpedoen ikke burde dele sin ~~Føreskikkelse~~ Førerstilling med andre Vaaben saasom Artilleri el. Raketter.

Om det første vil det siges, at det kræver et stort og solidt Skib under sig. Man har dog i den nys afsluttede Krig set ret svære Kanoner anbragt selv i Baade af MTB's Størrelse, og Maalet er som sagt ofte Landgangsfartøjer - ikke store Krigsskibe.

Om Raketterne vil man sige, at de knapt er færdig-eksperimenterede. Maaske ikke i den engelige fjernstyrede Form, men det ses ikke, at man her har gjort nok for at forberede og studere dette Vaaben, og vi staar - maalt med visse Lande - ganske unødvendig primitivt i vor Viden paa dette Omraade.

Endelig bør det anføres og understreges, at Raketten i en fuldt anvendelig Udførelse til Angreb mod Maal paa Søen, ikke mindst saadanne Maal som Landgangsfartøjer, har eksisteret længe, og da det dog gælder om i Sagens Interesse at faa disse Fartøjer nedkæmpet ligegyldigt hvordan, burde vi uden Misundelse have set Flyvevaabnet anskaffe Maskiner til dette Formaal, indtil vi andre med bedre Midler kan overtage Opgaven. Dette er saa meget mere nærliggende, som de anvendelige Maskintyper, Jagere, alligevel er uundværlige ved Luftinvasion.

Af Vaaben, som synes at arbejde efter systematiske Principper, bør nævnes Efterretningsvæsenet, hvis Arbejdsmetoder findes at ligge meget nær op ad Videnskaben, adskilt i den videnskabelige Bearbejdning og den praktiske Udførelse. Man savner dog endnu den Motivering for Vaabnets Uundværlighed, som enhver burde have Krav paa, en nøjere Forklaring og Instruktion i saadan Tjeneste, som enhver Officer ganske selvfølgelig burde være fortrolig med. Det ses ikke, at dette Hovedet kan indvirke paa dette Vaabens Udfoldelse i dansk Forsvar paa anden end positiv Maade - i Virkeligheden burde vi alle være Medarbejdere mere el. mindre.

At Kontakt med den civile Videnskab kan smitte af paa Militæret viser Radiovaabnet, hvis Arbejdslinie støttes meget af, at dets Forskningsarbejde i mange Spørgsmaal er parallelløbende med den civile Forskning paa Omraadet.

Detterer ikke Tilfældet med de "gamle" Vaaben, Artilleri, Torpedovaaben og Minevæsen, og det er formodentlig, fordi det forskningsmæssigt er saa svært at staa paa egne Ben, at disse Væsnere - bortset fra selve den taktisk-sømiliterære Videnskab, ligger længst under, hvad der bør arbejdes henimod. De energiske Forsøg, der fra Søartilleriets Vedkommende gøres for at tage nye Metoder og Vaaben op, viser, at man ved, hvor Skoen trykker, og at man altsaa næppe tager denne Form for Kritik fortrydeligt op - idet dens Grundlag forhaabentlig snart er forsvundet.

Imidlertid skal der ikke fremsættes mange Bemærkninger om Sagerne, saaledes som de er el. maaske burde være, for at trække et enkelt Vaaben frem og kritisere det ender let i en Diskussion af rent mekaniske el. økonomiske Ting og bidrager mere el. mindre direkte til at tilsløre det Hovedpostulat, som er Hovedlinien i Tankerne om den praktiske Udførelse af Forsvarets Genopbygning, nemlig at hele Spørgsmaalet bør løses som et samlet Hele udfra Aarsagssammenhængen.

Netop i de halve el. kvarte Løsninger, enten ved at fremhæve el. kritisere et enkelt Vaaben, ligger den Fare, dels at Diskussionen ender personligt, dels at Helheden ikke faar, hvad den har Krav paa. Ingen Kritik kan derfor med nogen særlig Ret - og navnlig ikke med nogen Fordel - rettes mod en enkelt el. mod et enkelt Omraade. Det er en grov systematisk Fejl, under hvis Virkning vi alle lider. Nogle af dens praktiske Resultater er den gensidige Hovedrysten i Hær og Flaade over alle de hidtil fremsatte Tanker og Memoranda fremsat fra den anden Lejr. Men anser vi vore Medkæmpere i Hæren for mindre velforvarede og vice versa, saa er dette noget af det mest beskæmmende i dansk Forsvar og en ganske uoverstigelig Hindring for dansk Forsvars Genrejsning paa de nu eksisterende Rester.

Som det blev antydet ved Starten, er hermed forsøgt gennemført et Billede af Flaaden og dermed af os selv i den almindelige Verdensordning. Man kan indvende, at det ikke er gjort kort og præcist. Dertil er at sige, at en stor Del af vore øjeblikkelige Vanskeligheder netop har deres Aarsag deri, at man skaber sig et kort Øjebliksbillede, som vel i sig selv er oplysende og interessant, men som ikke giver andet end Udseendet i det paagældende Øjeblik. Hvis detderimod skal have Betydning udover det Sekund, hvor det er taget, maa de enkelte Detailler i den Rækkefølge, hvori de er væsentlige omtales særligt. Det maa fastslaaes, hvorledes de var, inden de blev, som de er, man maa rent matematisk have fat i en Kurvestump for at se, hvorledes Kurvene trækker. Paa denne Maade faar man en Chance - den eneste - for at sige noget om Fremtiden, og jo bedre Forudsætninger, des større Sikkerhed og des længere Gyldighed fremefter.

En Ide og et System over saa omfattende et Spørgsmaal som Forsvarsspørgsmaalet, kan i det lange Løb ikke udelukkende løses ved Tankevirkosomhed, - der maa ogsaa haandgribelige Midler til, - men i et lille Land er virkelig Omtanke den eneste Mulighed i Øjeblikket^{for} at faa anvendt disse Midler med den største Økonomi. Og her vil netop de videnskabelige Metoder danne den uundværlige Baggrund, ved paa Forhaand at anvise de Omraader, hvor der overhovedet er Sandsynlighed for at finde et Resultat. Man slipper herved for at sprede sig over hele Omraadet til ingen Nytte.

Men Forudsætningen for at benytte disse Metoder maa være, at vi i det hele taget ved, hvad det er, vi vil, og her forekommer det, at jo bedre og mere motiveret man stiller de enkelte Spørgsmaal og søger deres Tilknytning til det grundlæggende, des mere synes det, som om Nødvendigheden af en central Videnskab, den sømilitære, maa blive indlysende for enhver. Formaalet har da været at foretage en saadan mangesidig Analyse og om muligt uddrage en Konklusion:

Denne maa altsaa blive, at en saadan Omorientering af Søofficerskorpset og Flaaden i sin Helhed, saa at vi virkelig arbejder systematisk med Forsvarssagen, er en uomgængelig Nød-

vendighed. Vi har et Ansvar overfor Sagen, som vi ikke kan løbe fra. Vi har ligeledes indre Vanskeligheder, vi ikke kan løbe fra.

Det er muligt, at der bagefter vil vise sig Skavanker, alvorlige endda, som vi ikke kan komme til Livs, selv om vi gaar nok saa systematisk til Værks, men en Ting er givet: Den Opgave, der ligger lige for os, nemlig Genrejsningen af vor Søkrigsvidenskab, er stor og iøjnefaldende, og dens Løsning er derfor en uomgængelig Nødvendighed for at komme til at se, om der eventuelt skulde være mere at rette paa.

Med Overbevisningens Vægt maa man derfor kunne anbefale denne Sagen mod Aarsagssammenhængen, inden det øjeblik indtræffer, da det er for sent og den kun kan ses, men aldrig naas. En Ting er, at vi forsømmer en Opgave, vi ikke ser, en anden Ting er, at vi forsømmer en Opgave, vi godt ved er der. Med Overbevisningens Vægt skal det endvidere hævdes, at en Masse Problemer som Udvandring af unge Officerer, Vrøvl indbyrdes, Vrøvl med Hær og Luftvaaben og udadtil med Defaitisterne vil kunne holdes nede paa et passende Minimum og - hvad der er det vigtigste - Sagen vil vinde derved.

Det er til ingen Nytte, at argumentere for noget, som man ikke ved er rigtigt, det er i Princippet ikke bedre end saa meget anden Vold paa Fornuften. Det burde for den enkelte, som netop kan se tilbage paa et Antal Aar, da mange Millioners Fornuft blev traadt i Støvet, virke som en meget kraftig Spore, at der netop kaldes paa Fornuften. Det maa saaledes betragtes som givet, at i alt Fald de Unge maa kunne gaa ind for Opgaven og faa lidt haardt tiltrængt Afløb for mange af de Tanker, der kredser om Øjeblikkets Usikkerhed. Der ligger en meget kraftig humørstimulerende Mulighed i at rette sine Maal i Overensstemmelse med Fornuften, ligesom der er en rolig Tilfredsstillelse ved at vie sin Arbejdsevne til noget, der er præget af Fornuft.

Det har derfor været nødvendigt med de begrænsede Forudsætninger en Søofficer har for at udtale sig om Filosofi og Logik og mange andre af de videnskabelige Discipliner, som vor Stilling i Verdensbilledet bringer os i Berøring med, at benytte denne til Tider maaske trættende Form.

Det er muligt - og for Sagen heldigt - om en Del af de

rejste Spørgsmaal i dette Arbejde er løst, inden det naar frem - intet var mere ønskeligt. Ligeledes vil politiske Forhold kunne ændre mangt og meget.

Endvidere er det muligt, at mange vil kaste sig over enkelte Afsnit, som maaske har deres særlige Interesse og fordybe sig i dem, maaske udøve Kritik overfor eller ikke anerkendende til de fremsatte Synspunkter i disse Afsnit, mens de i det væsentligt overser de øvrige. I Princippet er det saaledes, at hvert skrevet Ord skal kunne motiveres og forsvares, og dette Ansvar skal man ikke unddrage sig. Dog maa det være tilladt at sige, at den som ikke hænger sig i andet end det væsentlige i hvert kortskitseret Afsnit, og iøvrigt tager Arbejdet som en Helhed og bedømmer det som en Helhed, overfor ham er naaet det Resultat, som mest af alt er tilsigtet - saa betyder det mindre, om den enkeltes Synspunkter er ganske forskellige fra det her angivne. Hovedformaalet har været at belyse en alvorlig Sag saa alsidigt som muligt - omfattende og kortfattet paa samme Tid -.

I fire geniale, tæt pakkede Vers former Rudyard Kipling sin Opfattelse af Menneskeaaanden i dens Storhed, Manden, der ved, hvad han vil - og gør det. Paa mange Sider og i mangfoldige Afsnit prøver det almindelige Menneske at gøre det samme - et Bevis først paa Geniets vældige Overlegenhed over Gennemsnittet og dernæst paa, at Vejen fra det idealiserede til det reelle sjældent gaar over Forenkling. Hvilken Form den enkelte vil foretrække faar staa hen, her skal blot sluttes ved at fjerne det Spørgsmaalstegn, der dominerer dette Arbejdes Overskrift og dertil gøre en kort Tilføjelse:

Er vi de Mænd, der kan genopbygge Danmarks Flaade -
lad os gøre det!